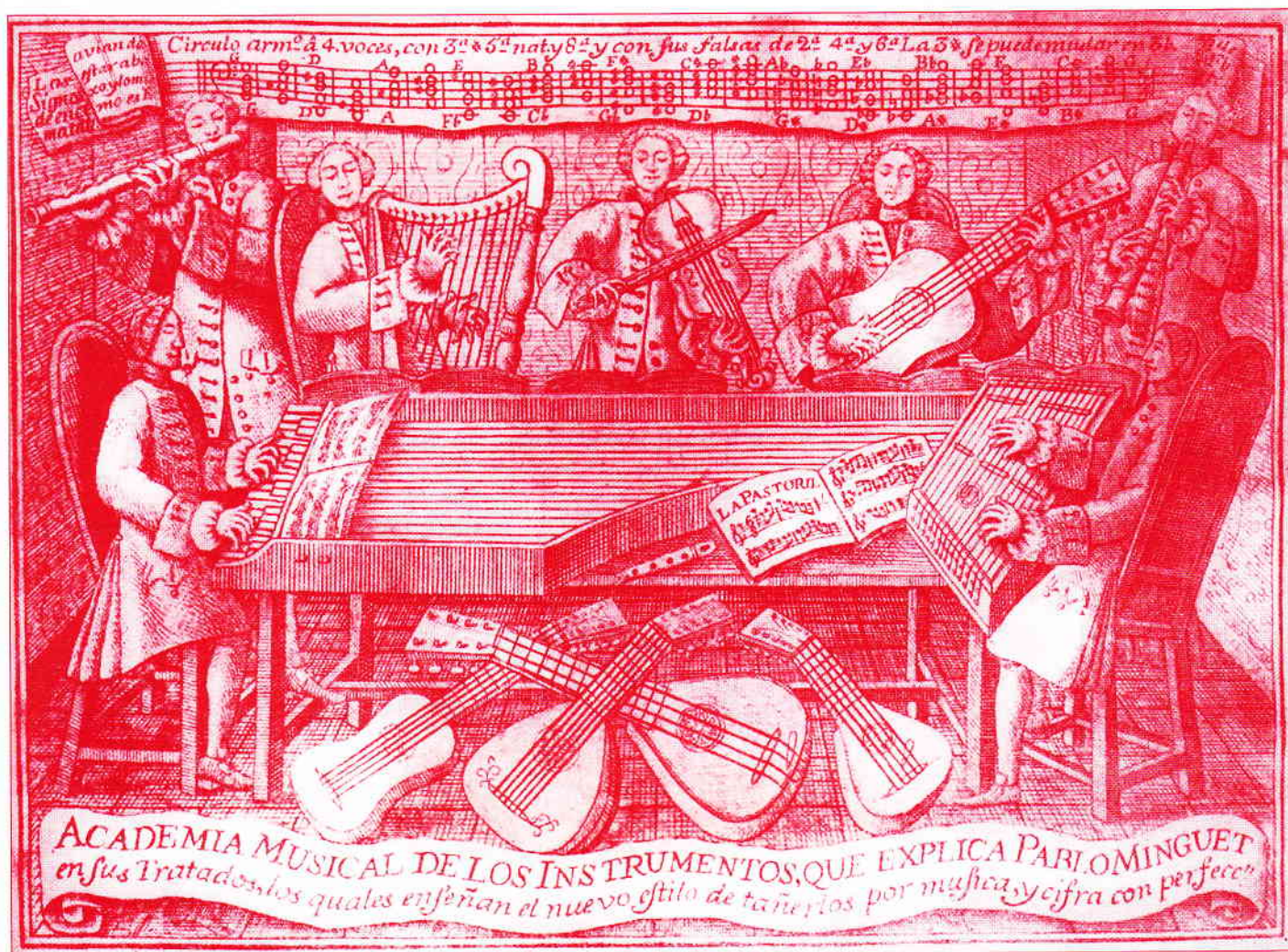

III. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

ZENEKAR

1996. DECEMBER

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS
TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA

*Kellemes karácsonyi ünnepeket
és
boldog új esztendőt kívánunk*

TARTALOM

HÍREINK	2
HELYZETKÉP	3
DÖNTÉSEK ELŐTT	4
NEM LEGYŐZTÜNK – MEGGYŐZTÜNK Szakszervezeti sikerek	5
EURÓPÁBAN CSAK NÁLUNK MÁV Szimfonikus Zenekari Alapítvány	9
ÖNÁLLÓ SZÉKHÁZBAN A MATÁV Magyar Szimfonikus Zenekar	10
ISMÉT HÓDÍTOTT Vásáryval a Rádiózenekar	12
ANGLIA MEGHÓDÍTÁSA ÁHZ SIKEREK	14
BASELLEN BEHARANGOZTAK Pearle*	17
GYŐRI LÁTOGATÁS Szervezeti változás a főiskolán	18
NAGY KARMESTEREK Hans Swarowsky	20
MŰHELY Hangszerek állandó mágneses tere. A „Fiedler-rendszer”	23
Hangszerek és művek a barokktól napjainkig	24
EGÉSZSÉG A zenészek diszpozíciója	27
TALLÓZÓ	31
PROGRAMOK	35

HÍREINK

Döntött az Országgyűlés arról, hogy a szerzői jogi védelem alá tartozó alkotó és előadóművészeti tevékenységekből származó jövedelmek után a jövőben sem kell társadalombiztosítási járulékot fizetni.

*

Szeptember 30-án Szövetségünk kibővített elnökségi ülést tartott az MKM zenei vezetőinek – Koncz Erika (Művészeti Főosztály), Malina János, és Gerendai Ágnes (Zenei Osztály) – részvételével. Téma az önkormányzati zenekarok számára kiírt pályázat szövegének módosítása, illetve a Nemzeti Filharmónia jövőbeni szerepének tisztázása a vidéki zenekarok hangversenyrendezéseivel kapcsolatban.

*

December 4-én Szövetségünk elnöksége munkalátogatást tett az MKM illetékes vezetőinél – Inkei Péter, helyettes államtitkárnál, Koncz Erika, a Művészeti Főosztály vezetőjénél és Malina János, a Zenei és Táncművészeti Osztály vezetőjénél az ÁHZ és az MRTV zenekarának összevonásával kapcsolatban elterjedt hírek kapcsán. A megbeszélés eredményként értékelhető, hogy az összeolvasztási ötletet végképp levették a napirendről. Megegyezés született az eddigi pozitív véleménycserék nyomán a minisztérium és a szövetség rendszeres konzultációját illetően.

*

Szövetségünk – immár teljes jogú tagként – ismét részt vett a PEARLE*-konferencián Baselben, ahol az európai zenekari muzikusokat érintő legfontosabb problémák kerültek napirendre.

*

December 4-én az Érdekegyeztető Tanács KJT módosítási ülésén javaslat hangzott el a zenekari státuszok differenciált bérezésével kapcsolatban.

*

December 7-én a Magyar Zenei Tanács megtartotta XII. közgyűlését, melyen részleges tisztújítás során az elnökséget tovább nem vállaló Victor Máté helyett Csengery Adriant választották elnökké.

ZENEKAR

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSEGE,
valamint a MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK
és TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK közös lapja.

A szerkesztőség címe:

MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSEGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 - Fax: 342-8372

*

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER
Tördelés-szerkesztés: *Publicitatis Print Kft.*

*

Nyomtatás: *Publicitatis Print Kft.*
1021 Budapest, Tárogató út 26.
Telefon/fax: 274-26-01
Felelős vezető: a Kft. ügyvezetője

*

ISSN: 1218-2702

Popa Péter:

„Múza,...!

Add rivó hegedű bűgását dalomnak
Czinczegő zengését húros czimbalomnak
Klarinétok fűttyét, dobok dobbanását,
Harsány trombitákkal összeroppanását.”

(Arany János: Nagyidai cigányok)

HELYZETKÉP

Demagógia:

„nagyhangú, hazug ígéretés és az érzelmek,
szenvedélyek felelőtlen felszítása, a tájékoztatlan néptömegek
megnyerése, népcsalás, népamítás...”

Tudás híján valóknak az érvényesülés tulajdonképpen egyedüli – egyben utolsó – eszköze már régóta a demagógia, ami inszINUÁCIÓVAL, a tájékoztatlanok tetszetős elámitásával, felhőrdítettésével, csusznál-csuszább csúsztatásokkal operál, míg van – és miért ne működne – felülbíráhatatlan hírharsona rendszere...

Ma szinte laboratóriumi tisztaságú táptalaja létezik nálunk a demagógiának, témámat tekintve a *kultúr-demagógiának* is. Kérdezzünk meg célirányosan pl. hajnaltájt egy park padján didergőt, vagy egy kikapcsolt villanyú szegényembert; vegyünk részt egy elnyomorodott település közmeghallgatásán, pillanatok alatt lehet annyi támogatónk, akikkel – mondjuk – az Opera, a Zeneakadémia, vagy akár a Rádiózenekar és az ÁHZ hült helyét is sóval hintethetjük be úgy, hogy azután kultúrküldetésünk magaslatán hozzuk létre saját, kreatív, mindent megmentő formációnkat (új nemzeti zenekar!).

A ma nálunk kialakult helyzet különösen fájdalmas azon a területen, melyet minden lealacsonyítás, hitelrontás, bővüldömping, vagyis *mickey-mouse-izmus* ellenére mi még mindig kultúrának nevezünk, sőt nem is akármilyen kultúrának, de európainak és ezen belül magyarnak. Ennek a magyar kultúrának része az a zenekultúra, amely szinte egyedüli zászlóshajója volt országunknak, – és mai is az – amivel valóban meg lehetett és lehet jelenni – sőt reprezentálni – külföldön, illetőleg mindenütt a világon ahol Magyarországot pozitív színben kellett, kell feltüntetni. A háborúk, a megszállások, a forradalmak és a diktatúrák viharaiiban sikerült szinte mindent elpusztítani, kivéve azt a tudást és tehetőséget nem, amitől eddig is, és még ma is zenei nagyhatalomnak számítunk.

A zenekarok mindig is társadalmi erővonalak mentén jönnek létre, mikrostruktúrájuk állandó rendeződésével, a csoportkommunikációs jelrend-

szerük folyamatos fejlődésével, az általában ismert demokratikus mechanizmusokat messze felülmúló belső döntési hierarchiával, más fontos szervezetekét jóval meghaladó színvonalú (és egyénileg is természetesen tartott) fegyelmi rendszerrel. Éppen ezért egy zenekar építése nem napok, nem hetek, de nem is röpké évek munkája. Egy igazi zenekar építése legalább évtizedek, vagy évszázadnyi munka eredménye. Egy zenekar szólhat jól attól, hogy válogatott zenészek éjt nappallá téve gyakorolnak együtt és egzisztenciális bizonytalanságtól való félelmükben – mint a korbáccsal idomított cirkuszi oroszlanok – mindent megpróbálnak remegő gyomorral kipréselni önmagukból. *De ez még nem zenekar!* A zenekar a dolgos mindennapoktól az évtizedekig tartó együtt dolgozás, együtt élés, együtt szenvedés és együtt tanulás szerves folyamatából tevődik össze. A tudatos és a sokszor még fontosabb tudatalatti együttműködésből, az emlékekből és az emlékezésből adódik az a művészet, mely több, mint a pusztá hangok tökéletes lejátsszása egy karmester irányítása alatt. Egy igazi zenekar saját maga verítékével neveli ki szólistáit, kiválóságait, de a nélkülözhetetlen „dolgozóit” is, a tutitistákat, nem pedig *kölcsönzi*, avagy *lopja* őket.

Magyarországon működnek igazi zenekarok, itt *évszázados* zenekarok is működnek, sőt van *másfél-évszázados* is. Mint ahogy a természetnek év-milliókra volt szüksége ahhoz, hogy létrehozza azt a biológiai egyensúlyt, aminél tökéletesebbet mesterségesen nem lehet alkotni, úgy a zenekultúrának is évszázadnyi időre volt szüksége arra, hogy létrehozza azt a zenekari struktúrát, mely – úgymond – biológiai egyensúlyban működik. A magyar társadalmi berendezkedés, fejlettség és igény teremtette meg azokat a zenekarokat, melyek mindig is tökéletes harmóniában működtek, hiszen egy-egy szeptetét kapták a tennivalóknak,

de sohasem ugyanazt a szeptetét, amit a másik. Kialakultak azok a vidéki – ma önkormányzati –, regionális feladatokat ellátó zenekarok, melyek működése egész egyszerűen nélkülözhetetlen, hiszen olyan területeken ápolják és terjesztik a zenekultúrát, mely a budapesti zenekaroknak sosem volt, és lesz „szívük csücske”. Kialakultak a különböző fővárosi zenekarok, de egy sem azonos profillal. Opera-, hangverseny-, és rádiózenekar mellett megszülettek azok a zenekarok, amelyek meghatározott rétegekhez szóltak és szólnak elérhető és érthető módon.

Régi igazság, ha az igazságnak csak egy része is: *„egy zenekar olyan, mint az ország”!* A magyar zenekarok – lehettek adottságaikban mégoly kiválóak, sőt világszínvonalúak is, struktúrájuk, moráljuk mégiscsak tükrözte valahol azt az országot, társadalmi berendezkedést, ahol működtek, működnek. Nos ez volt az a pont, ahol először megvetették lábukat a *demagógok*, és azt hirdették: alapítsunk *super-művészekből super-zenekart*, mert ettől leszünk világszínvonalúak. Akik hittek, azok valószínűleg nem ismerték az igaz történetet, mely szerint egyszer a világ négy legjobb vonósa ült le megmutatni, milyen egy igazi vonósnégyes – teljes kudarccal. No nem is a szólamok eljátszásával volt baj. Egyet felejtettek csak el, hogy a vonósnégyes műfaja – hasonlóan az összes kollektíven létrehozott előadó művészettel – igazi magaslatoakra csakis az együtt játszóknak testi-lelki összehangoltsága, és hosszú évek együtt dolgozása során juthat.

A vezető magyar nagyzenekarok hajója majdnem elsüllyedt. Elcsábítottak azok, akiknek „kinevelésében” zenekarokként vagy százan vettek részt, türelemmel, együttérzéssel, és az esetenkénti kudarcukat is sikerré formálással.

Csakis a magyar zenekarok és muzikusok hihetetlenül magas szín-

vonalát és tartalékait bizonyítja, hogy kiheverték a sebet, az orvtámadást.

Ezt látva azonban a demagógia tovább hódít, a demagógok filozofálva támadnak:

Tézis: nincs pénz.

Antitézis: sok a zenekar.

Szintézis: csak az értéket óvjuk, döntsön a minőség.

Kérdések:

1. Kik mondják, hogy nincs pénz?

Akik nem olvassák az újságokat az eltűnt milliárdokról, melyeknek ezredrésze is elég lenne a zenekultúrára, vagy akik még többet akarnak saját maguknak?

2. Kik mondják, hogy sok a zenekar?

Akik nem járnak hangversenyek-

re és nem látják, hogy minden zenekar törzsközlésnek játszik telt házak előtt, vagy azok, akik egyedül, konkurencia nélkül akarják a torta minden szeletét?

3. Kik mondják meg, hogy mi az igazi érték, és minőség?

Akik saját magukról állítják, hogy a legjobbak, vagy ezek bértollnokai?

Zenekaraink mindennap élet-halál harcot vívnak a demagógiával és annak terjesztőivel. Most nem volt kisebb a tét, mint Magyarország két – minden bizonnyal sokak szerint – legnagyobb, legismertebb zenekara, az ÁHZ és a Rádiózenekar – horribile dictu – összevonását kivédeni. Azok összevonását, akik előtt most éppen Németország és Anglia hajtott fejet a

legnagyobb elismeréssel, ezzel is Magyarország előtt tisztelegve...

További gondolataimat előttem már régesrég megírták. A tendenciózus kiemelés vádját elkerülendő, kérem az olvasót, hogy olvassa el gondosan, teljes egészében Kecskeméti Vég Mihály „AZ LV. ZSOLTÁR” című 1561-ben írt magyar Psalmus interpretációját:

„...
Egész ez város rakva haraggal
egymásra való nagy bosszúsággal,
Elhíresedett az nagy gazdagsággal
Hozzá fogható nincsen álnoksággal

Gyakorta köztük gyűlések vannak,
Özuegyek árva nagy bosszút vallnak,
Isten szavával ők nem gondolnak,
Mert jószágokban felfuvalkodtanak
...”

Bármilyen furcsa – egyébként mi nem az manapság – az 1997. évi költségvetés vitáival párhuzamosan még mindig nem zárultak le az 1996-os év függőben lévő kérdései. Ezek között a legfontosabb helyen van a közalkalmazottakra vonatkozó, átlagosan és összességében 19,5% átlagbér-növekedés teljesülésének, illetve nem teljesülésének valószínűleg megoldatlan problémája. Eddigi harcaink eredményeként egy egyszeri illetménykiegészítésre – a decemberi fizetéskor – már sor került, de álláspontunk szerint még ezzel az egyszeri intézkedéssel sem teljesült maradéktalanul az 1996. évi bértámadás, ezért ez a kérdés még további bértárgyalásokat tesz szükségessé.

Ennek a témának a vitáját, csakúgy, mint a jövő évi költségvetés kérdéseit hosszú hónapok óta – a különböző előkészítő tárgyalásokon túl – a KIÉT (Költségvetési Intézmények

Érdekegyeztető Tanácsa) ülésein folytatjuk, ahol szakszervezetünk is, mint reprezentatív szakszervezet, közvetlenül képviselheti a tagság és a terület érdekeit.

A zenekarok tagságát illetve az intézményeket közvetlenül érintő kérdések között szerepel a jövő évi illetmények kérdése. Úgy tűnik – noha erről még nem született megállapodás – hogy jövőre a bértámadás átlagos mértéke követheti a prognosztizált infláció nagyságát és az évi átlagos 20% körüli emelkedés valamivel kedvezőbb helyzetet eredményezhet az elmúlt esztendő folyamatos reálbér-csökkenéséhez viszonyítva.

Ugyanakkor ez a növekedés a közalkalmazotti területen döntően az új illetménytábla keretein belül valósulhat meg, ezért ez még mindig csak a besorolásnak megfelelő illetményminimumokat növeli a fenti mérték átlagában és ez kifejezetten hátrányos azok számára, akiknek az illetménye jelenleg ennél magasabb. Ezt ellensúlyozandó – mert ez a probléma elsősorban a központi költségvetés intézményeinél jelentkezik – a tárgyalások során arra kaptunk garanciát, hogy ez utóbbi intézmények költségvetését az illetmények oldalán legalább 14%-kal megnövelik, valamint még további tárgyalásokat folytatunk az ún. nemzeti kulturális alapintézményeknél lehetséges további intézkedésekről.

Az illetményeket ugyan csak bizonyos mértékben, az egyéb jövedelmeket viszont annál inkább érinti a már időközben elfogadott személyi jövedelemadóról szóló törvénymódosítás, amely számottevő negatív változást nem hozott, ugyanakkor az új adótábla némileg kedvezőbb, mint az ideje volt.

Jelentős eredményünk született a társada-

lombiztosítási törvény módosítása során, mert hosszú küzdelem után – már-már teljesen reménytelen helyzetben – sikerült megakadályozni azt a tervet, mely szerint a szerzői jogvédelem alá tartozó alkotó- és előadóművészi díjazások után a jövőben társadalombiztosítási járulékokat kelljen fizetni.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény, elsődlegesen a besorolási szabályok változásai miatt több ponton módosul és ezzel összefüggésben ugyancsak módosítani szükséges az ezzel kapcsolatos végrehajtási rendeleteket.

Szakszervezetünk ezt az időpontot találta alkalmasnak arra, hogy ismételten kezdeményezze a zenekarok magasabb vezetőinek és vezetőinek illetménypótlékának – amelynek alapja várhatóan 11 800,- Ft lesz – a jelenleginél magasabb mértékű szabályozását.

Ezzel egyidejűleg kezdeményeztük – természetesen figyelembe véve a szövetség ajánlását – a régóta igényelt koncertmesteri és szolamvezetői, valamint az egyes művészeti – így a zenekari tagokra is kiterjedő – munkakörökre kötelezően megállapítandó illetménypótlékok megállapítását, szabályozását és mértékének meghatározását. Javaslatunk – amelyet természetesen a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége is támogat – az egyeztetések során a művelődési tárca támogatásával „futnak” tovább és reméljük, hogy KIÉT fórumán is sikerül átvinnünk és ennek eredményeként egyrészt részben megoldódnának a régóta feszülő vezető pótlékok kérdései, másrészt, amennyiben valamennyi javaslatunkkal sikeresek lennénk, ezzel az általános jövedelmi viszonyok javításában is egy kis lépést tennénk előre.

Változatlanul szerepel az önkormányzati fenntartású zenekarok külön támogatását biztosító előirányzat a költségvetési törvény tervezetében. Ezzel kapcsolatosan a legfonto-

Döntések előtti tudósítás

sabb hír, hogy nincs hír, azaz továbbra is biztosítani szándékozik a költségvetés ezt a támogatást, amelyet szakszervezetünk továbbra is nagy eredményként tart számon, mert álláspontunk szerint változatlanul ez a támogatás ad lehetőséget az együttesek viszonylag biztonságos működéséhez. Azonban egy, nem jelentékte-

len változás itt is várhatóan történik, az idei 150 millió forint pályázati úton felosztható összeg várhatóan 200 millió forintra emelkedik.

Végezetül ismét szeretném hangsúlyozni, hogy soraim a költségvetési vita egy pillanat-képét rögzítik, tehát könnyen lehet, hogy akkor, amikor a tisztelt olvasó soraimmal

találkozik, akkor már túl vagyunk a – remé-
nyeim szerint kedvező – döntéseken.
Budapest, 1996. december 6.

Gyimesi László
a Magyar Zeneművészek és Táncművészek
Szakszervezete főtitkára

Nem legyőztünk – meggyőztünk

A MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK KONGRESSZUSÁNAK NYILATKOZATA

A Művészeti Szakszervezetek Kongresszusa megnyugvással vette tudomásul az Országgyűlés azon döntését, amely szerint – szemben az előzetes javaslatokkal – a jövőben sem kell társadalombiztosítási járulékot fizetni a szerzői jogi védelem alá tartozó alkotó – és előadóművészeti tevékenységek-ből származó jövedelmek után és így az érintett foglalkoztatók és művészek társadalombiztosítási terhei a továbbiakban sem kettőződnek meg.

Ez a döntés elsősorban azért megnyugtató, mert jelzi, hogy gazdasági átalakulási folyamat nehézségei közepette is van lehetőség az érdekegyeztetés, a társadalmi párbeszéd folyamatában, valamint nem utolsósorban a parlament törvényhozási munkája keretében kifejtteni a különböző álláspontok érvrendszerét és ezzel olyan kölcsönösen elfogadható döntést megalapozni, amely közvetlen hatá-sában – ugyan nem javítja, viszont – nem súlyosbítja az érintett területek helyzetét, közvetetten pe-dig hozzájárul egyfajta társadalmi megnyugváshoz is, és nem csökkenti a közönség esélyeit arra, hogy a művészeti produktumok eljussanak hozzá.

A művészeti szakszervezetek biznak abban, hogy ez a szabályozás egy hosszabb időszakra szóló megoldása ennek a kérdésnek és reméljük, hogy a döntés-előkészítők – azzal, hogy az általunk is képviselt jogi, gazdasági és szakmai érvekre alapuló javaslatokat és azok érvei megismerve végül tá-mogatták az elfogadott szabályozást – erről hasonlóan gondolkodnak.

A művészeti szakszervezetek kongresszusa köszönetét fejezi ki mindazoknak a szakmai és állami szervezeteknek – így különösen a művelődési tárcának és az Országgyűlés Kulturális Bizottságának – amelyek hozzájárultak a fentiekhez és külön is fontosnak tartja megköszöni, és elismerni a pénzügyi kormányzat ebben az ügyben tanúsított kompromisszum-készségét és a kultúra érdekeit is figyelem-be vevő politikáját.

Budapest, 1996. november 25.

Gyimesi László
elnök

Több hónapos ádáz küzdelem eredményeként született a fenti Nyilatkozat, amelynek közvetett és közvetlen előzményeiről kérdezte a Zenekar Gyimesi Lászlót. A Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének elnöke – saját bevallása szerint – belebetegedett a harcba és az eredményt még így sem tartja kielégítőnek. Hiszen javítani a helyzeten nem tudott.

1. Adóhírek

Önmagában szomorú dolog, ha eredményként azt kell elkönyvelni, hogy sikerült valamit megakadályozni, aminek révén még rosszabb lenne a helyzet. De ilyen időket élünk. Lelkileg is nagyon nyomasztó egy szakszervezeti vezetőnek, ha úgy kezd harcolni, hogy a várható mínuszokról a nulla szint elérése a cél. Ez még akkor sem jelent sajnos sikerélményt, ha az ember el tudja érni, amit az adott folyamatban akar.

Ebben az esztendőben az adókérdések nem olyan izgal-masak. Semmi speciális, az életet az eddigi szabályozáshoz képest nem nagy mértékben befolyásoló változásokkal kell csak számolnunk.

– Ezek szerint standard állapotnak kell tekinteni például azt a helyzetet, hogyha teszem azt a Rádiózenekar külföldre megy, akkor a napidíjak után a tagoknak személyi jövedelemadót kell fizetniük? Ez azért régebben nem így volt és ez jelentős negatív változás.

– Ez a jelenség nem az adószabályok módosításából, hanem a Rádiózenekar státuszának változásából fakad. Van egy adott szabály a napidíjakra vonatkozóan. Ez kétféle választja azokat, akik napidíjat kapnak. A differenciálás mögött van egy, az

Alkotmánybíróság által is alátámasztott filozófia. Az egyik a közalkalmazottak, köztisztviselők csoportja. Ez a csoport adó-mentesen kapja meg a jogszabály által megállapított napidíj legfeljebb 150%-ig terjedő, ilyen célú összeget. Ezt közpénzek-ből kapják a közpénzekből fizetett alkalmazottak, egy teljesen nyomon követhető külföldi út alkalmából. Ezzel szemben az összes többinél – és ebbe most már, részvénytársasági formájá-ban a Rádiózenekar is beletartozik – nincsenek szabályok, összeg-korlátok, hogy mikor és mennyi pénzt adhat napidíjként a mun-káltató. Az adójogszabály viszont azt mondja, hogy a számlával igazolható és a kiküldetéshez kapcsolódó költséget a kiutazás időtartamára maradéktalanul elszámolhatja, a fennmaradó rész-nek viszont csak a 30%-a számolható el számla nélkül és a fenn-maradó 70% után kell esetleg személyi jövedelemadót fizetni.

– Tehát a külföldi utak hirtelen jövedelemcsökkenése nem egy új adórendeletnek köszönhető, hanem az együttes új helyzetének. Ebben a formában ugyanis a Magyar Rádió keze nincs megkötve; annyi napidíjat utalhat(ott), amennyit akar és legfőképpen amennyit tud.

– Nem a Rádiózenekar volt az első, amelyik ebbe a helyzetbe került. A Magyar Szimfonikusok és a MÁV Szimfonikusok már régebben kikerült a közalkalmazotti jogkörből és szembe-

nézhetett ezzel a problémával. Próbálkoztunk is speciális szabályokat létrehozni legalább a zenekarokra vonatkozóan. Az elutasítás azonban mindig az volt, hogy egy működő, komplett rendszeren, amely lehetőség szerint kiküszöböli a visszaéléseket, nem változtatnak. Akkor sem, ha a rendszer a visszaélni nem akarókat is sújtja. A gazdasági társaságok szabadon működnek, az állam nem szabhatja meg, hogy mennyi napidíjat adnak alkalmazottainknak, az adókat viszont be kell hajtania. A gazdasági társaságok kereteiben működő zenekarokra nem lehet más szabályt érvényesíteni. Annál is kevésbé, mert már adószabályok esetében egyéb jogszabályokat is magukra kellene venniük ezeknek a munkáltatóknak, amiket érhetően nem áll szándékukban. Ennek megoldására jelenleg nem látok lehetőséget, pedig tudom, hogy a kispénzű együtteseket ez érzékenyen érinti.

Lehet természetesen, hogy nem lesz sokáig tartható ez az állapot, mint ahogy nem irigylésre méltó a közalkalmazotti státuszban lévők számára fizetett napidíjak mértéke sem. Mert ha egy gazdasági társaság formában működő együttesnek kicsit jobban szalad a szekere, akkor ott többet tudnak fizetni. A közalkalmazotti viszonyban álló zenekaroknak nem is tud jobban szaladni a szekerük, mert hiába sikeres a zenekar, maga a közalkalmazotti intézmény éves költségvetéssel gazdálkodik. Ha valami többlet keletkezik, a fenntartó egyszerűen elvonja.

Azok a muzsikások, akiknek feléve még nem kellett a napidíjuk után adót fizetniük, most pedig kell, nem lesznek gazdagabbak és boldogabbak ettől a magyarázattól, de tudomásul kell venniük, hogy a gazdasági társaságok lényegesen bonyolultabb jogi háttérrel rendelkeznek, ahová nekünk borzasztó nehéz be-
törnünk.

Továbbra is megmarad az 50.000 Ft-ig terjedő, önálló szellemi tevékenységgel kapcsolatos adócsökkentési lehetőség, ami az e tevékenységekre vonatkozó bevétel legfeljebb 25%-a, illetve legfeljebb az adó erre jutó részének 50.000 Ft-ig terjedő hányada. Ez annak függvényében lehet jelentős vagy kevésbé jelentős, hogy ki, milyen adósávba tartozik. Az önálló szellemi tevékenység kategóriája egyébként a legszélesebb kör; nem is tudom, hol lehet ezt behatárolni: talán minden ide tartozik, ami nem fizikai tevékenység. A TB törvényben más fajta körrel kell ideen beszélnünk és a szerzői jog, ami szintén mindig szóba kerül ilyenkor, megint egy más fajta kör.

Az adóelőleg elszámolási szabályok is változtak: ezt még el sem tudom mondani pontosan, hogy mennyire, hiszen rengetegszer átírták és még nem tudtam a végleges szöveget egybevetni az általam ismert utolsó verzióval. De változtak, az biztos. Bizonyos elmozdulás van a tételes költségelszámolásban is. Ez a szimfonikus zenekari állás mellett munkát vállalókat nem annyira érinti; inkább a tisztán szabadúszók számára lehetnek érdekesebbek. Megvan a 10%-os elszámolási lehetőség. Köztudott, hogy változott az adótábla: kedvezőbb lett valamivel a helyzet. Változtak a sávok és csökkent a legfelső, a 48%-os kulcs. Megszűnt az idén érvényes két adótábla – az amúgy sem unalmas magyar adótörténet egyik legszínesebb lapja.

Volt néhány tétel, amit eredetileg be akartak vonni az adóköteles jövedelmek sorába: az étkezési hozzájárulás, egy-két munkahelyhez kapcsolódó egyéb térítés, amiről eredeti szándékuk szerint ők is le tudtak mondani. Ezek költségvetési szempontból nagyon nagy tételek, noha személyre szólóan nem számottevőek. Óriási konfliktushelyzetet rejt azonban magában, ha egy munkáltatónak nincs pénze egy esetleges adót kompenzálni. Nem is minden munkahely ad ilyen hozzájárulást, mivel nem kötelező. De nem tartom helyesnek, ha egy munkahely ma Magyarországon ennyit nem vállal.

2. Társadalombiztosítási hírek

– A történethez kicsit vissza kell kanyarodnunk a Bokros-csomaghoz. Ebben már szerepelt a szerzői jog alá tartozó (to-

vábbiakban „alkotói és előadói”-nak nevezett) tevékenységek TB-járulékkel való megterhelése. Amióta Magyarországon társadalombiztosítási járulék létezik, ilyen kötelezettség még nem volt. Ez sem egészen véletlenül alakult így.

Akkor is azonnal aktivizáltuk magunkat, hiszen ez óriási felháborodást váltott ki. Komoly szakértői munkát követően, a szellemi élet számos képviselője egy beadvánnyal az Alkotmánybírósághoz fordult. Ez mindig nagyon kétélű dolog, mert egy – jelen esetben pozitív – alkotmánybíróági döntés is tartalmazhat olyan elemeket, amelyek más szempontból hátrányosak lehetnek. Nagyon fontos, hogy az Alkotmánybíróságnak feltett kérdés milyen precizitással van megfogalmazva és mire irányul. Szerencsére a Bokros-csomaggal kapcsolatban nem volt ilyen probléma, mert elég nyilvánvalónak látszott, hogy alkotmányellenes. Ettől persze még születhetett volna más alkotmánybíróági döntés. Azt is tudni lehetett, hogy a költségvetés ezt nem veszi le napirendről, csak legfeljebb körültekintőbben fogalmaz majd.

– Ez azt jelenti, hogy esetleg kissé átgondolatlan volt a Bokros-csomag?

– Igen, Ennyi idő alatt nem lehet ennyi mindent összelapátolni, bár ahhoz képest, hogy mekkora volt a csomag, nem volt nagy a hibaszázalék. (128 pontból állt és tizen alul volt az alkotmányellenes döntések száma.)

Csak a munkáltatónál (a foglalkoztatónál) írt elő járulékfizetési kötelezettséget, szerzőknél nem. Ezáltal nem jöhetett létre biztosítás, csak egy szintizta adófizetési kötelezettség. Mindez a társadalombiztosítási törvény keretében jelent meg, ami viszont nem adójogszabály, hanem egy szolidaritási elv, ami a társadalombiztosítási keretek ellátását szolgálja. Ha most a javaslat nem arra igényel pénzt, ami a társadalombiztosítási ellátások fedezete, hanem csak úgy jön, akkor az feltehetően alkotmányellenes.

Ha adótörvényt hozott volna, amely szerint külön adót kell befizetni minden szerzői jogi felhasználás után adott számlaszámra a kifizetőnek, valószínűleg abból is alkotmánybíróági ügy lett volna, de akkor legfeljebb csak az aránytalan mértéket utasíthatta volna el az Alkotmánybíróság. Adónemet bevezetni nem alkotmányellenes.

Mindezzel együtt a Bokros-csomagban nagyon sok jó és hasznos intézkedés volt. Az idők során azonban valamennyire eltolódtak az arányok, különösen ami a publicitást illeti. A mi problémánk sem érintett nagy tömegeket: csakhogy éppen azokat, akik publikálnak, akik közel állnak a nyilvánosság forrásaihoz. A MAV dolgozóira vonatkozó szabályokról szinte semmit nem tud a társadalom, pedig minimum háromszor-négyszer annyi embert érint.

Nekünk természetesen ez a legfontosabb és mi ezzel foglalkozunk.

– Azzal, hogy a Bokros-csomag részeként ezt alkotmányellenesnek nyilvánították annak idején, azt is jelentette, hogy magát a koncepciót is el kellett vetni, vagy csak korrigálni a kifogásolt elemeket?

– Nem vetették el a koncepciót, csak korrigálták a kifogásolt elemeket. Annnyira, hogy nem is sikerült benne alkotmányellenes pontokat, megfogalmazásokat találni, pedig azonnal elkezdtek megkeresni a megtámadható pontokat. Maradtak tehát a szakmai, a másik felet meggyőzni tudó érvek.

Idén aztán abban a pillanatban, amikor az országgyűlési határozat alapján ismertté váltak az elképzelések, azonnal elkezdtünk egyeztetni. Partnerünk a művelődési tárca volt és nagyon korrektül viselkedett. Mi voltunk az ő szakértőik; javaslatainkat szinte változtatás nélkül fogadták el és képviselték a kormányban.

Két ponton kezdtünk érvelni azzal, hogy ez a rendelkezés mennyire ellehetetleníti az érintetteket. Ez a két pont nem is annyira a társadalombiztosítási törvény keretén belül bűjt meg, hanem azon kívül.

1. Ez, a jogszabály által a kifizetőktől illetve a szerzőktől, előadóművészekről követelt pénz soha nem volt benn a területen. Olyan pénz kifizetését kérték számon a kultúra területén, amit az állam és utódszervezetei nem vittek be.

Jó példa ebből a szempontból a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara. A zenekar társadalombiztosítási járuléka mindig a költségvetés része volt, mivel a Rádió költségvetési intézmény volt. A részvénytársasággá való átalakuláskor ha azt mondta volna az állam, hogy „én csak a közintézményeknél hagyom ott azt a pénzt, ami társadalombiztosításként a költségvetés része és innen én azt elveszem, fizess ki valahonnan”. Honnan fizesse ki, ha nincs ott? Honnan fizessen a Magyar Állami Operaház társadalombiztosítási járulékot a szerzői-előadói megbízások után, ha egyszer nincs ott a költségvetésben? Vagy a nyíregyházi művelődési ház, a hanglezkiadó és így tovább? És ez nagy összeg, majdnem fele a kifizetett honoráriumoknak. Ha kért volt 5%-kal többet, mind eddig, akkor mindenki nagyon felháborodik, de valahogy megoldja. A 10% már keservesebb történet lenne, de még megszervezhető. De közel 50%-kal egyszerűen nincs mit kezdeni. Ez nemcsak szlogenszerűen, de ténylegesen is veszélybe sodor vagy megszüntet mindenféle alaptevékenységet.

2. A másik kérdés ennél bonyolultabb és a szerzői jog, polgári jog és társadalombiztosítás összefüggése.

Egy szerzői jogi vagy előadóművészi kifizetés – anélkül hogy észrevenné bárki – két részből áll. Egyfelől a személyes közreműködés, ami a polgári jog területére tartozik, ami bármely megbízás esetében fennáll. Ami azonban a közreműködés révén létrejön, az egy szellemi tulajdon. Erre az egészre a megbízó (a kifizető) fizet egy összeget. Ebből vajon mennyi a személyes közreműködés és a szellemi tulajdon? Ki tudja ezt megmondani? Senki, mert nem lehet szétválasztani. Egy festményt, amiben anyag is van, áruként, vagy szellemi tulajdonként vesz meg valaki? Ezt megmondani alkotmányos ügy. A szellemi tulajdon után nem lehet társadalombiztosítást fizetni, mert egy tulajdon nem kaphat társadalombiztosítási szolgáltatást.

– Mennyire volt nyilvánvaló ez az ellentmondás?

– Rá kellett és rá lehetett jönni. Egy ingatlanadás után, ami után adófizetési kötelezettség van, milyen alapon kellene társadalombiztosítási járulékot is fizetni? A szellemi tulajdon éppen ilyen értékesíthető, továbbadható, tovább értékesíthető tulajdon.

– Egy zeneműnek az előadása, maga az interpretáció hogy kerül ebbe a körbe?

– Kétféle védelem alá esik. Egyfelől (az előadónak) vannak személyiségi jogai, de ez nagyon általános. Van ennél konkrétabb szabály is: védelmi időben részesül minden előadás, az is, amit nem rögzítettek (amit rögzítettek, azt magától értetődően védik). Ennek az a magyarázata, hogy rögzítheték. Rögzíteni pedig csak élő előadást lehet. Mi pénzt keresnek már nem élő művészek annak idején zsebből készített, úgynevezett kalózfelvételeikkel. Csak addig volt igaz, hogy az élő előadások nem voltak védve – és ilyenformán nem feltétlenül alakultak át szellemi tulajdonná –, amíg a technika nem tette lehetővé, hogy gomblyukból stúdióminőségű videofelvételt lehetett készíteni élő előadásokból.

Óriási pénzekről van szó, amit sokan az előadóművészek révén, gyakran tudtuk nélkül keresnek. Nekünk az a feladatunk, hogy ezeket a művészeket anyagilag megvédjük, ezekből a pénzekből azok is részesüljenek, akik „megkeresik”. Ezért kell a társadalombiztosításnak is tisztázni ezeket a körülményeket, ne lehessen belőni ez egész ügyet egy szobafestő megbízásával egy kategóriába.

– Egyébként is az egész társadalombiztosítási rendszer alapvetően kizsákmányoló jellegű: hihetetlenül egyoldalú és semmi köze a befizetett összegekkel arányosnak tekinthető védelmi és szolgáltató rendszerhez.

– Ez teljesen igaz. Elavult, ráfizetéses és ehhez képest az adó rendkívül korrektnek tekinthető annak ellenére, hogy az elvonások nagyon nagyok a keresetekhez és főleg azok vásárló-erejéhez képest. Az igazi nagy sarc azonban ez a hihetetlenül magas járulék, ami többek között rengeteg feketemunkát is indukál.

Mindent, amivel találkozunk a hétköznapijainkban, nem szabad azonban ezen a valóban elavult rendszeren számon kérni, hiszen például az egészségügyi szolgáltatás minőségét más, éppen összeomlóban lévő, egyszerre pazarló és szűkölködő rendszerek határozzák meg. Ez nem ide tartozik.

– Mennyi ideig tartott a módosítás keresztülvitele?

– Sokáig, mert minden együttműködés ellenére a mi szakmai érveinkkel felfegyverkezett művelődési tárca nem tudta meggyőzni a kormányt; ha úgy tetszik mindketten elbukunk. Az eredeti elképzelés került a parlament elé, ahol csont nélkül tették ezeket a kifizetéseket is járulékkötelessé.

Ezt követően hihetetlenül felgyorsult az ügy, naponta változott minden. Keserves, felőrli, bizonytalan idők voltak ezek. Akadtak fordulópontok: a pénzügyminiszterrel való találkozás például. Az Országgyűlés Kulturális Bizottsága végig támogatott minket és a kormányparti frakciók egy része is. Az ellenzékiek kezdettől fogva mellénk álltak, de mégsem nőtte ki magát az ügy egyetlen pillanatra sem politikai kérdéssé. Ha más terepre sétált volna át, az veszedelmes lett volna.

Végül kompromisszumnak tekinthető megoldás született: a korábbi szabályokkal szemben nem a szerzői jog védelme alá eső tevékenységekből származó kifizetések egy részét vonták ki a járulékfizetési kötelezettség alól, hanem ezt némileg szűkítették. Olyan típusú, egyébként szerzői jogi védelem alá tartozó tevékenységeket kötelez továbbra is, amelyek leginkább gazdasági jellegűek. Ilyenek például a különböző ipari, gazdasági tervezések, a szoftverek – olyan dolgok, amelyeket nemigen érint a költségvetési rászorultság. Ezeknél várhatóan áterhelhetők a költségek. További szűkítések célozzák a további visszaélések csökkentését. Eddig ugyanis olyan tevékenységeket is szerzői joginak vagy előadóművészeknek minősítettek amelyek nem voltak azok. Az új kritérium a nyilvánosság: a dolognak nyilvánosság előtt megtörténnie kell lennie. Ne legyenek fiktív szerződések.

Az a megszorítás, hogy az előadások csak meghatározott kifizetői kör (pl. művelődési házak) esetében lehetnek járulékmentesek, nem a hangversenyekre, hanem a szóbeli (oktató, tudományos, ismeretterjesztő) előadásokra vonatkozik. A művészeti előadó tevékenységet ez a korlátozás nem érinti.

Mindez a szakszervezet munkájának jelentős sikere, még akkor is, ha a végeredmény 0, vagyis abszolút értelemben nem történt előrelépés. Akkora ellenállást kellett leküzdeni, amit a minisztérium támogatása nélkül egyedül nem is győztünk volna.

Most jöttem rá, hogy mennyire nem tudok veszíteni. Elviselhetetlen volt a vereség tudata, amellyel sokszor az ügy során szembe kellett nézni. Az is nehéz volt, hogy sokszor igazuk volt. Érvrendszerük átgondolt volt. Ezzel szembezálni méltó érvekkel, demagógia nélkül, megfelelő színvonalon, a közvélemény számára is elfogadható indokokkal nem volt könnyű. Itt nem volt helyük ostoba nyilatkozatoknak. Nem legyőzni, hanem meggyőzni kellett az asztal túlsó felén ülőket. Nem vagyunk és Magyarországon egyetlen szakszervezet sincsen abban a pozícióban, nincs ereje legyőzni ilyen szakmai-politikai csoportokat. Talán a vasutasok és a közlekedés egyéb szféráiban dolgozók gyakorolhatnak olyan nyomást, ami érvek nélkül is hatékony lehet. Nem mondhattuk, hogy nem akarunk fizetni, mert nincs pénzünk. Az értelmiség nincs ebben a helyzetben. Csak a meggyőzésre törekedhettünk.

Toth Anna

Európában csak nálunk de ki tudja, meddig?

– beszélgetés dr. Magos Györggyel, a MÁV Rt. kereskedelmi vezérigazgató-helyettesével,
a MÁV Szimfonikus Zenekar Alapítvány kuratóriumának elnökével –

– A MÁV, amely több művészeti együttest – köztük Magyarország legjobb koncertfúvószenekarát is – támogatja, hogyan tudta részvénytársasági keretek között kialakítani a szimfonikus zenekar számára a ma is érvényes működési kereteket? Szerény szerint Ön, mint a zenekart működtető alapítvány kuratóriumának elnöke milyen perspektívát lát a jelenlegi helyzetben?

– Ez egy kuriózum az európai vasutaknál, hogy egy ilyen nagy létszámú, professzionális szimfonikus zenekart tartunk fenn. Erre mi nagyon büszkék vagyunk és nem akarunk lemondani róla az egyre nehezedő körülmények ellenére sem.

Néhány éve történt az átalakulás. Korábban a szimfonikus zenekar mint egy MÁV főnökség üzemelt, szabályos költségvetési intézmény volt. Ellátmányban részesült és abból gazdálkodott. Három évvel ezelőtt a MÁV változtatást tartott szükségesnek ezen a formán és megtaláltuk az alapítványi forma lehetőségét. Az alapítvány fő és majdhogynem egyetlen támogatója a Magyar Államvasutak. Emellett erősen törekszünk arra, hogy legnagyobb üzleti partnereinket valamilyen módon a zenekar vonzáskörébe hozzuk és a támogatási lehetőséget így kiterjesszük. Mindez azonban a támogatások 10-15%-át jelenti, a többit a MÁV adja. Ez természetesen csak a támogatás, ebben nincs benne a zenekar saját bevétele – például az eladott jegyek ára.

– Mennyire ismerik személy szerint konkrétan a zenekar munkáját? Mennyire kívánják a zenekartól, hogy szakmai dolgokba bevonja Önöket?

– A MÁV Szimfonikus Zenekar mint alapítvány egy kuratórium irányításával működik és a kuratórium elnöke egy MÁV vezérigazgatóhelyettes, történetesen én vagyok. A kuratóriumon keresztül tehát érvényesül a MÁV befolyása és ezen az úton folyamatosan informálódik is a zenekar működéséről, hiszen a kuratórium folyamatosan ülészik. De ne gondoljon főnökségszerű direkt irányításra.

– Az, hogy Ön a kuratórium elnöke, az a pozíciójához, vagy a személyéhez kötődik?

– Is-is, mivel a zenekar szempontjából értékelhető dolog, hogy a vállalat vezérigazgatóhelyettesi szinten képviselteti magát a MÁV Szimfonikus Zenekarban, de nem feltétlenül kellene ezt az én beosztásomhoz kötni. A MÁV elképzelése szerint a topmenedzsment egyik személye kell, hogy itt megjelenjék.

– Amikor egy-egy ilyen kuratóriumi ülésen vita alakul ki a programról, meghívásokról vagy egyebekről, milyen szinten érzi indítottatva magát, hogy ebbe beleszóljon?

– A zenekar érdemi munkájába nem szólok bele. A kuratórium elsősorban zenei, másodsorban gazdasági szakemberekből áll; ott ül Hidas Frigyes, Petrovics Emil, Fenyő Gábor, Gál Tamás karmester és Trejter István koncertmester. Az ő dol-

Zenekari helyiség

guk a szakmai kérdések eldöntése. A gazdasági kérdésekben elsősorban Székely Gábor úrra számítok. Az arányt jónak érzem.

– Mennyire érik el Önt a zenekart érintő kritikák? Akár jók, akár rosszak.

– Az itthoni fellépésekre elmegyek és rendszeres kapcsolatban állok Fenyő Gábor úrral, a zenekar igazgatójával. Úgy érzem, elég tájékozott vagyok. De művészeti kérdésekbe nem szólok bele, alkalmanként esetleg a repertoárba. Most, hogy a magyar vasút 150. évfordulóját ünnepeltük, a díszhangversenyen szerettem volna, ha a zenekar eljátssza Honegger Pacificját. Korábban azért nem játszották, mert nagyon magasnak ítélték meg a jogdíjat. Ennek a hangversenynek azonban külön költségvetése volt.

– Mennyire látják biztosítotttnak a zenekar helyzetét? Mennyire kell mindezért meggarcolni a hétköznapokban?

– Nagyon. A MÁV-nak nagyon szoros a gazdálkodása, szigorú eredménykövetelményt támaszt a közlekedési kormányzat és a Pénzügyminisztérium. Állami pénzekkel is gazdálkodunk és ez különös felelőséget jelent. A piaci helyzetünk nem teszi lehetővé a forrásokban való dúskálást. A takarékoskodás kényszerűen kihat a zenekar munkájára is. Nem tudunk folyamatosan inflációkövető támogatást adni a zenekarnak.

Ez különösen érvényes a következő esztendőre, hiszen 1996-ban a MÁV óriási bevételtől esett el a gabonaexport kormányzat által történt leállítása miatt.

– Milyen problémája lehet a piaci helyzettel egy olyan cégnek, amelynek gyakorlatilag nincs konkurenciája az országban?

– Ez óriási tévedés. A nemzetközi árufuvarozásban nagyon nagy verseny van a tranzitforgalom megszerzéséért. Magyarország jó földrajzi helyzetben van, de mégiscsak kis ország és minden irányban el lehet kerülni. Legjobban Lengyelországot szeretik, azt a sík vidéket, ahol jól bonyolítható a kelet-nyugati forgalom. Észak-déli forgalomban Ausztria a nagy versenytárs. Belföldön a teherautóval történő szállítás jelenti a legnagyobb konkurenciát az árufuvarozásban; háztól házig tudnak menni, gyorsabbak is, mint a vasút. Személyszállításnál pedig az autóbusz mellett a személyautó is nagy versenytárs. Egyedül talán épp a gabonaszállításban vagyunk kiváló piaci pozícióban; ettől estünk el az idén.

– Milyen jellegű szerződések szabályozzák a muzsikusok munkaviszonyát?

– Az alapítvány a munkáltató, oda köti őket a munkaviszonyuk. Olyan státusz ez, amit a magyar jogrendszer mint lehetséges megoldást elfogad.

– És ebben lát perspektívát?

– Én mint kuratóriumi elnök utolsóként mondanám azt, hogy takarékosági szempontok miatt szüntessük meg a zenekart.

Próbaterem

– A zenekar kuriózum-jellegéből nem lehet tőkét kovácsolni? Megmutatni, felléptetni a zenekart külföldön és „dicsekedni” vele?

– De igen. Értékeljük a zenekar reklámértékét, marketing értékét. Azt, hogy ha valahol fellép, a plakáton megjelenik a cég neve. Egy ekkora vállalat mindenképpen költ, költenie kell reklámra – versenyhelyzetünk javítása céljából is -, és folyamatosan úgy ítéljük meg, hogy egyik kiemelt reklámhordozó éppen a szimfonikus zenekar.

– Gondolom, hogy ilyen megfontolásból támogatják a CD-felvételek készítését is.

– Így van. Mi például nem zenélő öngyűjtőt veszünk, hogy reprezentációs ajándékot tudjunk adni ügyfeleinknek, hanem megrendeljük a zenekartól a CD-t és az nagyon elegáns, tartalmas ajándék amellelt, hogy azon is megjelenik a cég neve, tehát reklám is egyben. Évente kiadhatnak egy-egy új CD-t, ha a helyzet nem változik.

– Az „intézmény”, hogy zenekari igazgató, amit annak idején Önöknél Kovács Géza töltött be, jól bevált?

– Igen és ez fokozottan érvényes Kovács Géza személyére. Nagyon fájdalmasan érintett minket a távozása azzal együtt, hogy örültünk előrelépésének, amit az Állami Hangverszenyekarnál végzett munka jelent számára.

Zenekari igazgatóra egyébként szükség van, hiszen az önállóan gazdálkodó zenekarnak kell felelős vezető, aki ne a karmester legyen. A karmester vezényeljen; a gazdasági, személyi, menedzselési ügyekkel másnak kell foglalkoznia.

– A menedzser dolga tehát a szponzorszerzés. Ön, mint vezérigazgatóhelyettes azonban sokkal jobb pozícióban van ebből a szempontból. Segíti így is a zenekart?

– Természetesen, latba vetem saját befolyásomat, nem is eredménytelenül.

Tóth Anna

Önálló székházban, fiatalítás előtt

beszélgetés a MATÁV Magyar Szimfonikus Zenekar helyzetéről és közeljövőjéről
dr. Viniczay Ferencnével, a zenekar alapítványának elnökével

– A MATÁV Magyar Szimfonikus Zenekar egy-kor a Postás Szimfonikus Zenekara – évek óta megvált közalkalmazotti jogviszonyától. Megtette azt a lépést, amelyet ezekben a hónapokban lépett meg a Rádiózenekar és ami előtt az Állami Hangversenyzenekar is áll. Hogy ítéli meg: a sikeres működés esetén a költségvetési intézményeknél akár még jobban is megfizethető teljesítmények lehetősége arányban áll-e a közalkalmazotti státusz kiszámíthatóságával és viszonylagos biztonságával – ami szintén nem lebecsülendő dolog napjainkban? Hogyan alakították ki ezt a működési rendet és miért éri meg a MATÁV-nak?

– Örülök, ha Ön is úgy érzi, hogy a zenekar megfelelőnek érzi a helyzetét, hiszen én magam is úgy gondolom, hogy az utóbbi időben nincs is oka a panaszra.

Annak idején, 1990. előtt a Postás Szimfonikus Zenekar a Magyar Posta középfokú szervezeti egységként működött. 1990-ben vált szét Magyar Posta Vállalatra, Magyar Távközlési Vállalatra, Magyar Műsorszóró Vállalatra és több kisebb kft.-re az addig egységes nagyvállalat. A három új vállalat együtt létrehozott egy alapítványt és hárman közösen kezdtük el alapítványi formában működtetni a zenekart. 47 és fél százalék volt a Postaé és a MATÁV-é és 5 százalék a Műsorszóró Vállalaté. A feladat nem volt kicsi, mert már a nyolcvanas évek vége felé tarthatatlan volt a zenekar elhelyezése és döntés született arról, hogy új próbatermet kell építeni. Eredeti elképzelésünk visszalépés miatt meghiúsult. Másik megoldásként találtunk egy MATÁV telket, az István Központ mellett és ide kezdtünk székházat tervezni a zenekarnak. Egy ilyen székház építése, különösen egy zenekar működtetése mellett nagyon sokba kerül, a Posta Vállalat úgy ítélte meg, hogy ezt nem tudja tovább finanszírozni és kivált az alapítványból. Ezt nagyon sajnáltuk, hiszen a 87 éves múltú visszatekintő zenekart a közéletben még ma is sokan Postás Szimfonikus Zenekarként emlegetik.

– Miért haragszanak akkor a muzikusok, ha valaki Postás Zenekarként emlegeti a Magyar Szimfonikusokat?

– Nem haragszanak, csak esetünkben a MATÁV Szimfonikus Zenekarról van szó, és egyébként is amatőrséget sugall ez az elnevezés. Külföldön egyértelműen, hiszen a vállalati dolgozókból szerveződött zenekarok műkedvelőkből állnak. És tulajdonképpen itthon is ilyenek a hagyományok. Másfelől pedig ez a zenekar valóban nem ugyanaz, mint akár a hat évvel ezelőtti.

1993-ban tehát már amúgy is teljesen levált a zenekar a Magyar Postaról, a Műsorszóró Vállalatnak, a mai Antenna Hungáriának a maga 5%-val igazán nem volt érdemes bent maradnia, így a MATÁV teljes egészében átvette a zenekart. 1994-től teljes egészében a mi részvénytársaságunk alapítványaként működik.

1994-ben elkészült a székház, amit 1995. május 2-án vett birtokba a zenekar: a Páva utcai MATÁV Zeneház. Ez

az elhelyezés kiváltságosnak tekinthető a magyar zenei életben, de külföldi zenekarokkal is felveszi a versenyt. Jók a működési feltételek, a nagy próbaterem és a szőlőpróba-
ra létesített kisebb helyiségek.

Úgy gondolom, hogy a zenészek anyagilag sem állnak rosszul, bár mondogatják, hogy másutt a kollégák többet keresnek. A feltételek adottak, a MATÁV ennyit tud nyújtani, ez nem kevés. Természetesen szabad az út, ha valaki úgy gondolja, hogy másutt esetleg jobban jár. Meg tudtuk adni az évenkénti 19,5%-os bérfejlesztést. Ez kötött szám volt, ennél többet nem tudott adni a MATÁV, ez viszont benne volt a működési költségekben. Ez a mérték valahol az infláció körül mozog. A Zeneház és a zenekar 1996-os működési költsége 200 millió forint volt. Körülbelül a várható infláció mértékében, 20%-kal emeltem tervezük az 1997-es évet.

– Ebben benne van a hangszerfejlesztés is?

– Igen. Évente elég nagy összeget fordíthatnak ilyen célra, ebben az esztendőben kb. 3,4 millió forintot. Ez egy új piccolót, két új csellót, új ütőhangszereket jelent. Folyamatosan újítjuk fel a hangszereket és vásárolunk is. Amit már nem javíttatunk meg, külső szakértővel felértékeltetjük és felajánljuk megvételre, elsősorban a zenekari tagoknak. Mindez azt is jelenti, hogy nem hagyjuk lepusztulni a hangszereket.

– Utazások alkalmával kötnek biztosítást a hangszerekre?

– Igen és itthon pedig megegyeztünk, hogy a zenekari tagok megfelelő, a hangszer értékét is tartalmazó lakásbiztosítást kötnek.

– Van a zenekarnak saját kottatára?

– Ott, a Zeneházban elég gazdag kottatára van a zenekarnak.

– Ki lehet mondani, hogy a Magyar Szimfonikus Zenekar abban a manapság kivételezett helyzetben van, hogy biztosítva van a helyzete. A zenekar tagjainak egyenként mennyire biztonságos a helyzetük? Mennyire vannak.

vagy nincsenek kitéve annak, hogy szó nélkül ki lehet őket tenni, ha valaki ezt úgy látja jónak?

– A zenekar régen sem dolgozott és ma sem dolgozik közalkalmazotti minőségben, vagyis a vállalatokra, a részvénytársaságokra érvényes Kollektív Szerződések keretében működik. Ezt sokszor vitatták a zenekarban, de ha a MATÁV mint részvénytársaság nem közalkalmazott, számukra is kedvezőbb ez a jogi forma. A munkaszerződések többsége határozatlan időre szól. Ez igazából nem jelent semmit, létrehozni, megszüntetni gyakran még kevesebb kötöttséggel jár, mint a határozott időre szóló munkaszerződéseké. Az ügyvezető igazgató megbízása határozott időre szól, hiszen egy alapítványnál az első számú vezető nem lehet határozatlan időre.

– Ki az az ember, vagy hol van az a szint, ahol az események „lecsapódnak”? Magyarán kit lehet felelősségre vonni, ha rossz hírek érkeznek esetleg a zenekarról akár szakmai, akár egyéb szempontokból? Vagy fordítva: kihez kell fordulni, ha valami rendkívül jó kritika éri a társulatot?

– Első számú vezető az ügyvezető, aki felelős a teljes zenekar működési feltételeiért, munkáltatói jogot gyakorol és minden esetben neki van intézkedési kötelezettsége. Ez Zongor Árpád úr. A művészeti munkáért és a zenészek működéséért, a szereplések színvonaláért az együttes művészeti vezetője felel. Ez pedig a mindenkor művészeti vezető.

– A művészeti vezetőt milyen alapon és ki választja ki? Van ebben a zenekarnak szavazati joga?

– Igen, a tavaly elkészített szervezeti működési szabályzatban foglaltak szerint a zenekari tagság 2/3-os arányban kell, hogy egyetértsen egy jelöléssel. Most, hogy az újságban megjelent a nyílt pályázat a művészeti vezetői munkakör betöltésére, egy, többségében zenészekből álló bizottság javaslatot tesz és ha megvan a 66%-os egyetértés, megválasztják a jelöltet. Nyilván különböző érdekek összecsapása várható, de ennek akkor is eleget kell tenni.

– Mindezt azért, mert Medveczky Ádám távozott erről a posztról?

– December 31-ével távozik, de a pályázat teljesen nyílt és én kértem, hogy ő is vegyen részt az új elvárások kidolgozásában. Vannak már jelentkezők, de a határidő 1997. január 9. és addig még van idő.

– A választásnál a szakmai szempontokon kívül szerepet játszanak-e bizonyos humán szempontok? Vannak-e ilyen jellegű, konkrétan megfogalmazott elvárások?

– Mi a pályázatban megfogalmaztuk elvárásainkat. Főképpen jó műsorpolitika és olyan együttműködést a zenekarral, amely emeli az együttes színvonalát. Szeretnénk, ha kicsit megújítaná, megfiatalítaná a társulatot. Jó a zenekar, de lehetne jobb, kellene emelni a művészi színvonalon. Ha szakmai szempontból cseréket tart jónak majd az új művészeti vezető, azt is meg kell tennie.

– A létszám korlátozott?

– Az állandó létszám költségoldala korlátozott, ez a létszám (88 fő) szinte minden mű előadásához elegendő.

Szükség esetén természetesen szabad és lehet kiegészítőket hívni.

– Egy karmester-művészeti vezető neve fémjelzi a zenekart. Van-e lehetőség emellett vendégkarmestert hívni, mert az azért jót szokott tenni az együtteseknek?

– Semmi akadálya, hiszen a műsorpolitikába vendégművészek, vendégkarmesterek is beleférhetnek. Eddig is így volt és feltehetően ezután is így lesz.

– Ilyen esetben számítanak a zenekari elképzelések, vagy erről dönteni teljes egészében a művészeti vezető privilégiuma?

– Akkor lesz majd igazán jó a közös munka, ha harmónia alakul ki a karmester és a zenekarban működő művészeti tanács között. Ez áll a program kialakítására és vendégek kiválasztására egyaránt. A művészeti tanácsban a legjobbak, például a mindenkor „Évad művészei” közül vesznek részt, nélkülük nem is érdemes dönteni. Akkor találunk jó vezetőt, ha ilyen lesz.

Nagyon szeretnénk elérni, hogy a következő két-három évben ez a zenekar az első három között lenne a magyar zenekarok rangsorában.

– De ugye nem botrányhósként?

– Nem, szó sem lehet róla, csak művészi színvonal jöhet szóba. Botrány nem volt és reméljük, nem is lesz.

– Ez a pozíció, ez a biztonság, ez a függetlenség, ezek a feltételek nyilván sokak érdeklődését felkeltik a pályázat alkalmával a legjobbak közül, lehet majd válogatni.

– A MATÁV és az itt dolgozók szeretik a zenét és ezt támogatni kívánják. A szándék tiszta, a jó működésért mindent meg is tesznek.

– Ilyen szempont is számít majd, amikor januárban döntenek a pályázatok között? Hogy a jó muzsikások közül olyan személyiséget válasszanak, aki lehetőség szerint ettől valóban megkíméli a zenészeket és a támogatót?

– Én nagyon remélem, és hangsúlyozom is, hogy a kiválasztásnál alapvetően a művészi szempontok kell, hogy érvényesüljenek. Olyan embert kell kiválasztani, aki valóban tovább emeli a művészi színvonalat.

– Medveczky Ádám erre nem lett volna képes?

– De Ádám jó volt, ezért is kértük meg, hogy középtávú fejlesztési koncepcióját megfogalmazva ő is legyen részese az átalakulásnak, segítse még jobbra tenni a zenekart.

– Mi ez a jövőkép valójában? Miben kell többet produkálnia a zenekarnak?

– Jobban meg kellene mutatnia magát a hazai közönség előtt; sokat utazik a zenekar, sok hangversenyünk van a Vigadóban, Zeneakadémián, újabban a Zeneházban is rendeznek ifjúsági koncerteket, de még többet lehetne magunkat megmutatni itthon is.

Lehetne bontani is a zenekart, kisebb együttesekre, amelyek mobilabbak. Úgy, ahogy a MATÁV menedzserképzőjében, ahol szokott játszani egy kisebb kamarazenekar. Ilyenből lehetne jóval több is. Jó a kapcsolat a Ferencvárosi Önkormányzattal, de még ott is lehetne több programban részt venni.

Tóth Anna

Ismét hódított Vásáryval a Rádiózenekar

„Magyar szuperzenekar” – „a legmagasabb rendű kultúrával párosulva”

1996. október 3-án indult a Rádiózenekar arra a maratoni hosszúságú nyugat-európai turnéra, melynek során Svájcban, Németországban és Ausztriában szerepelt, végül pedig október 27-én ért ismét magyar földre. A kívánnivalókat is hagyó, nem elég körültekintő előkészítés miatt az embert-próbáló turné során 25 nap alatt több, mint 7.500 km-t kellett megtenni műszakilag erősen kifogásolható állapotú buszokkal, majd' mindennapi megerőltető utazással. A gyakori kényszerpihenőkkel, defekkel és a térkép nélküli útvonal-improvizációkból fakadó következetes eltérésekkel megtűzdelt napi utazások – a jó esetben 90 km-es csúsebességgel is – csupán 45-50 km-es átlagsebességet eredményeztek a kiindulási és az érkezési pontok között.

Az együttes először turnézott jelenlegi főzeneigazgatójával, Vásáry Tamással az említett országokban. A korábbi angolai turné fergetes sikerei és kifogástalan szervezettsége után nagy várakozással tekintett a zenekar a számára eddig ismeretlen, új impresszárió munkája felé. Ami a hangversenyek helyszíneit illeti, azok minden várakozáson felüliek voltak: a Rádiózenekar csakis a legrangosabb helyeken lépett fel, és csakis telt házak előtt. Locarno, Vaduz, Essen, Aachen, Regensburg, München, Würzburg, Wiesbaden, Rosenheim, Nürnberg, Stuttgart, Wolfsburg, Seesen, Köln, Dortmund, Frankfurt és Klagenfurt legszebb termeiben halmoztak sikert sikerre a muzsikusok. Ennek köszönhetően, már az első benyomások után konkrét ajánlat született a zenekar ismételt németországi hangversenykörútját illetően. Műsorukon – rendkívüli nehézségüket tekintve – szerepeltek nem kimondottan turnédarabok is, de ugyanígy gyakran játszott, és Nyugat-Európában igen nagy népszerűségnek örvendő művek is. Így Bartók: *Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára*, *Concerto*. Liszt: *Dante szimfónia*, *Les Preludes*, és *Mazeppa* mellett Beethoven: VII. szimfóniája, valamint Chopin *e-moll zongoraversenye* adták a műsorok gerincét. A rádiózenekar művészeivel Vásáry Tamás minden este éppúgy csodát művelt, mint a publikummal. Megtalálta azt a hangot, azt az interpretálási módot, mely a német közönséget már a hangversenyek első pillanataiban is érezhetően lenyűgözte. Ugyanígy a kritikusokat is, akik jóformán csak szuperlatívuszokat használtak kritikáikban. A mérsékelt hangvétellelhez szokott német közönség valósággal tombolt az érzelemdús, a zenei kifejezőtár szinte minden eszközét felvonultató, lélegzetelállító pillanatok sorából álló szuggesztív előadásmód hallatán. De a muzsikusok is kitettek magukért. A mostoha körülmények, az utazó emberek energiájára a legkisebb tekintettel sem lévő szervezés, és a szinte minden napra jutó apró, hangulatromboló momentumok ellenére a koncertek mindig egy más világot jelentettek, a zenekar művészei – mint mindig – felejtve elcsigázott testüket és idegrendszerüket, helyzetet mentettek, példátlan odaadással muzsikáltak, és így méltán emelték ki a magyar vonósok hallatlanul finom, árnyalt kamarazenélését éppúgy, mint a fúvósok bri-

liáns teljesítményét, és a zenekari hangzás európai színvonalát,

„Végre hallhattuk itt egyszer Magyarország vezető zenekarát, a Budapesti Szimfonikusokat, azaz a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarát – gondosan kimunkált, meleg hangzás, minden egyes szólam hibátlan, a klarinétól a pozaunig és az átgondoltan játszó vonósokig.” ...Vásáry jelentősegteljesen tudta megmutatni, hogy nem az Harnoncourt-féle eredeti hangzás-mozgalom az egyetlen üdvözítő mód a mű lényegének feltárására. (Westdeutsche Allgemeine Zeitung, 1996. október 10. Essen)

„...a zenekar fúvósai kitűntek pompásan fénylő, kimunkált, a legtisztább minőséget képviselő hangzásukkal...”,

Vásáry Tamás nagyon ért ahhoz, hogy a mű ellentétes karaktereit a végtelenségig fokozza és elmélyítse. Muzsikusi szabályosan megfestették a forró gyönyört, a merész kihívást, a vágyakozást és a tánc bacchusi vadságát. A közönség örjögött... A ráadások és a hosszú ünneplések sora alig akart véget érni. (Neue Rheinische Zeitung, 1996. október 10., Essen)

A Budapesti Szimfonikusok vonósai a nemzetközi mezőny élvonalában állnak, de ott van a fuvolistájuk és

Mi pedig gratulálunk Harsányi Zsoltnak, aki az „év muzsikusa” címet nyerte el ragyogó fagottszólójával.

(Szerk.)

az oboistájuk is. (Main Post, 1996. október 14., Würzburg)

Olyan titánian senki sem vezényli Beethovent, mint Vásáry a Hetediket; s ha olyan pompás muzsikuskok játszanak a keze alatt, mint a Budapesti Szimfonikusok, az ember szívesen hagyja, hogy lehengereljék; micsoda hangzás, micsoda energia, viharos kavargás – a legmagasabbrendű kultúrával párosulva... (Abendzeitung Nürnberg, 1996. október 17.)

„... Liszt színeiben gazdag hőskölteménye és még inkább a bartóki Concerto előadásával egy európai rangú zenekart ismertünk meg, pompás együttes hangzással és kimunkált, mindegyik hangszercsoportban első osztályú játéktílussal. A kamarazenei finom hangzású szakaszok váltakozása virtuóz fúvós korálokkal és óriási tutti-

tömbökkel – nem tévesztette el hatását a közönségre.” (Wolfsburger Nachrichten, 1996. október 21.)

A turné állandó szólistája Grigorij Szokolov, a magyar zongoraiskolától kissé távol álló, de a német közönségre fantasztikus hatást gyakorló, rendkívül érzékeny és finom billentésű pianista. Műsorán Chopin e-moll zongoraversenye szerepelt, melyet a közönség minden esetben lelkes ovációval ünnepelt. Szokolov pedig minden este más-más ráadás-sal örvendeztette meg nemcsak közönségét, de a Rádiózenekart is. Mellette Szentpéteri Csilla két alkalommal játszotta Liszt: Á-dúr zongoraversenyét.

„Chopin e-moll zongoraversenyének tolmácsolásával, az est csúcspontján, az 1943-ban Dohnányi Ernő által megalapított zenekar megcáfolta azon előítéleteket, melyek szerint Chopin nem értett volna a hangszereléshez. A szóló nélküli tutti szakaszok csodálatosan életképes, markáns struktúrákat mutattak. A szólószakaszoknál az együttes a háttérbe vonult, mivel a zongorista szólama a zenekari részt is hordozza... Szokolov... a három tételt olyan szabadon adta elő, mintha abban a pillanatban találta volna ki, ám önkényeskedés nélkül. (Frankfurter Allgemeine Zeitung, 1996. október 16.)

„A zene ritka csillagóráját élték meg a wolfsburgiak a Budapesti Szimfonikusokhangversenyét a színházban. Az orosz zongoraművész, Grigorij Szokolov és a magyar szuperzenekar főzeneigazgatója, Vásáry Tamás vezényletével, Chopin op. 11-es e-moll zongoraversenyét aligha túl-szárnyalható érzékenységgel és muzikalitással adták elő.” (Westdeutsche Allgemeine Zeitung, 1996. október 21., Wolfsburg)

A turné utolsó hangversenyén Mahler V. szimfóniáját, a zenekar második klagenfurtti fellépésén Wolfgang Czeipek vezényelte ugyancsak nagy sikerrel.

Papp Márta kritikai fordításait felhasználva:

Popa Péter

Hangszerkereskedelmi és szolgáltató Kft.

1077 Budapest,
Dohány u. 86.

Tel./fax:
142-3623

Nyitva:
hétfő-péntek
9.30-tól
18.00 óráig

**Új és használt hangszerek vétele, eladása,
igazságügyi szakértő véleményezése, szakbecslése.**

Vonós, pengetős hangszerek készítése, javítása.

**Alkatrészek, tartozékok, kiegészítők forgalmazása:
húrok, vonók, tokok, huzatok, állványok stb.**

ANGLIA MEGHÓDÍTÁSA

avagy egy zenekarigazgató naplójából

1996. november 6. Budapest – London

Hajnali ötkor kelni nem jó. Kivéve egynéhány esetet. Például ha az ember Turnéra indul, Angliába. Pardon, Nagy-Britanniába.

A novemberi reggel csípős levegőjében a korán induló autók gőze mellett ott a kaland illata. Az útrakerők legboldogabb pillanata ez, mely csupa ígéret. A szív csak akkor dobban nagyobbat a keleténél, a torok akkor szorul el, amikor még utoljára visszanézve, lakásunk ablakai mögött az ágyaikban szuszogókra gondolunk. Szent Kristóf, vezess haza hozzájuk épségben!

Józanító slukk a friss levegőből, és gyereünk! Kalandra fel, hódítsuk meg Angliát!

Ferihegyen meglepő nyugalom. Csak nem lesz ez egy unalmasan rendben lévő út? Na nem! Az egyik muzsikusi véletlenül a kislánya útlevelét hozta ki. Telefon, férj ki az ágyból, taxi, éppen kiér. Rendszerben, indulhat a turné. London Heathrow repülőtér, buszok (mindig fura megszokni, hogy itt csupa sofőr nélküli jármű közlekedik a rossz oldalon...), szálloda.

A meghívó fél képviselője már át is adta a számunkra az utolsó adómentes napidíj összegét. Milyen csúf dolog is volt eddig csak a külföldi adóhatóságot támogatni a virslibe, kávéba épített ÁFA kifizetésével. Mostantól – csatlakozva a Magyar és a MÁV Szimfonikusokhoz – immár a közalkalmazotti létállapotban boldogan leledzők is teljes jogú adófizetők lesznek. Nagy művészet ez is! Szállás London egy kül-külvárosában. Holnap koncert Cambridge-ben. Lefekvés előtt rovacns a neszeszerben: csak a fogkefe és a fogkrém maradt otthon. Sebj, holnap veszünk egyet. ÁFA-stól.

November 7. Stevenage – Cambridge

A Nagy Októbert Brünner Berci kürtösünkkel egy taxiban ünnepeljük. Szegény még indulás előtt költözött egy kicsit, hátával egy bútor sarkára zuhant. Ebből még komoly baj is lehet. Irány az egészségügyi központ. A taxisofer egy kedélyes, jó ötvenes, terebélyes asszonyság. Ízes tájszólásával a királyi családot elemzi: „Hát, az öreg királyné, a mama, az kedves. A Királyné az bölcs. Hm, a Charles. Bizony az nem az igazi. Bezzeg Lady Di. Az olyan kedves. És egyszerű. Olyan, mint ... mint akár ÉN.”

A láthatóan indiai származású orvos a lényeggel kezdi a vizsgálatot: – „Kézpénzzel, vagy csekkkel fizetnek?” Kéltünk büszke felfedése után nyelve oldódik, megtudjuk, nagy zenekeldvelő. Berci kinjairól sem feledkezik meg: kimondja a boldogító ígéretet: nincs nagy baj, csak egy kis zúzódás. Néhány nap és fújhat. Visszafelé ismét Lady Diana hasonmása. Kezdjük magunkat otthon érezni.

Délután egyórás buszozás a regényekből, festményekről, filmekből ismert angol tájban, majd megérkezés egy – micsoda képzavar – fogalomba: Cambridge. A Corn Exchange épületében valaha a gabonatermés talált gazdára, ma pompás akusztikájú, elegáns koncertterem.

Kobayashi mester célratörően próbál. Mint egy nagyműtét vezető professzora. Rövid vezényszavak, mindenki mindenkit ért felszavakból. Teljes az összeszokottság. Próba után lopott séta a Tudás Városában.

King's College. Az évszázados kövek minden repedése közül elpusztíthatatlanul, frissen és kíváncsian csordul ki a tudomány, hogy aki csak közelébe is kerül, ne feledje: *Knowledge is power*. A tudás hatalom. Meglehet, gyarmati vér is tapad bőven e kövekhez, mégsem ez jut az ember eszébe. Először. Úgy látszik, az égienél még nem játszottam el minden esélyt, mert megajándékoznak: a College híres templomába lépve megszólal a mennyei hangú orgona és a gyermekkórus. Lehet, hogy ezek a hangok *Britannia* leg-erősebb abroncsai, melyek nem engedik széthullani a tradíciók oszlopait?

A zsúfolt nézőtérén két ismerős arc: Jurij Szimonov és felesége. Velünk együtt örülnek a tomboló sikernek. „Geza! Veri gud arkésztra! Ócseny Harósaja!” És nyomatéku egy igazi, Szimonovos ölelés. Hát, ma magas áron kelt el a magyar búza az angliai piacon. Ahhoz képest, hogy itt nem divat a ráadás, már a másodiknál tartunk. Este jóleső duma a muzsikussal egy pohár Guinness mellett: *Szervusz Britannia!*

November 8. Bristol

Szuper szálloda. „Holiday Inn Crowne Plaza Bristol” Máshol, ha elegánsak akarnak lenni, a szállodát „Hotel Bristolnak” nevezik el. Itt egy kicsit cifrázniuk kell. Cifrák azonban az otthoni hírek is.

Úgy döntöttem, nem csinállok pánikot, nem mondom el a zenekarban senkinek azt a nyomasztó hírt, mely indulásunk előtti napon ért el. Miért tegyem tönkre az amúgy is elhasznált idegrendszeret, melyek napközben darvadoznak, hogy aztán este nekifeszülve újabb dicsőséget szerezzenek a „magyar” névnek? Pedig a teher nehéz: létezik egy terv, mely szerint a Rádiózenekart és az ÁHZ-t össze kéne vonni.

Hát, nagy levegő kell, hogy az ember ne mondjon valami olyat, amitől talán örökre elhallgatna a King's College orgo-

Felkészülés a zenekarok összevonására

nája és kórusa. Mindenesetre bírom az illetékesek ígéretét: amíg kinn vagyunk, nem történik ezzel kapcsolatban semmi. Megnyugtató.

Történik viszont más. Ott játszó családtagok, barátok, kamarazenésztársak hozták már indulásunk előtt a hírt, átfaxolt újságkivágások, riadt telefonhívások tudatják most: nagy zúr van annál a hazai zenekarnál, mely – vezetője nyilatkozatai szerint – az egyetlen, amely a világszínvonal mérceével mérhető távoli honunkban. Valaki maliciózan börtönlázadást emleget. A többség a kiválasztott vezetőért, a zenei Aranycsapat nagy kreátoráért drukkol. Bizonyára úrrá lesz helyzeten, így a világszínvonal további birtoklása nem ütközik akadályba. Addig is, mi léha és méltatlan többiek, tesszük amit tehetünk: zenélgetünk. Nem szédülünk meg sem a bennünket méltatlanul ünneplő közönség, sem a nyilván arányérzékét elvesztett és amúgy is megbízhatatlan brit sajtó lelkes ünneplésétől. Biztos összetévesztettek bennünket valakivel. Például velük.

A helyzet mindenesetre komoly és valóban őszinte aggodalommal gondolunk ott játszó barátainkra. (Mert azt azért mindenki tudja, hogy az ott játszóok szinte kivétel nélkül barátaink. Korábban talán kicsit irigyelt, ma már talán kicsit sajnált barátaink.) Komoly a helyzet *Czikora Lacival*, minden idők egyik legkitűnőbb színpadmesterével is. A délutáni próba előtt hamuszürke arccal fogad, lábán alig tud állni: az egyik timpaniláda emelésekor megroppant a dereka. Borzalmas fájdalmai vannak. Azonnal mentő, kórház.

A sebészeti ambulancián először egy mókás arcú nővér tüsténkedik. A vizeletvizsgálat eredményét boldogan közli: „*Mr. Czikora nem terhes.*”

Várjuk az orvost, de csak egy csinoska, jól öltözött fiatalasszony érdeklődik a baleset felől. Jónéhány perc, míg homlokához csap: elfelejtett bemutatkozni. Ő *dr. Baker*, a főorvos. Nagy sóhajok a vizsgálat alatt, majd utána is: Nincs törés, idegpálya nem sérült. Néhány óra múlva alig sikerül Lacit a hangszerládáktól távoltartani. Ezt is megúsztuk. A parádés koncerten lelkesen ott tapsol a meghívó fél, az IMG igazgatója is. Észre sem veszi, hogy minden egyes tapsütése a fejében lévő számológépben ropogós Fontsterlingek zizzenését idézi: lesz miről beszélni a következő turné anyagi feltételeit illetően.

A koncert után hazafelé áldatlan vita a teljes kürtszólammal. A tárgy komoly és súlyos: rendes kürtös méltányolja-e a Guinness sört is, vagy csak a hagyományos „pils” típusú

főzet méltó a fúvósok arisztokratáihoz. A vita egy útbaeső ír pubban – majdnem azt írtam: kocsmá, pedig hány „yard” a különbség látszik eldőlni. De a látszat csal. Efféle komoly kérdést nem lehet egy nap alatt eldönteni. Marad tehát továbbra is a kétely.

November 9. Stonehenge – Cardiff

Fakultatív kirándulás *Stonehenge-be*. Avatatlan toll ne írjon erről a titokzatos csodáról! A végláthatatlan pusztában magasodó köveket szelíd juhnyáj vette körül. *Horváth Laci* hóna alól előkerült az a-klarinét. *Kodály Galántai táncaiból* felbúgott a híres kádencia. No, ilyet se hallottatok még, ti titkokkal teli kövek és ti se bárányok. Mindenesetre az AHZ ithagyta zenei névjegyét.

Cardiff – mint ahogy az egész Királyság – teljes karácsonyi várakozással fogad bennünket. Díszes girlandok, *Santa Clausok* – vagyis Mikulások –, karácsonyfák mindenütt. Hiába, a karácsonyi portékát el kell adni. Eddig megbízható angol tudásom egyre-másra cserben hagy. Dehogy, hiszen *Wales-ben* vagyunk, ahol hivatalos nyelv a *Welsh* is! Minden felirat kétnyelvű. Koncertünk helyszíne, a *St. David's Hall* velsziül „*Neuadd Dewi Sant*”. Hej, ha ezt látná egy-két szomszédos országunk elborult agyú népzéze! Miképp sérülnek a „nagyangol” érdekek a velszi bárdok utódainak „*revansizmusától*”...

November 10. Horley-Worthing

London másik nagy repülőtere, a *Gatwick* mellé költöztünk néhány napra, innen „csillagtúrázunk”.

Nem sikerült még kiderítenünk, mi az a piros papírvirág szinte mindenki kabáthajtókáján. A helyi kis temetőben friss virág sok síron. Titokzatos Anglia.

Ma kaptam meg Amerikából a végleges felkérést jövő év március 4-ére *Osakába*, ahol a nyári szuperkoncert ottani változatára kerül sor. *Domingo* és *Carreras* ragaszkodott hozzánk, így egyetlen koncertre kirepültetnek bennünket. Ez bizony jól esik. (Hát ha még tudnák, hogy nem is vagyunk világszínvonalúak!...) Este *Római Karnevál*, *Liszt-zongoraverseny* *Várjon Dénessel* és *Mahler 1. szimfónia*. Már megint siker. És két ráadás.

November 11. Szabadnap

Irány London. Viotti betegség miatt lemondta a dec. 19-i koncertet *Budapestben*. *Szimonouva* gondoltunk, de már

elutazott *Brüsszelbe*. Mire utolértem, már késő. Elvállalt egy másik koncertet. Tizenegy óra tájt a *Westminster Abbey*-ben épp *Churchill* sírját nézegetjük, amikor megtudjuk a kis virágok titkát: pontosan 75 éve, 1921. november 11-én 11 órakor ért brit partot az a hajó, mely az „ismeretlen katoná” hamvait hozta. Azóta minden évben ezen a napon rá emlékezik mindenki. Mindezt egy anglikán tiszteletes mondta el, majd megszólaltak a katedrális óriási harangjai. Egész *Nagy-Britannia* két percre megállt és emlékezett. A *Westminster Abbey* kertjében kis, piros virágocskákkal díszített fakeresztek végláthatatlan sora. Egy néni az egyik keresztcsoporthoz totyog, saját kis keresztjét akkurát módon odakalapálja a többi közé.

Vajon a mi ismeretlen katonáinkra ki emlékszik? Este a celló szólam rendez bulit. A mindig derűs, kitűnő társaságtól *Kobayashi* is szárnyakat kap. Dőlünk a nevetéstől.

November 12. Southand

A tengerparti város koncertterme, a *Westcliff-on-Sea* pompázatos. A bennünket elkísérő tv-stábbal interjút készítünk az IMG igazgatójával. Azt mondja, azért hívnak meg bennünket évek óta, mert a legjobb zenekarok között tartanak bennünket számon *Nagy-Britanniában*. Úgyes kalmár, mondhatnánk. De mit mondjunk a *Mahler* szimfóniától és ráadásoktól bódult nézőkről, akik a legkitűnőbb brit zenekarok mellé, némelyik istentől elrugaskodott még fölé is taksál bennünket a tv kamerája előtt. Hej, pedig ha tudnák, hogy a szigorú magyar mérce szerint csak egy bizonyos zenekar lehet jó, a többi nem!...

November 13. London – Croydon

Bárcsak *Budapestnek* is lenne egy ilyen koncertterme, mint *London* eme „külvárosának”. Kétezer férőhely, kitűnő akusztika. A műsorfűzetben a szigorú igazgatóság figyelmeztetése, miszerint a cukorkáspapír zizegése, a köhögés, fészkelődés zavarhatja társainkat a zene élvezetében.

Khm. khm...

Ma *Londonban* magyar invázió van, hiszen *Fischer Ádám* a *Barbican Center*-ben az *English Chamber Orchestrat* vezényli. Vigyázz, Anglia!

November 14. Birmingham

Mindenütt az angyali csoda és ördögfióka, *Sir Simon Rattle* kezenyomát érezni. Akárhogy is, a *Birmingham Symphony Hall* ma a világ egyik zenei központja. A bécsi, chicagóiak, *Londoni Szimfonikusok*, a *Concertgebouw Zenekara* és más hasonlóak között jutott nekünk is hely. És ahogy a *londoni Times* írta, „brilláns frissességgel” szólunk. Ejnye, már megint az a fránya világszínvonal! Sőt, még egy kis cirkuszt is sikerült csinálni melyet a *Times* is díjazott. Az egyik ráadásként adott *Brahms V. Magyar táncát* szokás szerint kotta nélkül játszotta az együttes. A biztonság kedvéért maga *Kobayashi mester* fordította el a kottapultokat. Mutatvány, háló nélkül. A közönség tombolt.

November 15. Sheffield, 16. Leeds, 17. Middlesborough 18. Hull

Koncertek, utazás. Telefonok haza, végtére az irodának működnie kell, főleg ha épp elválni készülünk a *Filharmoniatól*. Faxok haza, *Amerikába, Japánba*, furfangok, hogy a szállodák printereit használhassuk. A hozzánk átfaxolt la-

pokból megtudjuk, hogy egyetlen világszínvonalú zenekarunknál nincs semmiféle válság, csak a sajtó, az a fránya sajtó fújt fel mindent. Épp arról van szó, hogy mindenki szeret mindenkit. Egyszóval megszokott (turné)napok.

November 19. Derby – Leicester

Aznap ketten haltak meg a váratlan hóesés miatt. Mi csak két órával később érkezünk új szálláshelyünkre, mely a boldog NDK munkásszállóit idézi a '60-as évek elejéről. Este persze senki nem láthatja a nézőtérén, hogy a szutykos zuhanyzóban megfordulni sem lehet. A *Mahler szimfónia* vége úgy szól, mint egy nyári vihar vakító villámlásokkal. A közönség nem akar sem haza, sem a büfébe menni. Állva tapsolnak és bravóznak.

November 20. Nottingham

A parádés koncertterem hátsó színpadára senki ne eresszen ifjakat és szüzeket, mert a labirintus elnyeli őket. Mi is majdnem így jártunk *Varga Gilberttel*, aki az előző napokban a *Manchesteri Halle Zenekart* dirigálta és most átjött családjával bennünket meghallgatni. Kölcsönösen nagy a várakozás a december 10-i közös koncerttel kapcsolatban, melyen *Kocsi Zoli* is játszik. Készülünk a magaslati levegőre.

November 21. Derby

A helyi legjobb kínai étterembe hívta meg szabadnapján vacsorára az egész zenekart *Kobayashi mester*. Vig lakoma, mindenki érzi, rendkívül sikeres turné végén járunk. *Bazsin-ka Pista*, a kitűnő harsonás utoljára van az ÁHZ-val turnén. Nyugdíjba megy. Szeretet kíséri tovább. A zenekar vezetősége jobbra csak tetteti a jókedvet. Miután a turné utolsó napjairól el kell mennem és lehet, hogy a minisztérium osztályvezetőjének ígérete szerint hétfőn már a miniszterrel kell beszélmem, ma elmondtam nekik a két zenekar egyesítésével kapcsolatos rémisztő terveket. Leverték, tekintetük a semmibe néz. Nem hiszik, hogy a terv megvalósítható lenne. Ámbár a lehetetlenségek évadját éljük. Akaratlanul is úgy búcsúozom a zenekartól, mintha végleg búcsúznék, aztán gyorsan elszégyellem magam: nem lehet ilyen könnyen feladni, még gondolatban sem. Isten óvjon. ÁHZ! No, ma két órát sem fogok aludni. (És még nem tudom, hogy hiába kelek kora hajnalban, a londoni metró leáll, így lekésem a reggeli gépet, délutánig dühönghetek és olvashatok *Heathrown*.) Irány *Basel*, ahol a *PEARLE*, az előadóművészek európai szervezete ülésezik a hétvégén. Európai normákról, törvényekről, jogokról és kötelezettségekről. Szerencsére tagjai vagyunk ennek a szervezetnek, mert Szövetségünk tökéletesen megfelel az európai normáknak. (Nagy kár, hogy az egyetlen világszínvonalú hazai zenekar nem tagja a mi eurókonform szervezetünknek. Biztos van egy jobb *Európa*, a jobbknak. Seabaj! Ég *Veled jó Britannia!* Meghódítottunk, mostantól ide hazajárunk.

Kovács Géza

Köszönet

Ezúton köszönöm a Magyar Állami Hangversenyzenekarnak Szopránszaxofon-versenyem próbáin és okt. 9-i bemutató hangversenyen nyújtott igényes művészi játékát.

Lendvay Kamilló

BASELBEN BEHARANGOZTAK

– PEARLE-konferencia rólunk is –

Nem csekélység egy európai szakmai szervezetben teljes jogú tagként feszíteni! Erre gondoltam, amikor a vacsora előtti félórás-kát kihasználva sétáltam egyet a behavazott Baselben. A Münster méltóságteljes harangkongásait a rajnai szél összekeverte a telet felvonulással köszöntő siiskolák hangos lármájával. Pogány, ősi hang lett egyszerre úrrá a decens, gazdag városban: lassú léptekkel közelített vagy harminc férfi, kezükben azonos ritmusra lóbálva félhektós hordónyi kolompokat. Megdöbbenő élmény.

Svájc ma a világ egyik leggazdagabb, legkiegyensúlyozottabb országa, ahol minden, ami modern, drága és hasznos, megtalálható. Mégis rendre visszajárnak hagyományaik kútjához, abból nagyot meríteni. És most lám, még a habókos európai mutatványosokat is vendégül látják? Dehogy habókosak! Nagyon is praktikus, célratoró szervezet ez a PEARLE.

Mert nézzük csak, mi mindenről volt szó a november 22. és 24. között megrendezett konferencián: (Persze mind a 24 napirendi pontot még felsorolni is sok lenne, most inkább csak szemezgesünk a lényegesebbek között.)

– A házigazdák „Négy nyelv, egy üzenet” címmel mutatták be a svájci színházi és zenekari világot.

– Jelentés a zenekari muzsikások munkakörülményeiről a PEARLE 1995-ös vizsgálata alapján.

– Külföldi művészeket sújtó adózás.

Erről tájékoztató hangzott el, majd az Európa Parlament számára készülő ajánláshoz kérdőíveket kapott minden tagország képviselője.

– A Maastrichti Egyezmény lebontása az előadóművészet területén.

– A szerzői-kiadói jog problémái.

Itt bizony nagy a különbség az egyes tagországok törvénykezése között. Az előadóművészet meglehetősen lemaradt saját érdekei érvényesítése ügyében a legtöbb helyen. Az egységes európai normatíva-rendszer készülöben, résen kell lennünk!

– Rádiómikrofonok.

Milyen feltételekkel vállaljunk rádióközvetítést, és ha már vállaltuk, milyen frekvencián vegyék és sugározzák előadásainkat?

– ÁFA.

Az előadóművészetet közvetlenül sújtó ÁFA-kulcsok egységesen alacsony szinten tartása, mint közös szakmai cél az Európa Parlamenten keresztül. Szép remény!

– Muzsikások és az egészség.

A PEARLE állandó témáinak egyike, Legutóbb Londonban a zene-szerek halláskárosodásáról közöltek tanulmányt. Most ismét kiderült, hogy a britek járnak az élen e tárgy körében is. Létezik egy karitatív szervezet, a British Association for Performing Arts Medicine, mely önkéntes orvosok ingyenes és magasszintű segítségét nyújtja az előadóművészet világában előforduló leggyakoribb és speciális egészségügyi károsodások esetén. Nos, a Brit Zenész-szakszerve-zettel és a Brit Zenekari Szövetséggel együtt 1997. márciusában nemzetközi konferenciát szerveznek a Yorki Egyetemen. A stressztől az izületi bántalmakig, a pszichoszomatikus megbetegedésektől a rossz testtartásból eredő kínokig sok mindenről kívánnak konzultálni. Nem tudom, vak remény-e csupán, hogy néhány magyar szakorvos is résztvegyen ezen a kongresszuson?

– Munkaidő.

Felmérés készül az egyes tagországok gyakorlatát és jogi szabályozását illetően egy egységes javaslat előkészítése érdekében. Megítélésem szerint a magyar joggyakorlat megfelel az európai normáknak, így meglepetésekre nem nekünk kell számítani.

– Kelet-Európa.

Bizony, külön fejezet ez. Érdek és emberség irányítja Közép- és Nyugat-Európa tekintetét Keletre. Érdek, mert mindegy, hogy a hajó hol kap léket, elszűlve. Igyekszik hát a PEARLE minél több poszt-szocialista országgal felvenni a kapcsolatot. De a kereső kéz egyben baráti jobb is. Ezt mi, akik elsőként csatlakoztunk a régióból, már érezhetjük is: bekerültünk a véráramba, teljes jogú tagként veszünk részt, szavazunk európai szintű kérdésekben.

Közös érdekünk, hogy a Kelet-európai országok mindegyike európai normák szerint működjék az előadóművészet terén is.

– Egy év múlva Budapesten!

A PEARLE-konferencia résztvevői hangos üdvözlőgálával fogadták el a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének meghívását Budapestre, 1997. novemberére. Egy év múlva nálunk vendégeskedik tehát Európa szakmai krémje, rajtunk lesz a világ szeme.

Addig még sok munka vár mindenkire, aki vén kontinensünk előadóművészetéért tenni akar valamit.

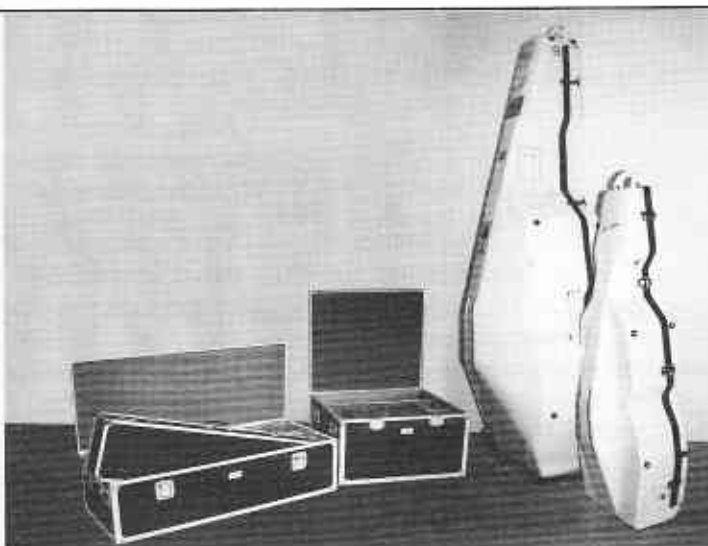
A konferencia vasárnap ért véget. Éppen delet ütöttek a baseli harangok. Hangjukat aznap egész Európában hallani lehetett egy kicsit.

– Kovács Géza –

Pop Art Flightcases
Tervező Kivitelező Forgalmazó kft.
Hangszerek, alkatrészek, tokok

Speciális ládák, tokok méret utáni készítése, érzékeny eszközök (hangszerek, műszerek, erősítők, kamerák stb.) teherszállítására és tárolására. Vízhatlan borítás, tökéletes biztonság. Üveg-, és karbonszál erősítésű poliészter tokok, csellók és bőgők szállítására.

1022 Budapest, Eszter u. 14.
Telefon: 326-7442
Fax: 326-8831

Győri látogatás

főiskolából egyetemi fakultás

Szervezeti változás történt e tanév elején a győri felsőfokú zenei oktatásban: a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézete a Széchenyi István Főiskola részévé vált. Az intézmény vezetőjének, Gábor Józsefnek tiszte a „fakultás igazgató” címre változott. őt kérdeztem a változás okairól, körülményeiről.

Gábor J.: A felsőfokú intézmények integrációja az utóbbi években ismétlődően napirendre került tendencia Magyarországon. A győri Széchenyi István Főiskola már évekkel ezelőtt megkereste város többi felsőfokú intézményeit. Akkor – a Zeneművészeti Főiskolához kötődő szakmai érdekeinkre való tekintettel – elhatároztuk magunkat e szándéktól. Időközben azonban nyilvánvalóvá vált, hogy korábbi anyaintézményünk a legjobb szándékkal sem tudja biztosítani a fenntartásunkhoz szükséges kondíciókat, sőt egyes tantárgyak ideiglenes szüneteltetésére kényszerültünk, anyagi megszorítások miatt. A Zeneakadémiát érintő akkreditációs látogatás során nyilvánvalóvá vált: a jövőnek egy másik útját kell megtalálnunk. A mi egyesülési folyamatunk páratlan gyorsasággal és zökkenőmentesen zajlott. Az integrációs megállapodást júniusban kötöttük, és szeptember 1-jével már meg is valósult a két intézmény összeolvadása. Köszönettel tartozunk ezért új főigazgatóknak, Dr. Szekeres Tamásnak, aki nagy zenei affinitással fogadott bennünket, valamint a Zeneakadémia rektorának, Lantos István-nak, aki semmiféle akadályt nem gördített e változás útjába.

F. K.: Más vidéki tagozatok is követik majd e példát?

G. J.: A vidéki tanárképző intézetek közül Miskolc már előttünk két évvel kezdeményezett integrációt a helyi egyetemmel. A hírek szerint ez 1997 őszétől megvalósul.

F. K.: Mit jelent ez a változás a gyakorlatban a tanároknak és a diákoknak?

G. J.: Oktatóink közérzetét jelentősen javította, hogy megszűnt az intézmény létbizonytalansága. Kitágultak a lehetőségek a hallgatók számára az áthallgatási lehetőségek által, például a számítógépes technika irányába. Hadd tegyem hozzá rögtön: mi is szívesen fogadunk vendég-hallgatókat.

A SZIF művészeti fakultásaként dolgozunk. Ez az elnevezés arra utal, hogy a nem is túl távoli jövőben más művészeti ágakkal is gazdagítani szándékozik a fakultás életét az anyaintézmény. A SZIF-nek kimondott célja az egyetemmé válás, lehetőleg az ezredfordulóig, tehát mindenképp a közeljövőben. Ezért is örült a SZIF a művészeti fakultás első résztvevőinek.

F. K.: Mutatkozik-e érdeklődés a hallgatók részéről az új fakultás kínálta lehetőségek iránt?

G. J.: Az első vendégeket a zenekar csábította. Ez a jelenség szépen rimel főigazgatóknak arra a törekvésére, hogy szeretné, ha intézménye falai között a lehetőségekhez képest magas színvonalon működne egy győri egyetemi ifjúsági zenekar.

F. K.: A művészeti fakultás zenekarához karmesternek Gerhát Lászlót, a Kecskeméti Zeneművészeti Szakközépiskola tanárát hívták meg.

G. J.: Az ő személyében régi ismerőst köszöntöttünk, új funkcióban. Iskolánk zongoratanteremben korábban is tanított már. Időközben elvégezte a karmesterképző tanszakot is, és mostantól zenekarunkon kívül a Richter János Zeneművészeti Szakközépiskola zenekarával is dolgozik.

F. K.: Gerhát László karmesteri ambícióit szépen példázza, hogy további zenekarok gondját is vállára veszi. Hiszen odahaza is van együttese, a megújult kecskeméti városi szimfonikus zenekar. Idei győri első benyomásairól kérdezem őt:

Gerhát L.: Nem igazán célravezető, hogy hetente egyszer van zenekari próba. Egy hét: rengeteg kiesés a munkából. Erre akkor jöttem rá igazán, amikor két éve úgy készítettem elő Győrben egy koncertet, hogy előtte négy napig délelőtt-délután voltak próbák. Az akkor hatékonynak bizonyult.

F. K.: Hosszú távon ilyen intenzív munkára, rendszeresen, aligha lehet gondolni. Tanítási időben kiváltképp utópisztikus az ilyesmi...

Gerhát L.: A másik gondot az jelenti, hogy a vonósokkal sok olyan probléma van, amelyeknek a megoldása nem kifejezetten karmesteri kérdés. Mindenképp

megoldást kíván, hogy náluk is beinduljon egyfajta műhelymunka, szólampróbarendszer, amelynek irányítása egy vonós kollega feladata lenne. A fúvósok megoldották ezt a kérdést; Kemény János tanár úr tart számukra fúvós zenekari anyagismeretet.

F. K.: *Hogyan találják meg helyüket e képben a SZIF vendéghallgatói?*

G. L.: Jöttek fúvósok és vonósok is. A fúvósokat nem tudjuk foglalkoztatni, a főiskola fúvós-növendékeit is gyakran művekre kell beosztani. A vonósok egyelőre részt vesznek a zenekari munkában.

F. K.: *Péntek délutánonként, a zenekari próbákon Beethoven és Brahms művekkel foglalkoznak.*

G. L.: Beethoven II. szimfóniája és Brahms-tól a Haydn-variációk, pontos címén a Változatok egy Haydn-témára

című kompozíció van műsoron. A jövő terveket illetően: szeretnék egy komoly műhelymunkát kialakítani, tehát viszonylag hosszú tanulási időszak után kerülne sor a zenekar koncertszerű bemutatkozására. Tehát nemcsak az a célunk, hogy bizonyos műveket megtanuljunk és eljuttassunk, hanem szeretnénk egyfajta játékstílust és gyakorlatot kialakítani. Az, hogy koncerteken is szerepeljünk, egy másfajta gyakorlatot igényel, előbb-utóbb azt is el kell majd sajátítanunk.

F. K.: *Az első hírek decemberi zenekari koncertet ígérték – időközben újabb időpontokról hallunk.*

G. L.: Jelenleg legkorábban tavaszra ígérünk önálló estet.

F. K.: *Jó munkát kívánva várjuk hangversenyüket!*

Fittler Katalin

A fesztivál-szövetség a Szuperkoncertről

A Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége (MMFSZ) nem ért egyet azzal, hogy a Szuperkoncert a millicentenáriumi év legsikeresebb művészeti vállalkozása volt. A millicentenáriumi és a '96 Magyarország rendezvénysorozatban művészeti programokkal részt vett, 38 hivatásos fesztivált tömörítő MMFSZ nemcsak a „Szuperkoncert” állítólagos üzleti sikerét vitatja, hanem művészi értékeit is. Aggasztónak tartja a magyar kultúra egészének alábecsülését. Kifogásolja a közpénzekből adott támogatás mértékét és odaítélésének módszereit, hiszen a koncert olyan nagymértékű állami támogatással jött létre, amit nem indokolt a vállalkozás természete. Az ilyen típusú rendezvényeket szigorúan üzleti keretek között kell tartani, ellenkező esetben nem érvényesülnek a magyar kultúra állami mecenatúrájának célkitűzései, és sérül értékorientált működése – szól a nyilatkozat.

SZÍNKÓPA

Hangszerkereskedés

- ◆ Réz- és fafúvós hangszerek, alkatrészek, nádak, olajok tisztítószerek nagy választékban kaphatók.
- ◆ König & Meyer kottapultok, hangszerállványok
- ◆ Mott zenekari és énekkari dobogók,
- ◆ Pianínók

Ez nálunk mind egy helyen beszerezhető

Telefon: (06-96) 431-287 • Telefax: (06-96) 434-290

Günther von Noé

Hans Swarowsky

karmester és pedagógus (1899–1975)

Prof. Dr. Günther von Noé elvégezte a Bécsi Zeneakadémián Hans Swarowsky által vezetett karmesterképző iskolát, majd pedig a Graz-i Operában működött korrepetítorként H.S. mellett.

Ha Claudio Abbado és Zubin Mehta útjai valahol a világban véletlenül keresztezik egymást, megtörténhet, hogy az egyik megkérdezi a másiktól: „Emlékszel még a régi szép időkre H.S.-nál Bécsben?”. Nem sokkal a háború után ugyanis mindketten növendékei voltak a legendás tanárnak. Már a sikeressé vált növendékeinek a sora is hosszú.

Az alábbi felsorolás csak a legfontosabbakat említi időrendi sorrendben:

Miltiades Caridis, Peter Schneider, Theodor Guschlbauer, Dimitri Kitaenko, Jesus Lopez Cobos, Miguel Gomez Martinez, Fischer Ádám, és Gabriel Chmura, (az utóbbi három ráadásul egy évben végzett). Ez önmagában elég volna ahhoz, hogy vele és tanítási módszereivel foglalkozzunk. Ezenkívül karmesterként és fordítóként való működése is figyelemre méltó, megérdemli, hogy foglalkozzanak vele. Ezért megpróbáljuk itt először személyiségéhez méltóan összefoglalni tevékenységét.

A karmester

Mikor H.S. a tanításnak szentelte idejét már túl volt életének derekán és egy hosszú változatos karmesteri pályára tekinthetett vissza. Mint mindenki életében, az övében sem csak sikerek és szerencsés esetek fordultak elő, volt néhány megoldásra váró probléma is. Ezek már születésének körülményeivel kezdődtek, melyekről alkalmanként nyíltan beszélt. Egy bécsi bankár, Joseph Kranz törvénytelen gyermeke volt. A befolyásos ember még a császári családdal is üzleti kapcsolatban állt. A feltűnést elkerülendő az anya Budapestre ment szülni. Hans Bécsben, nagypolgári környezetben nő fel és az iskola mellett még zongorázni is tanul a konzervatóriumban. 18 éves mikor behívják katonának és a frontra kerül. A háború végeztével elkezd tanul-

mányait a bécsi egyetem pszichológiai tanszakán, Sigmund Freudnál. Pszichoanalitikusnak készül. Kicsivel később anyagi problémái miatt kénytelen volt dolgozni, így 1922-ben Félix Weingartner mellé kerül, mint korrepetitor a bécsi operába. Weingartner és Richard Strauss – aki ekkor az állami operaház igazgatója – itt váltak H.S. mintaképeivé. Habár későbbi élete során Strauss nagy hatással volt rá, egyes források szerint mindkettőjük tanítványa volt, azonban ezek a feltevések nem állják meg a helyüket. Már 1 évvel később feladja állását és újabb éveket szentel zenei tanulmányainak. Ezután, mint kórusigazgató és másodkarmester tér vissza az operába, mely akkoriban az állandó igazgató váltások miatt saját túléléséért küzdött. A *Rienzi* volt az első opera, amit dirigálhatott. Magánélete is kedvező fordulatot vett, feleségül vette egykori iskolatársát és apa lett. A harmadik birodalomban a politika beleavatkozik a sorsába: felesége emigrálni kényszerül és később az Egyesült Államokban, mint pszichoanalitikus szerez magának nevet, fia pedig – aki apja nyomdokaiba lépett – ma Párizsban él. A fiatal Furtwängler által vezényelt *Mahler* III. szimfónia akkora hatással volt rá, hogy már az első színházi évben elkezdett zeneelméletet tanulni. Először Schönbergnél vett magánórát majd pedig annak növendéke, Anton Webern tanítványa volt. Schönberg jutatta be a „Zenei Magánelőadások Egyesületé”-be (amely más néven Schönberg Társaságként ismert), ahol más híres komponisták, mint Ravel, Bartók vagy Prokofjev is saját műveiket mutatták be. A zenei nagyságok közelségéhez minden évben még az irodalom nagyjai is csatlakoztak. Nővére akkoriban egy „szalont” vezetett melyben Karl Kraus, Peter Altenberg, Kafka és más prominens személyiségek is megfordultak. Képzőművészekkel is volt kapcsolata. Apja révén már gyermekkorában megismerkedett Renoirral aki portrét is festett róla.

Ezt a gazdag művészi környezetet hagyta el 1927-ben, hogy a karrier létráján egy fokkal feljebb léphessen. Ettől kezdve a stuttgarti Württemberg tar-

tományi színház karmestereként dolgozik. 4 sikeres szezon után váratlanul szerződés nélkül találja magát. Hogy a kapcsolat a színházzal ne szakadjon meg, elhatározza, hogy mellékvágányra lép, és elvállal egy operettrendezői állást. A szerencse mellé szegődik és egy évvel később újra a régi helyén, karmesterként dolgozhat. A további felfelé haladást szem előtt tartva 1934-ben szerződést köt Aachenben egy elsőkarmesteri állásra, de visszalép mikor a hamburgi állami operaház szerződést ajánl neki. Ez a lépése tette lehetővé Karajannak, hogy Aachenbe jelentkezzen. Hamburgban történt, hogy az egyik előadás után H.S. megismerkedett R. Straussal. Bízta és sok jó tanácsot kapott tőle. Strauss későbbi visszatekintésében így ír: „Jó benyomást tett rám.” H.S. csak egy évet maradt Hamburgban. 1935-ben Berlinbe, a porosz állami operaházba hívja Clemens Krauß. Heinz Tietjen főintendáns idejében még Leo Blech, Robert Heger, és Verner Egk is ott dirigáltak. 1937-ben reménytelen karrierjét kettétöri a faji törvények hatásai, mivel apai ágról fél-zsidó volt. Mivel Németországban nem vezényelhetett tovább, Zürichbe ment és három évig dolgozott mint elsőkarmester. Strauss-hoz fűződő viszonya is tovább erősödött, mikor Zürichben újra találkoztak. Sajnos itt is nem szívesen látott külföldinek számított, így állását egy svájci, Max Sturzenegger kapta meg, a későbbi luzerni operaigazgató.

H.S. támogatói – köztük R. Strauss – próbáltak segíteni neki a berlini operába való visszakérésben, ami sajnos nem sikerült, de Kraußnak sikerült egy kevésbé feltűnő munkát találni számára. H.S. mint Krauß személyes munkatársa kap egy íróasztalt a propagandaminisztériumban és Hans Joachim Moser irodájában dolgozik. Ezzel egy időben dramaturgiai munkákat kap és végez a *Müncheni Operában* és a *Salzburgi Ünnepi Játékokon*. Így töltötte a háború éveit, míg egyszer csak váratlanul átvette a bezárás előtt álló krakkói színház főigazgatói posztját. Mikor ezt az időszakot átvészelte – köszönhető ez rátermettségének és politikai semlegességének –, sok lehetőség állt előtte. 1945-ben a *Bécsi Szimfonikusok* vezető karmestere, egy évvel később a *Bécsi Zeneakadémián* az újra megalakított karmesteriskola vezetője, majd 1947-ben operaigazgató Graz-ban. A *Graz-i Operaház* amikor a többi európai operaház még csak lábadozni kezdett, már a legnagyobb opera volt német nyelvterületen és egy kitűnő társulat birtokosa, melyből később nagy nevek emelkedtek ki. Itt kötötte H.S. második házasságát, egy vidám és szívélyes bécsi asszonnyal, aki megértő társa lett, és még ma is tartja a kapcsolatot néhány régi növen-

déssel. Ekkor újabb csapást kellett elkönyvelnie, de saját hibájából. H.S. a szarkasztikus humor mesterként soha nem tudta magát megtartóztatni az élces szójátékoktól akkor sem, ha az valakire, vagy valakire sértő volt. Egy *Turandot*-főpróbán a kórus késett a belépéssel és ő erre olyan sértő megjegyzést tett, mely a kórus tagjainak észbéli képességét vitatta. A tagok feljelentést tettek a polgármesternél és tanácsolták, hogy H.S. szerződését ne hosszabítsák meg. Így teljesen a tanításra összpontosított és mint vendégkarmester koncerteket dirigált. Hosszabb időre – két évre – már csak egyszer szerződött: a Skót Nemzeti Zenekarhoz.

A Karajan vezetése alatt álló *Bécsi Operában* az iratok 32 H.S. által vezetett előadásra utalnak. Ebből kifolyólag sok európai, észak-, és dél-amerikai városban szerepelt és eljutott Japánba is. Legszívesebben Bruckner, Mahler, Richard Strauss és a *bécsi iskola* tagjainak műveit dirigálta. Életművét számos lemezfelvétele egészíti ki, melyből különösen érdemes kiemelni a még ma is leginkább elismert Mahler szimfóniák előadását.

1973-ban agytumor operáción esett át, de orvosi legnagyobb csodálatára 6 héttel később újra dirigált és tanított. Az akadémián töltött utolsó néhány évben Karl Österreicher volt asszisztense, aki később utódja lett. Végül, mintegy utolsó tiszteletadásképpen, 1975-ben kinevezik a salzburgi „Richard Strauss Társaság” elnökévé.

A karmester-oktató

Lehetséges, szükséges-e egyáltalán iskolászerűen vezényelni tanulni? Úgy tűnik, a zenetörténet erre a kérdésre nemlegesen válaszol. Már a foglalkozás feltörése óta tehát a XIX sz. elejétől az I. világháborúig nem létezett karmesterképző iskola. Amit tanulni lehetett, azt a gyakorlat adta. Mit tud tehát tanulni egy fiatal karmester? Az ütéstechnika jelbeszéde egyszerű, a személyes vonások egyrészt maguktól másrészt az alkattól függően jönnek létre, az interpretációs tudás pedig a példaképektől és a saját érettségtől fejlődhet. Ennek ellenére minden mai főiskolának van karmesterképző szaka, mert az ifjúsági zenekarokban való munka sokat segít a gyakorlat megszerzésében, valamint a melléktantárgyak többnyire sűrű erdejéből elég útravalót meríthetnek maguknak a tanulók. Hogyan szerezhethet magának egy tanár? A válasz egyszerű: jó növendékei vannak. Zubin Mehta például 3 évvel a diploma után, már a *Bécsi Filharmonikusok* előtt állt, vagy Miguel Gomez Martinez két évvel a diploma után mind Berlinbe, mind pedig Münchenbe

meghívást kapott a helyi operaházakhoz. Ezek és ehhez hasonló karrierrek tették a *Bécsi Karmesterképző Iskolát* világhírűvé. H.S. maga viszonylag nagy mozdulatokkal dirigált, de nem volt megrögzött szereplő – nem is akart az lenni – és néha elég egyoldalú véleményei voltak: „Furtwängler nem tudott vezényelni”, „Csajkovszkij nem volt egy zeneszerző”. De sok mindenen elgondolkozott, nagyon képzett (nem csak zenei téren), szellemes, ékes-

diák kapcsolatot volt, sokszor úgy éreztem, hogy a fogadott fia vagyok.” H.S.-ból a Krauß mellett eltöltött asszisztensi évek és egy közös könyv megírásáról történt beszélgetései Strausszal („A vezénylés művészete”) váltották ki a vágyat, hogy tanítson. (Sem ez a könyv, sem pedig egy később tervezett saját mű nem készült el.) H.S. tanítási mottója hihetetlenül egyszerű: „A komponista saját magát interpretálja, a világért se segítsen neki.”

szóló, és mindenekelőtt sugárzóan erős egyéniség volt. Nagyon sok növendéke emlékszik rá vissza hálával. Mehta egyszer azt írta: „ Ez nem egy tanár-

Ehhez persze szükség van kitételekre: a forma megértése, a rossz tradíciók elfelejtése és a történelmi találgatásokon alapuló előadási stílusok kiküszöbölése. És ehhez szükséges az a képesség, hogy a műismeretet az előadásra tudja átruházni. Végül pedig azt várják el egy karmestertől, hogy „legyen elég ereje a darabot következetesen úgy előadni, hogy az úgy szólaljon meg, mintha saját maga komponálta volna.” (...)

„és mindehhez még birtokolnia kell a legnagyobb adottságot is amit Isten adhat, a személyiséget.” Sok minden, amit H.S. tanult, a R. Strausszal való kapcsolatára vezethető vissza, így az is, hogy a vezénylés megszakítás nélküli következménye a felütések sorozatának: „Az ütésnek nem azt kell mutatnia amit éppen játszani kell, hanem egy folyamatot kell érzékeltetnie.” „Hogy az első ütésnél a jó tempót sikerüljön elkapni, a mű egy tipikus részét énekeljük és eközben adjuk a beintést.” Tanári pályafutásának fénypontjait és zsenialitását híres mondásai fémjelzik:

„Nem lehet a vezényléssel semmit sem kezdeni, ha valaki elhibázott stílusérzékkel és félresikerült tempót, mint saját kifejezés gazdagságot vezet elő, akkor is, ha ez egy haláltánc a komponista holttestén. Sajnálatos, hogy sokan e tehetségek

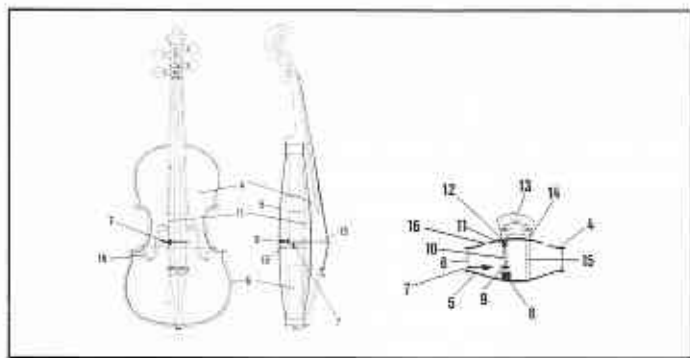
közül az ilyen előadásoknak köszönhetik a „nagy karmester” jelzőt.”

(Das Orchester 94/6)

A hangszerek állandó mágneses rendszere

A hegedűkészítés évszázados művészete majdnem tökéletes hang-szereket hozott létre és noha a fejlődés túlnyomó része tapasztalati úton történt a fizikai összefüggések egy része még ma sem tisztázott. A hangszerek optimalálása érdekében mindenek előtt a különböző fák kiválasztása és méretezése irányában tettünk lépéseket. Az alábbiakban leírt találmány, amit HUBERT GÖDD DECKE fejlesztett ki és szabadalmaztatott fém- és kerámiát használ a hangszer belsejébe ültetve. Ez a rendszer a hangszer akusztikus tulajdonságainak lényeges javulásához vezet.

A has és a hát közé egy állandó mágnes rendszert építenek be. A művelet kivitelezhető úgy, hogy kívülről semmi változás nem látszik. Nem szükséges elektromos berendezés sem a művelethez, sem később a működtetéshez. A rendszer a beépítéstől fogva állandó helyen van és nem kell cserélni. Az 1-es 2-es 3-as ábrák a találmány megértését segítik. A rezonáns test-részei: has (4) hát (5), kávék (6). A rezonáns test rezgéseit a láb hozza létre (13), amit a rajta kifeszített húrok rezegtetnek. A láb az alaphérfekvencián az átlósan rezgő húrok által jobbra-balra rezeg. Így módon a láb két lába függőleges irányú erővel hat a hasra mégpedig váltakozó ritmusban: Ha bal láb (12) lefele, a jobb láb (14) fölfelé mozog. A bal láb a hason a gerenda fölött áll a jobb pedig a lélek (15) közelében. A lélek feladata a has és hát között biztosítani az összeköttetést: a rezgések átvitele. A rendszer rugalmassága vagy merevsége a lélek helyzetétől függ. Ezért nagyon fontos a lélek anyaga és helyzete a hangszer akusztikai tulajdonságai szempontjából. A mágneses rendszer beépítése. Egy mágnes (8) ragasztunk a hát belső felére, pont a bal láb alá. A mágnes lehet egy Barium, vagy Stortium fenit lap, ami két lágy vaslapocskával van ellátva. Az egész rendszert a hangszer felnyitása nélkül a bal F-lyukon (16) keresztül be lehet szerelni. Ezután egy vékony fa (10), vagy műanyag botocskát rögzítünk a hasra. Legegyszerűbb a láb bal lába alatt egy lyukat fúrni a hason és a gerendán keresztül, majd a botocskát ide ragasztjuk be. A láb visszahelyezése után kívülről semmi nem látható.

A botocska másik végére egy mágneses lágy vasdarab kerül úgy, hogy a másik mágnes és közte egy kis légrés maradjon. Ezen a ponton tehát nincsen mechanikus összeköttetés a has és a láb között. A has és a hát között mágneses összeköttetés lép föl, aminek ereje arányos a mágnes méretével. Ha a has rezgéseit figyeljük, a következő figyelhető meg: ha a has és vele a fadarab lefele mozog a légrés kisebb lesz, tehát a mágneses erő nő és a hát fölfelé mozog a has irányába. A has fölfelé mozog a légrés a mágneses erő csökken így a hát távolodik a hasától. Ez azt jelenti, hogy az állandó mágnesrendszer által ezen a ponton egy ellenmozgást érünk el, míg a láb jobb lába alatt a lélek közreműködésével a has és a hát egy irányba mozog. Ez a helyzet viszonylagosan alacsony hérfekvenciákra vonatkozik.

A függőleges irányú rezgések kíváncsiak és pozitív hatásuk van. Az átlós irányúak viszont nincsenek jó hatással a hangképre, ezeket

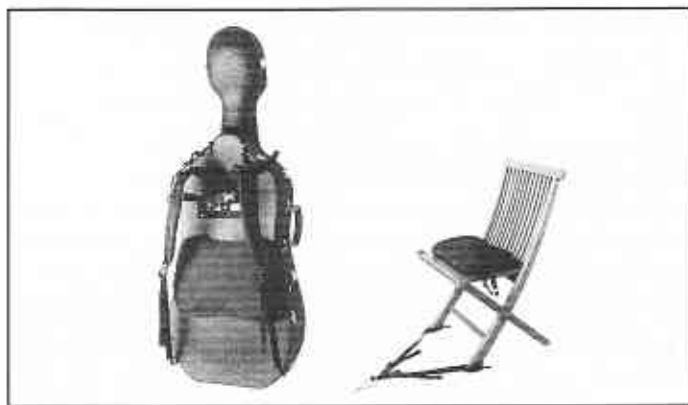
a fa botocska műanyagra cserélésével tompíthatjuk, vagy teljesen megszüntethetjük. A gyakorlatban ezek a problémák még nem jelentkeztek. A lélek mágnesrendszerre való cserélése nem ajánlott, mivel a hangszer hangjának karakterisztikája erősen megváltozik. Ezzel szemben viszont érdemes a 7-es ponttól mint egy tíz centiméterrel följebb egy másik rendszert elhelyezni. A rendszer behelyezése után általában érdemes egy új lelket vágni, mivel a hangszer rezgése teljesen megváltozik. Itt lép újra érvénybe a klasszikus lélekbeállítás művészete.

A tapasztalatok az eddigi nyolc hangszeren (4 hegedű, két brácsa, egy mandolin és egy gitár) bizonyítja, hogy a hangszerek akusztikus képességei lényegesen javíthatóak. Ez mintúgy érvényes a hangra és a megszólaltatási képességre. A kísérlet kiterjesztése csellókra és bőgőkre még folyamatban van. Érdekes lenne viszont megtudni, hogyan reagál a rendszer az úgynevezett bullerek megszólalásakor.

A „Fiedler Rendszer” megoldja a szállítási problémákat

A csellószállítást végre megkönnyítendő, a berlini csellista, Joachim Fiedler teljesen új vállpánt rendszert fejlesztett ki és szabadalmaztatott. A lényeg a súly ergonomikus eloszlása. Ha például egy sörös rekeszt ügyetlenül emelünk, az károsan hat a gerincere. Ehhez hasonlóan rossz a testtartás a csellók egy vagy kettő sima pántron történő hordásánál, mert a hátrahúzó erő és a ferde tartás miatt túl nagy a gerincterhelés. Ezen felül a tok egyenes hátsó oldala, valamint a tok állandó testhez ütődése miatt az egész művelet sokkal kellemetlenebb, mint maga a súly cipelése. Tesztünkben az alanyok egy tíz kilogrammos hátizsákot sokkal könnyebbnek érezték, mint egy hagyományos tíz kilogrammos csellótokot.

Joachim Fiedler célja a hátizsák rendszert a csellókra átszerelni. A súlyt hat külön-külön beállítható pántron osztotta föl. Így a tok súlyát úgy sikerült kiegyensúlyozni, hogy a vállakra szinte kizárólag a tok súlya és nem egy óriási hátrahúzó erő nehezedik. Ez a súlyelosztás és a párnázás még a kerékpározást is lehetővé teszi.

Egy jó hátizsák igazodik a gerinc S-formájához. Mivel a csellók hátoldala egyenes erre is megoldást kellett találni. A hátoldalra egy patentokkal könnyen rögzíthető párna került, mely a gerincen elosztja a súlyt. A tok ettől nem a fenékre fekszik fel és szabad mozgást enged a lábnak, így a hát szellőzése is megoldódott. Ugyanez a párna levéve használható ék alakú ülőpárnaként mint az sok gerinc terápiaiban ajánlott. Más multifunkcionális alkatrész: a vállpánt részei egy kis fadarab segítségével tüsketartóvá szerelhető össze. A rendszer rászerezhető gamba- és hasonló tokokra.

(Das Orchester 96/1)

Hangszerek és művek a barokktól napjainkig

- beszélgetés Endrődy Sándorral, a Magyar Állami Operaház első kürtösével -

- December 3-án a bécsi Musikvereinban lép fel egy speciális együttesrel és ebből az alkalomból egy barokk kürtöt készíttetett Juhász Zoltán hangszerésszel, Novotny Antal műhelyében. Néhány hónapja pedig egy natúr kürt kapcsán töltött el napokat ugyanott. Milyen kapcsolatok fűzik ezekhez a régi instrumentumokhoz?

- A zenekar a Wiener Akademie, amellyel rendszeresen játszom kor-

hú hangszereken. Ezt a fajta tevékenységet azonban nem velük kezdtem, hanem több, mint 15 éve az Ella István által alapított és vezetett Corelli Kamarazenekarban. Ez az együttes is régi zenét játszott, de eleinte modern hangszerekkel. Aztán Ella Istvánnak támadt egy ötlete: mi lenne, ha megpróbálkoznánk régi hangszerekkel? A kísérletezés egy-másfél évig folyt; volt egy turnénk is még az akkori Szovjetunióban, aztán az egész abbamaradt.

Az alapvető nehézséget számunkra az jelentette, hogy ezek a hangszerek nagyon költségesek. A jelenlegi anyagi kondíciók között nagyon sokan - elsősorban a fúvósok - a munkáltatók hangszerein játszanak. És ezeknek a hangszereknek az értéke csak a megvásárlás pillanatában igazi érték. Utána (elsősorban a rezek, de a fafúvósok is) nagyon gyorsan amortizálódnak, akár csak az autók. Ahhoz, hogy az ember komolyabb összeget és rengeteg energiát, gyakorlást áldozzon, vagy az kell, hogy a hangszer megőrizze az értékét és adott pillanatban el lehessen adni (mint például az értékesebb vonóhangszerek esetében), vagy olyan feladatok kellenek, amelyek révén a befektetés megtérül.

Annak idején senkinek nem volt annyi pénze, hogy azonnal jó hangszert vásároljon - márpedig ebben a műfajban is vannak jó és rossz hangszerek. Akkoriban még nem voltak Magyarországon olyan specialisták sem, akik ezeket a régi hangszereket jól meg tudták volna szólaltatni: nem volt például barokk fuvolista, nem volt gambás, gondok voltak az oboistákkal, nemigen volt angolkürt és angolkürtös sem. Ezeket a muzikusokat mind importálni kellett, ami szintén sokba került. Az utolsó hangversenyünk a Corelli Kamarazenekarral együtt egy Karácsonyi Oratórium volt a Vigadóban.

Ezen az estén játszott velünk egy osztrák csellista, aki koncert után odajött hozzám, elkérte a telefonszámomat és azt mondta, hogy majd jelentkezik. Ezen akkor mosolyogtam és négy-öt évig úgy is nézett ki, hogy joggal. Egyszer azonban csöngött a telefon és hívtak játszani. Akkor azzal a hangszerelemmel, ami majdnem háziagosan, némi besegítéssel - szintén a Novotnyék műhelyében - készült, kimentem és végig szenvedtem a koncertet. Megrázó élmény volt, mit kellett kinlódnom ahhoz, hogy a produkció elfogadható legyen. De újból meghívtak és akkor világossá vált, hogy valamit lépni kell.

Fejlesztetni kezdtem; néztem a többiek hangszereit és irodalom után kutattam.

- Hol lehetett ehhez való irodalmat találni?

- Az akkori NDK Centrumban, véletlenül. Egy, a lipcsei hangszer-múzeum által közreadott tudományos munkát találtam, amiben pontosan megvannak a méretek, építési stílusok, korszakok, hangszerjellemzők. Elkezdtem alkalmazni ezeket, mindig javítottunk valamennyit a kürtön, egyre jobb lett.

- Más ilyen zenekarokban is fellépett?

- Nagy élmény volt a Concentus Musicusban többször is játszani Nicolaus Harnoncourt-al.

- Mennyire tudta magát elfogadtatni a magyar zenész-társadalommal?

- Eleinte lenézett dolog volt ez a régi hangszer. A közvélemény szerint aki ezzel foglalkozik, csak dilletáns lehet. Annyi igazság volt ebben, hogy elsősorban azok kezdték el, akik valamilyen módon kiszorultak a pályáról, de bent szerettek volna maradni és területet keresek maguknak. Ők az összes hibát a hangszerre fogták. Az idők során az így keletkezett előítéleteket is korrigálni kellett. Az utóbbi években sok igazi profi kapott színpadot, akik megmutatták, hogy régi hangszereken is lehet jól, tisztán játszani.

- Csak a hangszerjátékosok, vagy a hangszerek között is olyan „szórás” van, mint a modern hangszerek között?

- Igen. Egy Alexander és Amati kürt között lévő különbségek mindenki számára nyilvánvalóak. Ugyanilyen különbségek léteznek a barokk építésű kürtök között is. A rézfúvós hangszereknél ugyanis nemigen beszélhetünk eredeti példányokról, csak adott építési instrumentumokról. Anyaguk ugyanis kizárja, hogy két-háromszáz év alatt ezek a vékony, 0,3 mm vastagságú rézlemezekből készült hangszerek ne menjenek teljesen tönkre. Megfújhatatlanok, csak arra alkalmasak, hogy múzeumban megnézhessük, méretet vehessünk róluk, de újra kell őket gyártani.

- Milyen más hangszerekkel szólalhatnak meg együtt ezek barokk- és natúr kürtök?

- Egy ilyen zenekarban csupa régi, „azonos korú” hangszer van. A vonósoknál más a fogólap dőlésszöge, a hegedű-nyak vastagsága, a láb, a húr tartó; ezek ugyanis nagyon sokat fejlődtek az évek során. Legkevesebbet a testük változott. Egy bélhúrral felszerelt, rövidnyakú hegedű nem úgy, nem olyan stílusban szólal meg, mint egy modern hegedű. Ehhez igazodnak a mainál kisebb, puhább hangon játszó fúvósok.

- Más a játéktechnika is?

- Igen, mert a természetes felhangsorra alapul a megszólaltatható hangok sora, semmi más segítség nincs. A természetes felhangok a temperált fül számára észlelhető hamisságát szájjal és kézzel kell korrigálni. Ezeket a fogásokat ismerni és gyakorolni kell.

- Külön technikája van a barokk kürtnek, a natúr kürtnek és annak a kürtnek, amellyel belül az Operaház zenekarába?

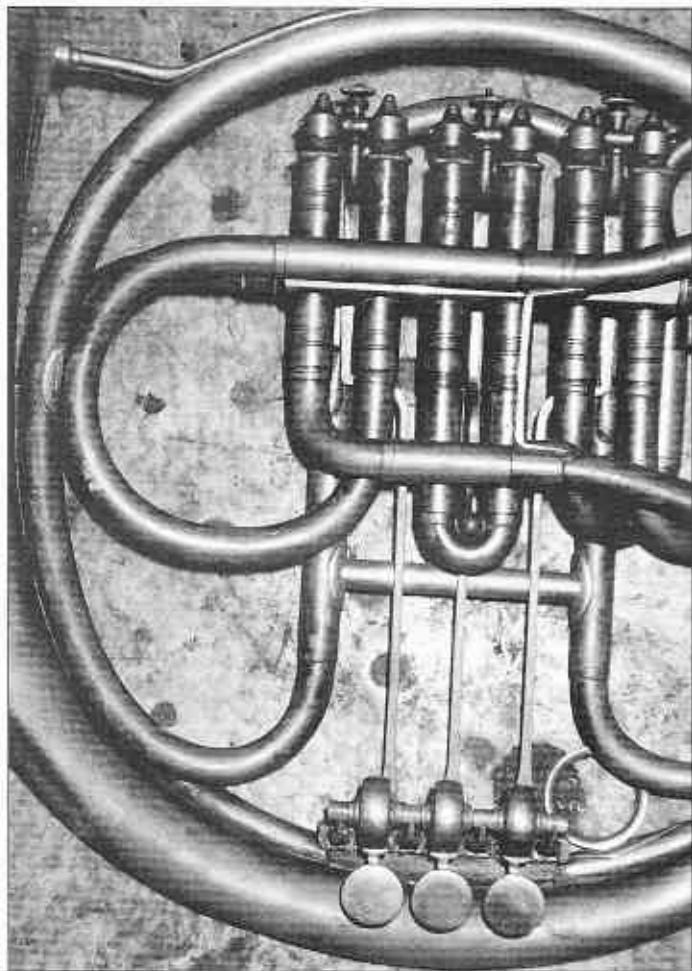
Ezek azért egymáshoz nagyon hasonló technikák. Mindegyik ugyanarra a hangszerősre vezethető vissza. A kürt viszonylag keveset fejlődött mondjuk egy oboához képest, ahol az eredeti, furulyaszerű hangszere az évek során rengeleg billentyűs került, amiken egészen más fogással játszanak már a muzsikások. Nem is ismerek olyan modern oboistát, aki rendszeresen, profi szinten játszana barokk hangszereken és fordítva. Eddigi tapasztalataim szerint az oboisták nagyon ritkán váltanak hangszert. Fagottost ismerek, aki mind a kettőn jól játszik, de azt mondja, nagy feladat a két hangszer egymás melletti léte. Kürtnél ez azért nem okoz akkora gondot.

– Milyen emlékezetes fellépéseket élt meg ezekkel a régi kürtökkel? Milyen repertoárt épített ki magának az évek során?

– Bach I. – a sorozatból a kürt számára érdekes – Brandenburgi versenytől korai Liszt zongoraversenyig mindenfélét játszottam. Rendszeresen a Beethoven szimfóniák is.

– Egy Liszt-darabnál is lehet még natúrkürttről beszélni?

– A Liszt zongoraversenyben végül bécsi kürtön játszottam a koncerten: a mű elején van egy kürtszó, ami erősen kromatikus. Még ez is játszható lett volna a barokk hangszerezelle, de végül a bécsi mellett döntöttünk. Ez egy nagyon érdekes átmenet a klasszikus natúrkürt és a modern hangszer között. Ugyanolyan a bogrúja, vagyis a karikaformára hajtott, a hang-

szterlesen cserélhető befúvócsöve, mint a natúrkürtnek. A pumpaszerű mechanikával működő billentyűk nyitják meg a toldalékokat. A menzúrája ugyanolyan, mint a natúrkürtnek. Ez azért érdekes, mert ezt a pumpamechanikájú bécsi kürtöt 1830-ban szabadalmaztatták és maga a menzúra, a hangszerépítés azóta változatlan és a Bécsi Filharmonikusok előírás szerint csak

ezzel a típusú hangszerezelle játszanak. Ezért van az ottani kürtösöknek egy speciális puha, lágy ugyanakkor zsiros, fényes hangzásuk, ami nagy hangerőnél sem bántóan hangos.

– Ez ugyanolyan egyedi kívánság, mint a Berliini Filharmonikusoknál a német rendszerű klarinét?

– Igen. Ezt a hangszínt várják el, ehhez ragaszkodnak.

– Van a gyűjteményében ilyen bécsi kürt is?

– Bécsi kürtöm nincsen, de lehet, hogy előbb-utóbb kellene fog.

– Hány hangszere van összesen?

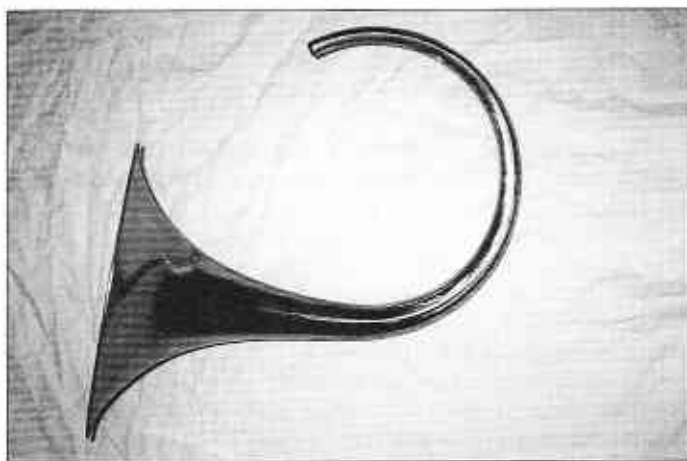
– Két különböző rendszerű modern, egy barokk és egy klasszikus natúrkürt. Összesen tehát négy.

– Egy nem kürtös számára mennyire megkülönböztethetők ezek?

– A barokk kürt eredendően úgy néz ki, mint egy vadászkürt, hiszen abból is fejlődött ki. Legjobban talán a postakürttől hasonlít. A fúvóka egy tölcsérben végződő karika. Így is játszottak nagyon sokáig a korabarokk zenekarokban. Sokszor aszerint írták a szerzők a darabjaikat, hogy a kürtösöknek milyen volt a hangszerek. Különböző hosszúságú hangszerek készültek és egy kürtös birtokában két-három, esetleg több különböző hangolású hangszer volt és a helyi orgonista is tudta, hogy milyen hangolású hangszerekre írhat. Idővel praktikusabbá vált, hogy csak egy hangszertestet kezdtek el használni, ehhez különböző hosszúságú befúvócsövet gyártattak és ezt cserélgették.

Innen csak egy lépés volt az idő múltával és a nagyobb hangigény fellépésével, hogy erre a postakürtre nagyobb tölcsér és egy hangolósó került. Ez egy, a hangszer közepe táján lévő hangolósó, aminek kihúzásával és betolásával változtatható a csőhossz. Így már a többi hangszerhez is problémamentesebben lehetett hangolni.

Alapvetően tehát ez a hangolósó különbözteti meg a klasszikus natúrkürtöt a barokk kürttől. Ezen kívül vastagabb a menzúrája, nagyobb a tölcsére és nagyobb a hangja, cserélhető a befúvó csöve, amivel a hangszer alaphangolása változtatható.

– Hányféle kürt létezik még, ha most végiggondoljuk a zeneirodalmat?

– A barokk és a klasszikus natúrkürt után, a bécsi kürt idején az 1820-as évektől kezdődően két évtizeden belül nagyon sok különböző székhelyű hangszergyártó cég szabadalmaztatott mindenféle mechanikát. Egyik ez a pumpás bécsikürt; a franciák pisztolrendszerű hangszereket alkalmaztak, nagyon sok helyen azt is használják. Aztán megjelent a német rendszerű forgóventil – ez egy forgó szelep, ez terjedt el talán legjobban. Ennek megjelenésével elkezdtek hízni a hangszerek; egyre több billentyű került rájuk, ez egyre több hangolási lehetőséget biztosított. A 20. század elején szabadalmaztatta az Alexander cég az első

duplakürtöt, ami már két, alapvetően különböző hangszer egybeépítése billentyűkkel. Ma már tripla kürtök is vannak, az én legmodernebb hangszereim is egy triplakürt. Ez az Operaház tulajdona, egy ilyen hangszer ára kétmillió forint körül mozog.

– *Mennyire ismeri a külföldi, például a bécsi kollegák hangszerkészleteit?*

– Ők otthon modern kürtből is többfélét tartanak. A Bécsi Szimfonikus Zenekar szólókürtöse jó barátom, neki tucatnyi hangszere van otthon; van ezek között natúr kürt, barokk kürt és legalább öt-hat különböző modern hangszer is. Ezek különféle menzúrájúak, különböző építésűek és a különböző feladatokhoz mindig azt a hangszert akasztja le, amire szüksége van és amilyenek az elvárások. Egy Brahms szimfóniához nem ül le egy könnyű építésű, könnyűhangú hangszerrel, hanem egy szélesebb menzúrájú, vastagabb, zsírosabb hangú kürtöt vesz magához. És amikor Mozartot játszanak, oda a vékonyabb hangút viszi. És ezek mind modern építésű kürtök.

Annak idején a szerzők nem a fióknak, hanem a nyilvánosságnak írták műveiket. Messzemenően figyelembe vették tehát a megszólaltathatóságot, ismerniük kellett a hangszerek kapacitását, tulajdonságait.

Most mutattuk be Kovács Zoltán fagottversenyét A Filharmóniai Társaság Zenekarával. Ő is ott volt minden próbán, beleszólt, módosította saját hangszerelését annak megfelelően, ahogy megszólalt a darab; neki is van tehát kontaktusa az általa írott művel. Ilyen technikával születhettek a régi kompozíciók. És itt érzem annak létjogosultságát, hogy olyan hangszereken jó eljátszani azokat a régi darabokat, amilyenre írták őket annak idején. Ha azok autentikus hangszereken és jó előadók segítségével szólalnak meg, közelebb vihetnek az adott korhoz, az eredeti megszólaláshoz.

– *Hogyan működnek ezek a speciális kürtjei? Van egy bog-nisora?*

– Igen, amely a fellelhető összes hangolást tartalmazza, még a legritkábbat is, a Fisz-kürtét. Ezzel alig lehet az irodalomban találkozni, de Haydn Búcsú szimfóniájának lassú tételéhez éppen Fisz-kürt kell. A romantikáig ez az egyetlen ilyen tétel. Lehet, hogy a helyi „vadásztársaságban”, vagy a herceg kürtösei között valakinek ilyen hangolású hangszere volt és Haydn ezt is kipróbálta.

– *És ez a csóssor egy natúr kürt testhez illeszthető?*

– Egy múlt század eleji formájú, menzúrájú natúr kürtökhöz és a most elkészült barokk kürtökhöz.

– *Milyen alapon tudta a kívánságait megértetni a hangszert készítő Juhász Zoltánnal?*

– Volt egy mintánk. Így könnyebb volt a helyzet, nem nekünk kellett kísérletezni, méricskélgni. Ez egy angol hangszer volt, de már az is valaminek a kópiája volt.

– *Ez egy aktív hangszer egyébként?*

– Igen. Azért kaptam kölcsön az említett bécsi szólókürtös barátomtól, hogy játsszak rajta. Csak már többször kölcsönkértem tőle és már kezdtem kellemetlenül érezni magam. Egy ilyen kölcsönkérés ugyanis hetekre szól. Gyakorolni kell vele, hiába hasonló a fúvás technikája. A december 3-i koncerten is Vízizene, Tűzijáték szvit volt műsoron, benne az összes, Händel által írt kellemetlenséggel. Profi szinten kellett megoldani, a rádió egyenesben sugározta. Tavasszal kell úgyis Brandenburgit játszani, arra megint el kellett volna kérjem. Arra gondoltam, hogy ha itthon is elkészíthető egy ilyen hangszer (nem annyiért, mint amennyibe ez kint kerülne), akkor veszek egyet.

– *Ez egyébként járható út? Egyet-egyét itthon elkészíttetni kópia után?*

– Igen, csak itt különleges eljárást igényel a hangszer tölcserének elkészítése. Nehéz formára kalapálni egy 0.3 mm

vastagságú rézlemez. A háború előtt itt nemcsak hangszerjavítással, hanem készítéssel is foglalkoztak, például Stowasserék. Komoly hangszer gyártás volt, nekem is van egy működőképes, nagyon jó Stowasser kürtöm. Ez megszűnt, nem volt aki továbbvigye, nincsenek megfelelő szerszámok, nincs már megfelelő gyakorlat és így minden problémát okoz. Jó lenne, ha foglalkoznának gyártással is, ám nagyon alacsony lenne ennek a fizetőképességű kereslete. Nagyon magas a beruházás és munkaigénye. Ezeket nem lehetne szériában gyártani – a nagyipari előállítás mindig a minőség rovására megy. Az ilyen „futószalagon” készített hangszerek inkább csak fúvószenekari célokat elégítenek ki.

Végül mi egy harsonatölcserét vettünk alapul, kiegyenesítettük és meghajlítottuk. Nem milliméterre lemásolt hangszer ez, hanem egy nagyon hasonló.

– *Külföldön hogyan teremtik meg az egyedi jellegű gyártás feltételeit?*

Vannak célszerszámok, présgépek. A kézi előállítású hangszerek ott is nagyon drágák. A legtöbb ilyen kürtöt az Alexander cég készíti, az egy viszonylag nagy manufaktúra. Vannak jó minőségű gyári hangszerek is a Holton, Conn, Yamaha cégnél, de az igazi mesterhangszerek mindig kézzel, kiforrott technológiák alapján, kis szériában készülnek. Ha egy profi muzsikussal választ, szinte mindig ezek között bukkan rá arra, ami az ő egyéniségének, elvárásainak legjobban megfelel.

– *Vannak-e kilátásban olyan koncertfelkérései, amelyeken ismét a régi hangszerek egyikéhez kell majd nyúlnia?*

– A Brandenburgin kívül egy Beethoven IV. szimfónia, amit klasszikus natúr kürttel kell majd játszani. És várok egy Schumann Rajnai szimfóniára; ez vérbeli romantikus darab, két bécsi kürt és két natúr kürt kell majd hozzá. Eredetileg ezt kívánta Schumann. Feladatok vannak.

– *Játszott-e versenyművet, szólót valamelyik régi hangszeren?*

– Csak modern hangszeren. 1997-re van egy felkérésem a Tarjáni Ferenc által szervezett mesterkurzus nyitókoncertjén. Klasszikus natúr kürtöt tervezek, de lehet, hogy barokk kürt lesz belőle. Most már van olyan hangszereim, amin el merem vállalni.

– *Mi volt eddigi legnagyobb élménye, ami régi kürtökhöz fűződik?*

– Prágában eljátszottuk ezzel a bécsi együttesrel a Don Giovannit. Két előadás volt, lemez is készült belőle. Abban a színházban játszottuk, ahol annak idején az operát bemutatták. Ott meg lehet hallani, milyen ez korabeli előadásmódban; és miután itt az Operaházban is játszom, modern hangszerelésben, első kézből tudom összehasonlítani a kétféle hangzást, a kétféle előadást. A prágai előadás után az itthoni szintetizátorzenének tűnt. Nem akartak megszólalni azok az utánozhatatlan hangszínek.

Igazán az lenne jó, ha gyakrabban játszhatnék a régi hangszereken. Évente négy-öt alkalom mindig nagy feladatot jelent, sok gyakorlást igényel. Most is sürgetni kellett a barokk hangszert, hogy legalább két hetet tudjak rajta gyakorolni, pedig már feljátszottam lemezre is a műveket.

– *Nem zavarja ez a sokféleség?*

– Nem. Én 13 évig játszottam a Rock Színházban is. Az megint egészen más volt és nem zavart. Nagyon örülök még ma is neki, mert olyan rock- és jazz-zenésszel találkoztam, akiket egyébként nem ismertem volna meg. Ez egy színlátó, ami hozzátartozott az én zenészegyenységem kialakulásához.

Tóth Anna

A zenészek diszpozíciója

avagy a helyes tartás és mozgás érzete

Angelika Stockman: csellista, tanár, és az oberhauseni Diszpokinézis-centrum docense.

Az idei IV. Európai Zenészek Egészségügyi Kongresszusán, amely Hannoverben került megrendezésre, a zenészek mozgása volt a központi téma. A Hannoveri Diszpokinézis Központ ezenkívül jelentősen hozzájárult az alábbi cikk alapjainak megírásához.

Az utóbbi időben sokat beszéltek és írtak a zenészek problémájáról. Mégis egy olyan téma jelent meg a napirenden, ami azelőtt szinte tabunak számított: bizonyos egészségügyi problémák meglétét tehetségtelenségre vezették vissza. Természetesen mindig voltak olyan zenetanárok – általában sikeres szólisták is egyben –, akik saját játékmódjukból metodikát készítettek és abból az elvből indultak ki, hogy az ami őket célba juttatta, biztosan másoknak is jó kell hogy legyen. Ezek az „iskolák” gyakran adnak okot veszekedésekre, nézeteltérésekre. De persze minden ilyen iskola az egyéni technikai fejlődést szolgálja. Azt, hogy egy ilyen egyoldalú „idomítás” nem kielégítő, mi sem bizonyítja ékebben, mint a mesterkurzusok és más továbbképző intézmények nagyfokú látogatottsága, melyeket „kész” zenészek is látogatnak. Mit keresnek valójában?

Szépen csengő neveket, amik a zenei pályán segítenek, vagy esetleg plusz pódium lehetőséget, amin másokkal megmérkőzhetnek, de mindenek előtt zenei és technikai ösztönzést. Az állandóan emelkedő technikai színvonal és konkurenciaharc miatt egyre nagyobbak az elvárások. Ezzel a háttérrel érthető az a magatartás, mellyel a muzsikos reményt vesztetten keresi a nagy mestert, aki az utolsó titkokat is feltárja a hangszer meghódításáról. Hogy lehet az, hogy a legtöbb zenész mégsem találja meg az igazi mestert és élete végéig küszködik problémáival. Ma már nem titok, hogy a hivatásos zenészek 70-80%-a a szakmától származó panaszoktól szenved. Ha belegondolnak, a kellemetlen élmények a hangszerekkel kapcsolatban már egészen kisgyerekkorig visszanyúlhatnak. G. O. van de Klasshorst a Diszpokinézis alapítója, immáron 40 éve dolgozik zenészekkel, azok játékmódjaikkal. Zongoristának indult, de egy baleset után, mely zenei karrierjét korán kettétörte, fizioterápiát és kineziológiát tanult. Az édesapja által elkezdett diszpozíció tanítást fejlesztette a mai Diszpokinézissé, melyben már régóta felgyülemlett tapasztalatoknak adott egy tudományos alapot. Jelenleg az évtizedes munka után, öt éve működő tanácsadó irodát működtet Oberhausenben. Ezenkívül két éves kurzusokon kollegákat képez ki, hogy azok is segíthessenek a zenészek problémáinak leküzdésében.

A Diszpokinézis szó a latin „disponere” = valamit birtokolni, és a görög „kinesis” = mozgulatból áll. A szabad mozgulatok és tartás birtoklását jelenti. „Egy darabot előadtam és feszültség nélkül sikerült eljátszanom belső elképzelésem szerint. Diszponált voltam” (G. O. van de Klasshorst.) A diszpokinétikus munka alapját egészen egyszerű mozgulatok képezik, melyek a mozgáshoz való hozzáállást változtatják meg alapvetően. Ezek alapot jelentenek a hangszeren vég-

zendő munkához. Így tud a páciens visszatérni a saját el-lazult mozgulataihoz, melyekkel kifejezheti magát.

Mi az oka a zenei fejlődés hibáinak?

Először is jelen vannak az ősellenségei egy szabad és harmonikus fejlődésnek. Aki érzelmileg ráhangolódik a realitásra és „harcol”, az általában több izomerőt használ a szükségénél és ezzel saját kifejezését nehezíti. A becsvágygal és konkurenciaharcjal járul feszült izomtónus nem a megfelelő kiindulási pont egy hangszeres zenész számára. Sokkal inkább szükségünk van egy ellazult, finom mechanikára.

A fent említett konkurenciaharc az oka a legtöbb túlhatásos tünetnek. A zenészek szívesen siklanak el testük vészjelzései mellett és tovább dolgoznak. Fáradtságot, fájdalmakat és feszültségeket, vagy csak egyszerű rossz közérzetet odáig vagyunk képesek nem tudomásul venni, míg végül valóban nagy problémák akadályozzák a munkánkat. Erről a pontról a visszaút viszont gyakran hosszú ideig tart. Itt meg kell említeni, hogy a zenészek – saját tapasztalatom szerint – nagyon jól tudnak szenvedni. A másik oldalon a mély érzelmek kifejezésének képessége az az eszköz, amely mindig segíti a művészt az igaz út megtalálásához.

Mindenekelőtt a zenekari muzsikuskok által kifogásolt rossz székek, melyek hosszú távon hihetetlen károkat okozhatnak. Egy túl alacsony, és ráadásul hátrafelé dőlő széken „diszponáltan” ülni már tudománynak számít. Mindenesetre az ilyen székek a már meglévő rossz tartást tovább fokozzák. A törzs túlfeszítése miatt a kezek mozgásszabadsága is korlátozódik. Rosszul ülni – bizonyos esetekben – azt is jelenti, hogy rosszul légzünk. Ez a következmény egy fűvősnál anzacc-problémához is vezethet. A rossz munkakörülmények áldozatának lenni nem ment fel a saját felelősség alól. Szerencsére az ergonómia terén egyre elterjedtebb a tudatos választás, mely elsősorban a test igényeit veszi figyelembe. Néha sajnos még mindig az ideológia kerül előtérbe, mint például a hegedűsöknél: párnával, vagy anélkül. Az én véleményem szerint a kritérium a bal kéz mozgékonyasága. Ez utóbbi viszont csak egy laza vállizmazzal érhető el. Egy hosszú nyakú embernél egy rosszul beállított párna ugyanúgy okozhat feszültséget, mint annak hiánya. Különben a durva bicepsz-izomzat dominál az ujjak és a tenyér finom izomtónusa helyett. Ezek következményei: intonációs problémák, csúnya vibrató és feszült nyaki izomzat. A diszpokinézis igény szerint különböző módszerekkel dolgozik. Pl.: a tenyér támasza a klarinétosoknál. A negyedik és ötödik ujj mozgékonyaságának útjában a tenyér túlságosan nagy igénybevétele áll, ami neurológiai felépítése következtében a két ujj kinyújtásakor túlfeszül.

A zenészek „finommechanikája” magas elvárásoknak van kitéve, de bizonyos előre tudható körülmények között többé-kevésbé jól működik. A zenészek mozgásművészek. Rajtuk keresztül láthatjuk, hogy mivé fejlődött az ember: kreatív és tehetséges lénné, mely képes magát kifejezni. Mindez a felegyenesedéssel és a két lábon járással van összefüggésben. G. O. van de Klasshorst felismerte a „posturális” reflexek fontosságát az ember felegyenesedése és a kezek felszaba-

dulása szempontjából, melyek így képesek úgymond „intézkedni”. Ezeket a reflexeket a talajjal való érintkezés váltja ki. Ezek adják a testnek a megfelelő feszültséget és célra irányítotttságot. Egy ilyen kiinduló helyzet tapasztalása után érezhető, milyen egyszerű is lehet egy mozdulat. Ez különösen érvényes a hangszeres játékra. Az éppen aktuális tartás mindig befolyásolja az izommozgást: „indiszipozíció”. Hogyan jönnek létre ilyen indiszipozíciók? Testünk egy nyelvet beszél. A tartás egy viselkedésforma, ami belső érzékenységre utal. Mint ahogy egy mozdulat karaktere az elképzeléstől függ, ugyanúgy a testtartás mindig egy belső képet tükröz, természetesen nem tudatosan. Ha ez a kép nem illik az aktuális feladatokhoz és problémákhoz, kényelmetlenné válik és feszültségekhez vezet. A saját tartás tudatosítása hozzásegít a lehetőséghez, hogy megtaláljunk egy olyan tartást, mely elősegíti a szabad kifejezést, ami egy zenésznek nagyon fontos. Ha például a tartás „koncentrikus”, befelé forduló, és ehhez egy magas izomtónus társul, ez a hozzáállás a zenei kifejezésére is mindig rá fogja nyomni bélyegét. Ha a tanár nincs mindig tisztában ezekkel az összefüggésekkel, akkor nehéz lesz a növendéket egy másik helyzetről meggyőzni. A diszpokinézis abból indul ki, hogy minden embernek van érzéke a helyes mozdulatokhoz. Az információ ösztönként él a kisagyban, és onnan lehívható, ha megfelelően kérdeznak rá.

A lipcsei zenetudós, Siegfried Ebenhard, azzal foglalkozik könyvében („Feszültség és uralom a fogólapon”), hogyan lehet a zenész diszpokinéziójára rákérdezni. Az ő számára az indiszipozíciók veszteséget jelentenek a saját ösiségünkben. Eszküszik rá, hogy érzéseinket megtalálhatjuk a megfelelő megközelítéssel. Ha a vonóhúzás esetében pl.: megragadásról, vagy megérintésről beszélünk, az teljesen más reakciókat

vált ki. Az utóbbi például, logikusan, egy feszültség mentesebb jobb kezét hoz létre. Sok tanár saját magát figyelve mozdulat-folyamatokat magyaráz a növendéknek, és ezek elsajátítását feladatként adja neki. Eme folyamatok feladatként való kezelése a tanár precíz utánzásához, és általában görcsökhöz vezet. Ezzel szemben például képek egészen másképp hatnak az érzékekre és az asszociáció közelebb kerül a harmonikus, könnyed mozdulatokhoz. Ez a különbség a jobb és bal agyfélteke különböző működésére vezethető vissza. A zenészeknél a jobb féltekének kell dominálnia. A technikai „know how” mindig a második lépés kell, hogy legyen. Ebből a helyzetből következik az a megnyugtató érzés, hogy jó úton vagyunk. Eme érzés hiányában lehetetlen színpadra állnunk. A színpadon helytállni csak magabiztosan lehet, ami azt jelenti, hogy tudom, mit teszek, és biztos vagyok a mozdulataimban. Ez a magabiztosság függetlenséghez vezet, a tanártól is független individuumhoz. Nem ennek kéne lennie minden jó foglalkozás céljának?

A diszpokinézis nem „metódus”. A zenészt anatómiailag és fizikailag hangszerrel együtt, egységként kezeli. Ebben különbözik minden más munkaterápiától.

Ettől az egyetlen diszpokinézis praxistól eltekintve az eszmét modell értékűnek tartom, mind művészi, mind pedig pedagógiai nézőpontból. Egy előadás esetében azon fáradozom, hogy azt hozzam ki a darabból ami benne van. Ha sikerül a zenét úgy megszólaltatnom, ahogy azt én belül érzem, és ez a publikumra is hat, az mind nekem, mind pedig a közönségnek zenei élmény. Pedagógiai nézőpontból se nem iskola, se nem tanítás, hanem egy út, amely a hangszereken és a zenén keresztül a növendékhez vezet. Ez az út vezet a tehetség teljes kibontakoztatásához.

(Das Orchester 96/11)

FELHÍVÁS

*„A zene életveszélyes foglalkozás. Sok szépen ívelő pálya tört már ketté a testi kondíció elhanyagolása miatt”
(Robert Schumann)*

Kevesen tudják, hogy a vonós hangszeresek körében is súlyos foglalkozási ártalmak léphetnek fel, különösen a kor előrehaladtával. Tipikusan zenekari muzsikusoknál jelentkeznek a különböző ülővonós-betegségek között számon tartott krónikus gerinc- és vállbetegségek, a nyaki és háti ideggyulladások, valamint a különböző kéz deformációk és izomgyulladások.

Ezúton kérjük a zenekari igazgatókat, hogy szerkesztőségünkbe szíveskedjenek eljuttatni egy statisztikai felmérést saját zenekaraikról illetően, amely a következő kérdésekre adjon választ három korcsoportra lebontva: 30-40; 40-50; és 50-60 éves korig.

A vonósok hány százaléka szenved különböző mozgásszervi megbetegedésben.

Havi átlagban mennyi időt töltenek a betegségek gyógyításával.

Évi átlagban hány napot töltenek munkaképtelenül.

Évi átlagban mennyit költenek a fenti megbetegedések gyógykezelésére.

Szövetségünk hivatalos meghívást kapott a „Health and the musician” első nemzetközi konferenciájára, melyet a „British Association for Performing Arts Medicine” szervez. Az itt elfogadott döntések irányadók lesznek a PEARLE* szervezetén keresztül az egész európai szabályozási rendszer kialakítására, ezen keresztül a hazaira is. Ettől függetlenül is azonban, megfelelő információk, statisztikák és orvosi szakvélemények birtokában kezdeményezhetőnek látunk egy esetenkénti, indokoltasági alapon igénybe vehető szakmai nyugdíjazási lehetőség iránti kérelem beadását az illetékes állami szervekhez.

A begyűjtött adatokat a Szövetség címére kérjük beküldeni.

Jelentkezést hirdet a

GUSTAV MAHLER IFJÚSÁGI ZENEKAR 1997

Munkafázisok:

1997. március 17. – április 15.

Karmester: Fischer Iván

1997. július 20. – szeptember 4.

Karmester: Pierre Boulez

Jelentkezés bővebb felvilágosítás:

Ifjú Zenebarátok/Jeunesses Musicales Titkárság
Budapest V., Vörösmarty tér 1. VI. em. 609-es szoba
Postacím: Budapest, Pf. 80, 1366
Telefon: 117-5291 Telefax: 117-9910

A Gustav Mahler Ifjúsági Zenekarban való részvétel feltételei:

1. Az 1997-es munkafázisokra 14 és 16 év közötti fiatalok jelentkezhetnek – 16 éven aluliak csak a szülők írásos hozzájárulásával.

2. Aki felvételt nyer a zenekarba, vállalja, hogy minden munkafázison részt vesz.

A jelentkezés módja :

a jelentkezési lapot kitöltve **legkésőbb 1996. október 15-ig** kell a Jeunesses Musicales Titkárságnak eljuttatni (Budapest, Pf. 80, 1366). A jelentkezés beérkezése után a jelentkezők megkapják az előjátszás **kötelező kottaanyagát** – ezek zenekari állások –, ezzel, valamint

egy versenyművel kell a meghallgatásra felkészülni.

Zongorakisérőről a jelentkezőknek maguknak kell gondoskodni. Trombitásoknál a német szisztéma kívánatos.

A meghallgatást **1996. október 24-én, csütörtökön** tartjuk Budapesten, a Zeneakadémia Kistermében (Bp. VI., Liszt Ferenc tér 8.) A pontos időbeosztásról minden jelentkezőt levélben értesítünk.

Kérjük, hogy minden jelentkező csatoljon két válaszborítékot megcímezve, felbélyegezve a jelentkezési laphoz!

A munkafázis során a kinntartózkodás költségeit a rendezők fedezik. **A kiutazókat terheli a vízumköltség, a biztosítás díja valamint a ki- és hazautazás költségének egy része.**

A Gustav Mahler Ifjúsági Zenekarban való részvétel a zeneművészeti főiskola hallgatói számára nyári gyakorlatnak minősül.

Jelentkezést hirdet a

Jeunesses Musicales Világzenekar 1997

Munkafázisok:

1997. július 1. – augusztus 15. Verbier, Svájc

Karmester: Kurt Masur, Jurij Termikanov, Giuseppe Sinopoli

1997. december 27. – 1998. január 15. Berlin, Németország

Karmester: Jakov Kreizberg

Jelentkezés bővebb felvilágosítás:

Ifjú Zenebarátok/Jeunesses Musicales Titkárság
Budapest V., Vörösmarty tér 1. VI. em. 609-es szoba
Postacím: Budapest, Pf. 80, 1366
Telefon: 117-5291; Telefax: 117-9910

A Jeunesses Musicales Világzenekarban való részvétel feltételei:

1. Az 1997-es munkafázisokra azok jelentkezhetnek, akik 1972-ben, illetve azután születtek.

2. Aki felvételt nyer a zenekarba, vállalja hogy mind a két – nyári és téli – munkafázison részt vesz.

A jelentkezés módja :

A jelentkezési lapot kitöltve **legkésőbb 1996. november 1-ig** kell a Jeunesses Musicales Titkárságának eljuttatni (Budapest, Pf. 80, 1366). Ennek beérkezése után a pályázóknak megküldjük, milyen zenekari állásokból kell felkészülniük, illetve a pályaművet jelentő magnófelvételt elkészíteniük. A kazettát 1996. november 15-ig kérjük titkárságunkra behozni vagy beküldeni.

A beérkező pályázatokat egy magyar zsűri értékeli december elején, értékelésüknek megfelelően a legjobbakat továbbítjuk a Világzenekar nemzetközi zsűrijének, ahonnan 1997. február legelejére várható válasz. Akinek a pályázati anyagát a magyar zsűri döntése alapján nem továbbítjuk, azonnal értesítést kap.

Kérjük, hogy minden jelentkező csatoljon két válaszborítékot megcímezve, felbélyegezve a jelentkezési laphoz!

A munkafázis során a kinntartózkodás költségeit a rendezők fedezik. **A kiutazókat terheli a vízumköltség, a biztosítás díja, valamint a 150 német márkás jelentkezési díj, illetve a ki- és hazautazás költségének egy részét abban az esetben, ha nem sikerül támogatást kapni a részvételükhöz.**

A Jeunesses Musicales Világzenekarban való részvétel a zeneművészeti főiskola hallgatói számára nyári gyakorlatnak minősül.

PRÓBAJÁTEKOK

A Győri Filharmonikus Zenekar próbajátékot hirdet SZÓLÓCELLISTA állásra.

A próbajáték ideje: 1997. március 24. 13.00 óra.

Helye: a zenekar próbaterme
(Győr, Liszt Ferenc u. 13. I. em.)

A próbajáték anyaga: Bach: Szólószvit – tételek
Egy versenymű
Rossini: Tell Vilmos
Suppé: Költő és paraszt – nyitány
Brahms: B-dúr zongoraverseny
Beethoven szimfóniákból zenekari állások

Igény szerint zongorakísérőről gondoskodunk.

Jelentkezés: Győri Filharmonikus Zenekar
9022 Győr, Liszt Ferenc u. 13.
Tel./Fax: 96/312-452

A MÁV Szimfonikus Zenekar KONCERTMESTERI próbajátékot tart

1997. január 29-én, szerdán 10 órakor a zenekar próbatermében (Budapest, VIII. ker. Múzeum u. 11.).

A próbajáték első két helyezettjét az évad hátralévő részében a zenekar 3-3 hangversenyre szerződteti és ennek alapján hozza meg a végleges döntést.

Jelentkezni írásban, szakmai önéletrajzzal a zenekar székházában lehet, ugyanott vehető át a próbajáték anyaga is.

Budapest, VIII. ker. Múzeum u. 11. fszt. 5.
Tel.: 138-4085, 138-2664

A Szegedi Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet HEGEDŰ-TUTTI állásra.

A próbajáték ideje: 1997 január 8-án, 13 órakor.

Helye: Szeged, Festő u. 6.

A próbajáték anyaga: Bach szólószonáta tétel
Versenymű kadenciával
Zenekari állások

Jelentkezés: Szegedi Szimfonikus Zenekar 6722 Szeged, Festő u. 6 Tel.: 62/316-927

PÁLYÁZAT

A Távközlési Zenei Alapítvány pályázatot ír ki a MATÁV Magyar Szimfonikus Zenekar zeneigazgatói munkakörének betöltésére.

A zeneigazgató feladatai és jogállása:

- biztosítja a Zenekar művészi munkájának magas színvonalát, állandó fejlődését;
- a működtetéssel kapcsolatos feladatokat ellátja;
- a Zenekart a koncertekre felkészíti és rendszeresen vezényli;
- az ügyvezető igazgató általi kinevezése 3 év határozott időre szól. Részletes feladatait és díjazását munkaszerződése tartalmazza.

Pályázati feltételek:

- felsőfokú zenei végzettség;
- legalább 5 év karmesteri tevékenység;
- zenekarvezetői gyakorlat.

A pályázat tartalmazzon részletes elképzeléseket

- a MATÁV Magyar Szimfonikus Zenekarnak a magyar kulturális életben betöltendő pozíciójáról;
- a szimfonikus zenekar műsorpolitikai célkitűzéseiről;
- a fenntartó támogató tevékenységét is kifejező zenekari arculat kialakításáról;
- az elképzelésekhez felhasználni kívánt eszközrendszeréről.

A pályázathoz csatolandó iratok:

- részletes szakmai önéletrajz;
- referenciajegyzék a korábban folytatott művészeti és vezetői tevékenységről;
- felsőfokú végzettséget igazoló okirat másolata.

A pályázat beadási határideje: 1997. január 9.

Helye: MATÁV Zeneház, Budapest, IX. ker. Páva u. 10-12. I. em. 15.

A pályázat adatait és a pályázók személyét az Alapítvány bizalmasan kezeli. A Zenekar korábbi és jelenleg folyó tevékenységével kapcsolatos információkat az Alapítvány ügyvezető igazgatójánál lehet személyesen beszerezni (előzetes időegyeztetés a 215-5881-es telefonszámon).

A pályázat eredményéről 1997. január 31-ig írásos értesítést küldünk.

Mese az életműből – egy példányban

Elkészült a Miskolci Szimfonikus Zenekar első Veress-CD-je

Miskolc (ÉM-DK) – A zenei világnapon egy CD érkezett Svájcból a Miskolci Szimfonikus Zenekarhoz. A lemez a Svájcban élt magyar zeneszerző, Veress Sándor életművéből készülő sorozat első része...

A magyar népmesei motívumra épülő Térszili Katicza, illetve Veress Sándor II. szimfóniája található a lemezen, amelynek megjelenése hármaskooperáció eredménye. A Miskolci Szimfonikus Zenekar magát a zenét, a stúdiót és a technikát nyújtja a produkcióhoz, a svájci Pro Harmonia Mundi Alapítvány a jogdíjakat, a kottakölcsönzési díjakat, a szólisták gázsiját biztosítja, és egy svájci lemezkiadó vállalta a világméretű terjesztés feladatait.

Még csak az első lemez készült el, de már felvették a második CD anyagát,

illetve a harmadiknak is megvan már a fele. Ezeken kívül a szimfonikus zenekar még további két-három Veress-CD-t szeretne megcsinálni a következő években. A második egyébként '97 áprilisában jelenik meg, ezen megszólal a miskolci Bartók Kórus és a Magyar Állami Énekkar is. A harmadik '98 elején várható. Aztán az anyagiak függvényében lépnek tovább, mert ez igazából nem üzleti vállalkozás, nem lehet belőle tőkét kovácsolni.

– Viszont nagy szolgálatot lehet tenni a magyar zenekultúrának – mondta Sir László, a zenekar igazgatója. – Hiszen jelentős életműről van szó, amelyik egy-két darabtól eltekintve – amit még Magyarországon írt Veress Sándor és itt mutattak be –, ismeretlen hazánkban. Viszont nagy visszhangot

váltott ki Európában az elmúlt évtizedekben.

A zenekar Mészáros János svájci karmester és fagottművész által jutott az életműhöz. A svájci zenész jó barátja volt Veress Sándornak, és jó a kapcsolata a miskolciakkal. Ő vetette föl, hogy csináljanak koncerteket az életműből, és esetleg jó lenne lemezt is kiadni. Az igazgató és a művészeti vezető miután belehallgattak a meglévő anyagokba, támogatták a törekvést, s úgy gondolták, a teljes életművel érdemes foglalkozni, nem csak egy-egy darabbal.

A lemez ezer példányban jelent meg. Magyarországi terjesztésének lehetősége még nem tisztázódott, de a svájci kiadó már fölvette a kapcsolatot a Hungarotonnal, így remélhetőleg hamarosan ez is megoldódik.

Déli Hírlap 1996. november 27.

Svéd vendégkarmesterrel

A Miskolci Szimfonikus Zenekar hangversenye

Szimpatikus fiatal svéd karmester, Mika Eichenholz állt legutóbb a Miskolci Szimfonikus Zenekar élén. Már két alkalommal vendégszerepelt városunkban. A programban egy fiatalkori Mozart-szimfónia, Berlioz nagyméretű Fantasztikus szimfóniája és Weber fagott koncertdarabja szerepelt.

Eichenholz lobogó temperamentumú, dinamikus egyéniség. Mozart: G-dúr szimfóniájában (K. 129.) ügyesen formált, értelmezett. Sikerült az olasz nyitánytípusú rövid lélegzetű tételeket egységben láttatnia. Kitűnő összhangban, színesen muzsikáltak a zenekarral. Ugyanakkor el kell mondanom, hogy Eichenholz vezénylese nem

mindig pontos. Széles mozdulatai nehezítik a zenekari összhang betartását. Ezt különösen Weber: Andante és Magyar rondo fagotra és zenekarra írt művének kíséretében érezhettük.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar szólistája, Halász István kiemelkedően játszott. A lassú tételben bensőséges muzikalitással, gyönyörű, bársonyos, szép hangon szólt a hangszere. A magyar verbunkos elemeket felhasználó Rondo ungharese-ben pedig kivételes virtuozitását csodálhattuk meg.

A hangverseny második részében Berlioz: Fantasztikus szimfóniája hangzott fel, mely mindenkor próbatétel karmesternek, zenekarnak egyaránt. Az 1830-ban keletkezett mű jellegzetes programzene. Eredeti címe: Epizódok egy művész életéből. Eichenholzhoz közelebb álltak azok a tételek, melyben színes képzelőerejét mutathatta meg; így a Bál (II. tétel) keringő forgataga, a Menet a vesztőhelyre (IV. tétel) lidércnyomása, és a Boszorkányszombat (V. tétel) extatikus tánca. Az I. és III. tétel (Álmodozások, szenvedélyek – Jelenet a mezőkön) kicsit visszafogottabb volt. Ezzel együtt úgy éreztük, kivételes, szép előadás részesei lehettünk.

Barta Péter

Dunántúli Napló 1996. november 16.

Egy nagy vállalkozás: Mahler IX. szimfóniája

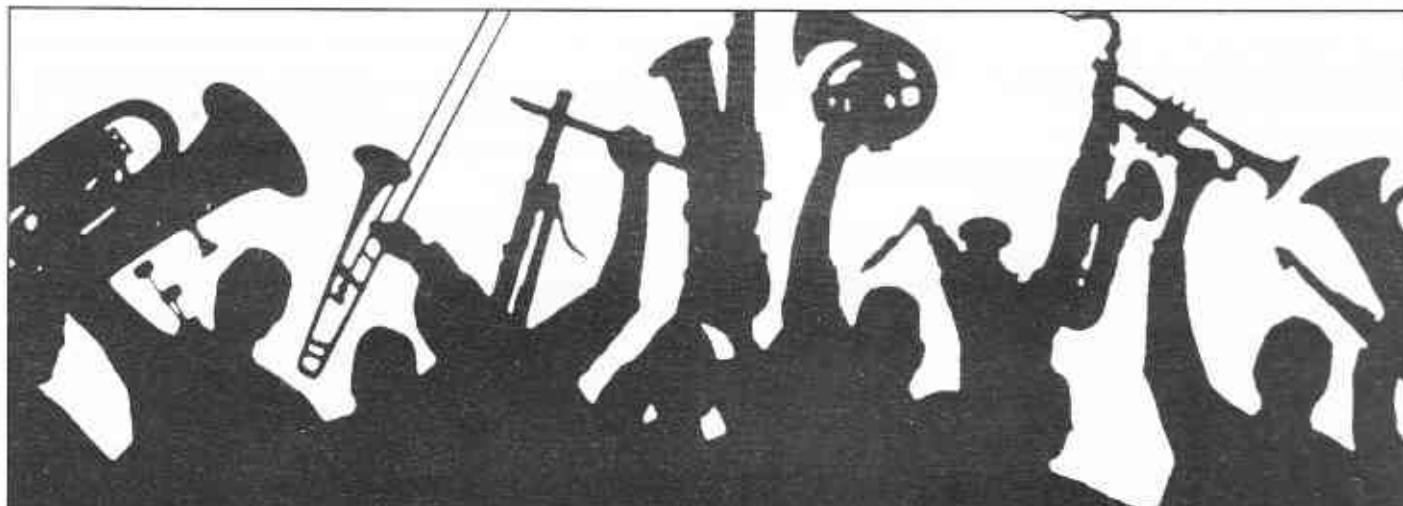
Egyetlen nagyszabású mű, Mahler IX. szimfóniája szerepelt a Pécsi Szimfonikus Zenekar hétfői koncertjén. A kompozíció rendkívüli terjedelme – négy tételnyi zene több mint hetven percben –, az állóképességet, folyamatos koncentrációt illető hatalmas igények és persze, ezernyi technikai nehézség készíti óvatosságra a mindenkor interpretátort. Nem csoda, hogy Pécsnél nagyobb városok koncertéletében sem gyakori a szimfónia műsorra tűzése, ha viszont sor kerül rá, az elég alapos referenciát jelent az adott gárda felkészültségéről, színvonaláról, nemkülönben a karmester képességeiről, hiszen már az óriási apparátus hangzásarányainak kialakítása is rendkívüli feladat, nem is beszélve

a formálásról, a nagyívű folyamatok közben tartásáról.

Ez a karmester esetünkben Howard Williams volt. Mostani visszatérése a pécsi pódiumra, na meg a zenekar eme nagy vállalkozása a POTE aulájában megszokottnál lényegesen nagyobb érdeklődést keltett – igazi teltház előtt csendült fel a szimfónia. Mahler zenéje sokakat taszít, de a jelek szerint még többeket vonz kicsit magunkra, saját válságérzeteinkre ismerünk e zene által közvetített világképben: a múlttól való fájó elszakadás, a korábban biztosnak hitt értékrend összeomlása, az ismeretlenről való félelem adja minden pillanatának alapélményét. Mintha otthonunk, eddig életünk romjai

között sétálgatva a megmaradt töredékekből kellene erőt merítenünk: ez hol heroikus küzdelemre, hol groteszkbe hajló (ön)íroniára, hol pedig egy illúziókból és emlékekből épített világba menekülésre készíti – míg csak a végső búcsú és megsemmisülés katarzisa nem hoz feloldódást. A Mahler zenéje iránti kereslet az utóbbi két évtizedben hihetetlenül megnőtt világszerte – nem véletlenül.

Ez az előadás a maga helyén és köreiben nagy tett volt: nyilván nem állja az összehasonlítást a világ legjobb zenekarainak interpretációjával, de aurája, szelleme, lelke volt. Williams a tőle megszokott maximális komolysággal és gazdag fantáziával nyúlt a partitúrához, és

Minden, ami a fújáshoz kell... + Premier és Paiste képviselet

Csöder Károly
Fafúvó hangszerész
mester

F·N
TRADE
MUSIC

Novotny Antal
Rézfúvós hangszerész
mester

1081 Budapest, VIII. kerület, Kiss József u. 1014. Telefon: 114-5637, Fax: 210-2790

ha voltak is mozzanatok, melyekben számomra nem volt dramaturgiája teljesen meggyőző (például a zárótétel élénkebb területeinek megformálásában), nem vitás, hogy avatott, érzékeny és szuggesztív tolmácsolója volt a IX. szimfóniának is – máig emlékezetes korábbi Mahler-dirigálásaihoz méltóan.

A zenekarnak komoly lelki terhet jelentett a friss produkciónak, a mű felismert nagyságának, valamint a helyszíni CD-felvételnek egyidejűsége: az akarás, a tét sokáig bizonyos feszélyezettséggel járt, ami gátolta például a harmadik tétel ritmikájának precizitását, kihegyezettségét. Összességében így is professzionista kivitelezést hallottunk, s a zárótétel anyagának előlegzett felbukkanásától kezdve mind magabiztosabb zenélést, végül igazi feloldódást a befejezés gyönyörűségében.

Gönczy László

Visszavárják a szegedi szimfonikusokat Millecentenáriumi koncertek Brazíliában

November 8-ától 18-áig a millecentenáriumi jegyében Brazíliában vendégszerepelt az 1991 óta Acél Ervin igazgatókarnagy vezetésével működő Szegedi Szimfonikus Zenekar. Az együttes a szegedi operajátszás kiszolgálása mellett az utóbbi években komoly szimfonikus repertoárt alakított ki, amellyel már Tajvan szigetén, Szingapúrban, Hollandiában, Németországban, Olaszországban is sikert aratott. A mostani brazíliai koncertkörút a Del Arte menedzseriroda felkérésére jött létre. Az ügynökség figyelmét egy portugál zongoraművész, Adriano Jordao hívta fel a zenekarra, aki tavaly nagy sikerű hangversenyt adott a szegedi szimfonikusokkal. Liszt Magyar fantáziáját és De Falla Éjszakák a spanyol kertekben című darabját játszották, a koncertet rögzítette a televízió, majd az EMI olyan jónak találta a felvételt, hogy kiadta CD-n. A lemez bemutatóját a turné részeként rendezték meg. A szegedi muzikusok a Brazíliában élő jelentős magyar kolóniára is gondolva állították össze hangversenyeik programját: az állva eljátszott brazil és magyar himnuszt követően a műsoron Liszt-művek (a Les Preludes és a Magyar fantázia), Brahms Magyar táncok és Kodály Galántai táncok szerepeltek. Rádásznak Erkel Hunyadi László című operájából a nyitányt és a palotást vitték. Hat nagy sikerű koncertet adtak, a turné álló-

másai Porto Alegre, Salvador, Belo-Horizonte, Brasília, Vitoria és egy nagy hegyvidéki üdülőcentrum, Pedro Azur voltak. A hangversenykörút lebonyolítását a vendéglátó koncertiroda mellett a brazíliai magyar nagykövetség segítette.

A zenekar igyekszik kultúrpolitikai missziót is teljesíteni – mondja Acél Ervin karmester. – Külföldi vendégszerepléseink során minden évben nonprofit módon erdélyi koncertkörutat is szervezünk, amivel jelezzük az ott élő magyarságnak, a hazai művészek fontosnak tartják, hogy nekik is játsszanak. A tavalyi bevételeinkből például egy erdélyi alapítványt támogattunk, amely könyveket vett a romániai magyar iskolák számára. A mostani brazil utunk az ottani magyar kolónia számára is fontos gesztus volt. Magyarország számára általában nem csak kulturális reklámmal szolgálunk, hanem gazdaságival is, mert a külföldi turnéink alkalmával szponzoraink gazdasági ajánlatait is magunkkal visszük. A Szegedi Szimfonikus Zenekar érdeme, hogy Tajvan szigetén tokaji borokat, orosházi libamáját, Pick-szalámit is forgalmaznak. Az 1994-es tajvani turnénkra számos magyar cég ajánlatát vittük magunkkal, amikor pedig tajvani kollégáinkkal együtt gazdasági szakemberek is Magyarországra látogattak, elkísértük őket több magyar vállalathoz. Jelentős ex-

portforgalom bontakozott ki ennek köszönhetően.

– Szegedi megbízatása előtt negyedszázadon át a nagyváradi szimfonikusokat dirigálta, idehaza ezért talán kevésbé ismert. Viszont karmesterként népszerű és gyakran vendégszerepel külföldön. Hol fordult meg ebben az évben?

Januárban szingapúri turnén voltam a zenekarommal, márciusban Lisszabonban dirigáltam négy koncertet, majd a stuttgarti szimfonikusokkal az amsterdami Concertgebouwban, Rotterdamban és Hágában adtam koncerteket. Júniusban erdélyi körútra mentünk, júliusban második alkalommal hívtak meg a fiatal távol-keleti karmesterek számára rendezett liszaboni verseny zsűrijébe. A bécsi zeneakadémia nyaranta mesterkurzust hirdet karmesterek számára, ezt a nemzetközi zenei szemináriumot eddig Karl Österreicher vezette, aki tavaly meghalt. Idén rám bízta a kurzus vezetését, sőt már a következő nyárra is felkérték. Júliusban koncertmesterrel, Szöllősy Józseffel már sokadszor Tajvan szigetén jártam, ahol az ottani ifjúsági szimfonikus zenekarral adtunk koncerteket, többek között a Galántai táncok és a Les Preludes szerepelt a programban. A mostani dél-amerikai utunk pedig olyan jól sikerült, hogy 1997-re Portugáliába, 1998-ra ismét Brazíliába kaptunk meghívást.

Hollósi Zsolt

Hajdú-Bihari Napló 1996. november 23.

Győztes a pódiumon

Straky Tibor

A Nemzeti Filharmónia és a Debreceni Filharmonikus zenekar sorozata parádés esttel indult. A „Világjáró zongoraművészek” elnevezésű négyes bérlet november 18-i nyitóhangversenyén az őszi budapesti nem-zetközi Liszt-verseny 22 éves győztese, Bogányi Gergely lépett fel.

A Zeneakadémián elkezdett felsőfokú tanulmányait Finnországban folytató, majd az USA-ban befejező fiatal pianista a nagy igényű verseny megnyerését követően – mint azt az ismertetőből megtudtuk – első ízben Debrecenben lépett fel, filharmonikusaink közreműködésével. Rahmanyinov 3. (d-moll) zongoraversenyét adták elő, vezényelt Kollár Imre. A kiváló orosz szerzőnek ez a versenyműve a romantika utócsilllogásaként az érzelmi világ széles skáláját fogja át. A nyitótétel egyszerű unisono témájának hallatakor még nem is sejtjük, milyen szenvedélyeket fog felkavarni a zongora és a vele koncertáló zenekar. Hatalmas, dübörgő passzázatok futnak végig a zongorán, a zárótételben alig van pihenő a sodró áradásban.

Az amúgy zongorista kritikus csak bámulni tudott, micsoda erővel, milyen eksztatikus lobogással közvetíti a romantikusan szélsőséges mondanivalót a szólista, akiből csak úgy áradt a fiatalság hevülete, az indulatok felidézésének tudása. Billentésének sokfélesége, a technikai perfekció mintegy természeti adottságként jelenik meg nála, lenyűgöz, elkápráztat. A zenekarral jól egymásra figyelve adták elő a terjedelmes művet. A szünni nem akaró tapsot művésziünk három Liszt-átirattal (Verdi, Schumann, Chopin) köszönte meg. Meggyőződésem, hogy még nagy jövő áll előtte.

Zenekarunk az első félidőben Muszorgszkij Hovanscsinájának előjátékát és Schubert Befejezetlen szimfóniáját interpretálta. Ezúttal igen komoly gondot fordítottak a bevezető számra, a fafúvós szólisták ihletett pillanatokat szereztek.

A híres Befejezetlen előadásában elismeréssel adózhattunk a zenekar és a karmester jó összhangjának. Kollár Imre „takarékosan” vezényel, de kevés mozdulattal is képes elérni a néha sajátosan megformált frázisok egységét, kifejező megszólalását.

Különösen az első tétel tetszett a romantikus mondanivaló klasszikus megformálásával. Sajnálatos a második (egyben utolsó) tétel záróütemeiben a kürt „el tévelyedése”, egyébként kiegyensúlyozott előadást hallhattunk.

CORPUS

HANGSZERKERESKEDÉS ÉS JAVÍTÓMŰHELY

F. Lorée, H. Selmer, J. Püchner, Moosman, Fox,
Leblanc, Moeck, Küng, Mollenhauer, Aulos,
The Early Music Shop

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-18 óráig

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

1052 Budapest, Semmelweis utca 12. - Telefon: (36-1) 118-2044 - Telefon/fax: (36-1) 266-6547

PROGRAMOK

DEBRECENI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Január 27.

Bartók Terem
MATÁV bérlet 1996/97
Világjáró zongoristák
Brahms: d-moll zongoraverseny
Brahms: III. szimfónia
Közreműködik: Jandó Jenő
Vezényel: Kollár Imre

Április 14.

Bartók Terem
Mozart: egy nyitány és egy zongoraverseny
Mozart: C-dúr (Jupiter)
szimfónia K. 551.
Közreműködik: Ránki Dezső
Vezényel: Kollár Imre

Május 12.

Bartók Terem
MATÁV bérlet 1996/97
Világjáró zongoristák
Fauré: Pelleas és Melisande – szvit
Debussy: Két nocturne
Ravel: G-dúr zongoraverseny
Dukas: A bűvészinás
Közreműködik: Nagy Péter
Vezényel: Kollár Imre

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 17.

Zeneakadémia
Brahms-fesztivál bérlet
B-dúr zongoraverseny
I. szimfónia
Közreműködik: Jandó Jenő
Vezényel: Jurij Simonov

Január 25.

Zeneakadémia
Brahms-fesztivál bérlet
Kettősverseny
II. szimfónia
Közreműködik: Ágoston András
Perényi Miklós
Vezényel: Csaba Péter

Január 28.

Zeneakadémia
Brahms-fesztivál bérlet
Hegedűverseny
III. szimfónia
Közreműködik: Szabadi Vilmos
Vezényel: Gál Tamás

Február 12.

Zeneakadémia
d-moll zongoraverseny
IV. szimfónia
Közreműködik: Várjon Dénes
Vezényel: Oberfrank Géza

Február 18.

Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Schubert: IV. szimfónia
Schubert: Asz-dúr mise
Közreműködik: Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
(karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Kovács János

Március 4.

Zeneakadémia
Lukács Miklós bérlet
Mozart: Ch'io mi scordi di te
K. 505.
Mozart: c-moll zongoraverseny
K. 491.
Mahler: IV. szimfónia
Közreműködik: Szokolay Balázs
Vezényel: Gál Tamás

Április 29.

Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Mendelssohn: Lobgesang
Közreműködik:
Magyar Állami Énekkar
(karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Lukács Ervin

Május 9.

Zeneakadémia
Lukács Miklós bérlet
Vivaldi: Versenymű két trombitára
Mérész Ignác: Szimfónia
(bemutató)
Schubert: VII. szimfónia
Közreműködik: Szabó Csaba,
Kovács Kálmán
Vezényel: Kovács János

Május 17.

Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Wagner: A nürnbergi mester-
dalnokok – előjáték
Wagner: Wesendonk-dalok
Bizet-Scsedrin: Carmen-szvit
Közreműködik: Németh Judit
Vezényel: Török Géza

Május 20.

Zeneakadémia
Lukács Miklós bérlet
Bernstein: Candide – nyitány
Dohnányi: Szimfonikus percek
Kodály: Hány János – szvit
Vezényel: Hamar Zsolt

Május 30.

Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Glinka: Ruszlán és Ludmilla –
-nyitány
Hidas: Versenymű két harsonára
Musszorgszkij-Ravel:
Egy kiállítás képei
Közreműködik: Foltyn Péter,
Ronyecz József
Vezényel: Koncz Tamás

Június 10.

Zeneakadémia
Lukács Miklós bérlet
Ravel: Spanyol rapszódia
Ravel: G-dúr zongoraverseny
Debussy: Klarinétrapszódia
Debussy: A tenger
Közreműködik: Jandó Jenő,
Sólyom Pál
Vezényel: Kocsis Zoltán

Június 14.

Zeneakadémia
Erdélyi Miklós bérlet
Schubert: V. szimfónia
Mozart: A-dúr zongoraverseny
Schumann: IV. szimfónia
Közreműködik: Kocsis Zoltán
Vezényel: Gál Tamás

PROGRAMOK

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 20.

Nemzeti Színház
Szezonbérlet
Beethoven: Hármasszertény
Ravel: Daphnis és Chloé
Ravel: Bolero
Közreműködik: Gál Károly,
Iván Klára, Kovács László
Vezényel: Kovács László

Január 27.

Bartók Terem
Mozart-bérlet
Figaro házassága – nyitány
Két koncertaria d-moll
zongoraverseny
g-moll szimfónia
Közreműködik: Yumi Marine,
Tóth Marianna
Vezényel: Wolfgang Gabriel

Február 17.

Nemzeti Színház
Mozart-bérlet
A színigazgató
Don Giovanni – operakeresztmetszet
Közreműködik: a bécsi
Zeneakadémia énekesei
Vezényel: Wolfgang Gabriel

Február 24.

Nemzeti Színház
Népszerű bérlet
Chr. Bach: Szimfónia két
zenekarra
Hummel: Adagio és változatok
oboára
Schubert: IX. szimfónia
Közreműködik: Davidov Szergej
Vezényel: Karolosz Trikolidisz

Március 10.

Nemzeti Színház
Szezonbérlet
Musszorgszkij:
Egy éj a kopár hegyen
Rachmaninov: Paganini változatok
Berlioz: Harold Itáliában
Közreműködik: Miklós Dienes András,
Jandó Jenő
Vezényel: Ligeti András

Március 17.

Nemzeti Színház
Népszerű bérlet
Weiner: Pastorale, Fantázia és Fuga
Mozart: C-dúr zongoraverseny K. 467.
R. Strauss: Halál és megdicsőülés
Közreműködik: Bogányi Gergely
Vezényel: Kovács László

Március 24.

Budapest
Zeneakadémia,
Dvořák: Stabat Mater
Közreműködik: Magyar Állami
Énekhar (karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Kovács László

Március 25.

Nemzeti Színház
Dvořák: Stabat Mater
Közreműködik: Magyar Állami Énekhar
(karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Kovács László

MATÁV MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 8.

Zeneakadémia
Grieg: Peer Gynt – 1. szvit
Musszorgszkij: Halál dalai és táncai
Csajkovszkij: VI. szimfónia
Közreműködik: Kovács Kolos
Vezényel: Kocsár Balázs

Január 18.

MATÁV Zeneház
Ifjúsági bérletsorozat/I.
"Muzsikáló zenetörténet"
A bécsi klasszikusok
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Január 22.

Pesti Vigadó
Schubert: VI. szimfónia
Mahler: Egy vándorlegény dalai
R. Strauss: Don Juan
Közreműködik: Ambrus Ákos
Vezényel: André Bernard (Franciaország)

Február 1.

MATÁV Zeneház
Ifjúsági bérletsorozat/II.
„Muzsikáló zenetörténet"
A bécsi klasszikusok
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Február 5.

Pesti Vigadó
Wagner: Rienzi – nyitány
Saint-Saëns: Haláltánc
Csajkovszkij: IV. szimfónia
Vezényel: Jorge Rotter (Ausztria)

Február 10.

MATÁV Zeneház
Ifjúsági bérletsorozat/III.
"Muzsikáló zenetörténet"
A romantikus és a XX. századi zene
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Február 26.

Zeneakadémia
Jótekonysági koncert a "Hűség"
Alapítvány javára

Március 1.

MATÁV Zeneház
Ifjúsági bérletsorozat/IV.
"Muzsikáló zenetörténet"
Válogatás különböző korszakokból
Műsorvezető: Zelinka Tamás

Március 10.

Zeneakadémia
Liszt: Mazeppa
Liszt: Haláltánc
Beethoven: III. (Eroica) szimfónia
Közreműködik: Oravecz György
Vezényel: Medveczky Ádám

Március 19.

Pesti Vigadó
Liszt: Éji menet és Mefisztó keringő
(Két epizód Lenau Faustjához)
Chopin: e-moll zongoraverseny
Sibelius: II. szimfónia
Vezényel: Dirk Kaftan (Németország)

SZOMBATHELYI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 20.

19.30 Bartók Terem
Mahler: V. szimfónia
Vezényel: Cristian Florea (Spanyolország)

Január 26.

19.00 Sopron
Beethoven: D-dúr hegedűverseny
Schubert: VIII. szimfónia
Ravel: Bolero
Közreműködik: Járóka Sándor
Vezényel: Robert Houlihan

PROGRAMOK

Január 27.

19.30 Bartók Terem
Beethoven: D-dúr hegedű-verseny
Schubert: VIII. szimfónia
Ravel: Bolero
Közreműködik: Járóka Sándor
Vezényel: Robert Houlihan

Február 3.

19.30 Bartók Terem
De Falla: A háromszögletű kalap
Li Gön Yo: Strich für 2 Flöten
und Streicher
Poulenc: Orgonaverseny
Sibelius: II. szimfónia
Közreműködik: Hajdók Judit
Vezényel: Park Eunseong
(Korea)

Február 10.

19.00 Zalaegerszeg
Schumann: I. szimfónia
Poulenc: Orgonaverseny
Ravel: Bolero
Közreműködik: Hajdók Judit
Vezényel: Park Eunseong
(Korea)

Február 10.

11.00 Bartók Terem
Saint-Saëns: Állatok farsangja
Grieg: Peer Gynt – szvit
Vezényel: Robert Houlihan

Február 17.

19.30 Bartók Terem
Britten: Matinéés musicales
(Rossini nyomán)
Liszt: 2. Magyar rapszódia
Liszt-Berlioz: Rákóczi induló
Közreműködik: Ruha István
Vezényel: Robert Houlihan

Március 15.

19.30 Bartók Terem
Szombathelyi Tavasz Fesztivál
nyitóhangverseny
Brahms: Magyar táncok
Paganini: Hegedűverseny
Liszt: 2. Magyar rapszódia
Strauss: Cigánybáró – nyitány
Ravel: Tzigane
Lavotta: Szerenád
Liszt-Berlioz: Rákóczi induló
Közreműködik: Ruha István
Vezényel: Robert Houlihan

Április 6.

11.00 Bartók Terem
Szimfonikus táncok
Vezényel: Noh Tae-Cheol (Korea)

Április 7.

19.30 Bartók Terem
Csajkovszkij: Szláv induló
Brahms: Kettősverseny
Csajkovszkij: V. szimfónia
Közreműködik: Hong Soo-Jin
(Korea), Huh Chui (Korea)
Vezényel: Noh Tae-Cheol
(Korea)

Április 28.

19.00 Győr
Reger: Variáció és fuga egy
Mozart-témára
Proch: Téma és variációk
Adam: Bravúr-variációk egy
Mozart-témára
Britten: Variációk egy Purcell témára
Közreműködik: Bazsinka Zsuzsa
Vezényel: Robert Houlihan

Április 30.

19.30 Bartók Terem
Reger: Variáció és fuga egy
Mozart-témára
Proch: Téma és variációk
Adam: Bravúr-variációk egy Mozart
témára
Britten: Variációk egy Purcell témára
Közreműködik: Bazsinka Zsuzsa
Vezényel: Robert Houlihan

Május 6.

19.30 Bartók Terem
Gershwin: Egy amerikai Párizsban
Gershwin: Kék rapszódia
Ravel: G-dúr zongoraverseny
Ravel: La Valse
Közreműködik: Choi In Su

Május 26.

19.30 Bartók Terem
Enescu: 1. Román rapszódia
Rachmanyinov: Rapszódia egy
Paganini témára
Potter: Ír rapszódia
Bartók: Rapszódia hegedűre és
zenekarra
Rimszkij-Korszakov: Spanyol szerenád
Közreműködik Gyenge Tibor
Vezényel: Robert Houlihan

Június 2.

19.30 Bartók Terem
Milhaud: Le printemps
Vivaldi: Négy évszak – Tél
Vivaldi: Négy évszak – Tavasz
Stravinsky: Le sacre du printemps
Közreműködik: Sándor János
Vezényel: Ernst Smole
(Ausztria)

Június 21.

éjjel Csónakázótó
Szentivánéji hangverseny

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Január 13.

19.00 Nemzeti Színház
Szervánszky: Fuvolaverseny
Wagner: Wesendonk-dalok
Beethoven: III. (Eroica) szimfónia
Közreműködik: Kovács János,
Sudlik Mária

Január 20.

19.30 Evangélikus Öregtemplom
Jótekonny célú hangverseny
Bach: h-moll szvit
Bach: E-dúr hegedűverseny
Bach: 80. kantáta
Közreműködik: Németh Géza
Vezényel: Antal Mátyás

Január 28.

12.30 Nemzeti Galéria,
Budapest
Hangverseny délidőben
Vezényel: Dobra János

Február 3.

19.00 Nemzeti Színház
Farsangi hangverseny
Vezényel: Koncz Tamás

Február 4.

18.00
Mosonmagyaróvár
Farsangi hangverseny
Vezényel: Koncz Tamás

PROGRAMOK

Február 24.

19.00 Nemzeti Színház
Mendelssohn: Trombitanyitány
Mendelssohn: e-moll hegedűverseny
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Vezényel: A. Mildner

Február 25.

19.00 Veszprém
Mendelssohn: Trombita nyitány
Mendelssohn: e-moll
hegedűverseny
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Vezényel: A. Mildner

Február 26.

19.00 Nagykanizsa
Mendelssohn: Trombita nyitány
Mendelssohn: e-moll hegedűverseny
Berlioz: Fantasztikus szimfónia
Vezényel: A. Mildner

Március 26.

19.00 Evangélikus Öregtemplom
Húsvéti hangverseny
Bach: h-moll szvit
Bach: E-dúr hegedűverseny
Bach: 80. kantáta
Közreműködik: Németh Géza
Vezényel: Antal Mátyás

Április 14.

19.00 Nemzeti Színház
Csajkovszkij: b-moll
zongora verseny
Dvořák: IX. (Újvilág) szimfónia
Közreműködik: Kiss Gyula
Vezényel: Koncz Tamás

Május 5.

Nemzeti Színház
Gershwin: Egy amerikai Párizsban
Gershwin: Kék rapszódia
Ravel: G-dúr zongoraverseny
Ravel: La Valse
Közreműködik: Choi In Su

Május 6.

19.30 Szombathely
Gershwin: Egy amerikai Párizsban
Gershwin: Kék rapszódia
Ravel: G-dúr zongoraverseny
Ravel: La Valse
Közreműködik: Choi In Su

Május 18.

18.00 Szany
RÁBA Fesztivál
Baksa: Évszakok
Schubert: Asz-dúr mise
Közreműködik: Ambrus Ákos,
Bellai Eszter
Vezényel: Peter Ligendza

Május 19.

19.00 Evangélikus Öregtemplom
Schubert: Asz-dúr mise
Közreműködik: Ambrus Ákos,
Bellai Eszter
Vezényel: Peter Ligendza

Május 26.

19.00
Chopin Társaság hangversenye
Romantikus zongoraest

Június 9.

17.00 Nemzeti Színház
Ifjú tehetségek gálahangversenye

Június 24.

21.00 Klostrom Szálló
Szerenád-est
Közreműködik: Járóka Sándor
Vezényel: Koncz Tamás

Június 27.

20.00 Székesegyház
Donizetti: Messe di Requiem
Vezényel: Sándor János

PÉCSI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 17.

19.00 Nemzeti Színház
"B"-bérlet II.
Strauss, Offenbach és Suppé-
művek
Vezényel: Blázy Lajos

Január 24.

19.00 Nemzeti Színház
Fényes: Rigó Jancsi –
operettbemutató
Vezényel: Blázy Lajos

Január 25.

19.00 Nemzeti Színház
Fényes: Rigó Jancsi –
operettbemutató
Vezényel: Papp Zoltán

Február 14.

19.00 Nemzeti Színház
Jótekonysági hangverseny a
Pécsi Szimfonikusok
"Gyermán István" Alapítványa javára
Vezényel: Az 1996-os
Deutsche Musikwettbewerb
karmesterversenyének győztese

Február 24.

19.30 POTE-Aula
"A"-bérlet V.
Brahms: III. szimfónia
Brahms: d-moll zongoraverseny
Közreműködik: Vladimir Krpan
(Horvátország)
Vezényel: Kocsár Balázs

Március 15.

19.00 Nemzeti Színház
Erkel: Bánk bán – operafelújítás
Vezényel: Blázy Lajos

Március 17.

19.30 POTE-Aula
Dvořák: h-moll gordonkaverseny
Balassa: Négy arckép (bemutató)
Ravel: Daphnis és Chloe – 2. szvit
Közreműködik: Klaus Lindig
(Németország)
Vezényel: Howard Williams

Március 21.

19.30 Bazilika
Oratóriumbérlet
Bach: János-passió
Közreműködik: Debreceni
Kodály Kórus (karig.: Kamp Salamon)
Vezényel: Howard Williams

Április 7.

19.30 POTE-Aula
"A"-bérlet VII.
Bartók: 2. zongoraverseny
R. Strauss: Don Quixote
Közreműködik: Jandó Jenő,
Janzsó Ildikó, Ludmányi
Emil, Vass Ágnes
Vezényel: Ligeti András

PROGRAMOK

Április 28.

19.30 POTE-Aula

'A"-bérlet VIII

Nicolás Pasquet búcsúhang
versenye

Sosztakovics: a-moll hegedű-
verseny

Schubert: IX. szimfónia

Közreműködik: Amiram Ganz
(Franciaország)

Június 21-29.

A Pécsi Szimfonikusok 7.

Nemzetközi Zenei Fesztiválja
"A Teremtés"

Vezényel: Nicolás Pasquet,
Howard Williams

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 28.

Brahms: Akadémiai nyitány

Mendelssohn: Szentivánéji álom

Schubert: Befejezetlen szimfónia

Kodály: Galántai táncok

Vezényel: Acél Ervin

Január 29.

Brahms: Akadémiai nyitány

Mendelssohn: Szentivánéji álom

Schubert: Befejezetlen szimfónia

Kodály: Galántai táncok

Vezényel: Acél Ervin

Február 13.

Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet

Brahms: II. szimfónia

R. Strauss: Salome –

Hétfátyoltánc és Finale

Közreműködik: Jutta Scheifert

Vezényel: Acél Ervin

Február 17.

Békéscsaba

Liszt: Les Préludes

Mendelssohn: Szentivánéji álom

Brahms: II. szimfónia

Vezényel: Acél Ervin

Február 24.

Szolnok

Mozart: Figaro

házassága – nyitány

Mozart: Fuvola-hárfa-verseny

Brahms: II. szimfónia

Közreműködik: László Zoltán,

Fellettár Melinda

Vezényel: Acél Ervin

Március 20.

Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet

Hacsaturján: Fuvola-verseny

Franck: d-moll szimfónia

Közreműködik: Bálint János

Vezényel: Weninger Richárd

Március 27.

Bach: János-passió

Közreműködik: Vaszy Kórus

(karig.: Gyüdi Sándor)

Vezényel: Gyüdi Sándor

Április 10.

Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet

Schubert: Fierabras – nyitány

Mozart: Zongoraverseny

Schumann: III. (Rajnai) szimfónia

Közreműködik: Ránki Dezső

Vezényel: Gémes Géza

Április 17.

Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet

Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok
– nyitány

Mendelssohn: e-moll hegedűverseny

Schubert: IX. szimfónia

Közreműködik: Lendvai József

Vezényel: Kocsis Zoltán

Május 15.

Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet

Handel: Vízizene

Mozart: Klarinétverseny

Stravinsky: Tavaszi áldozat

Közreműködik: Szatmári Zsolt

Vezényel: Gál Tamás

Május 29.

Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet

Prokofjev: Rómeó és Júlia – részletek

Orff: Carmina Burana

Közreműködik: Vaszy Kórus

(karig.: Gyüdi Sándor)

Vezényel: Acél Ervin

BM DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 17.

Duna Palota

Téli bérlet

Bach: 3. (D-dúr) zenekari szvit

Telemann: Concerto fuvolára

és fagottra

Rossini: Téma és variációk klarinéttra

Handel: Tűzijáték-zene

Közreműködik: Székely Ferenc,

Szabó Zsolt, Pápai Ákos

Vezényel: Déry András

Január 19.

09.30 Duna Palota

Kicsinyek zenélő órája

A BM Duna Művészegyüttes
gyermekműsora

Január 19.

11.00 Duna Palota

Gyermekbérlet

A BM Duna Művészegyüttes
gyermekműsora

Február 23.

09.30 Duna Palota

Kicsinyek zenélő órája

Kezdődik a bál

Milyen dallamokra táncoltak a
korabeli farsangi bálokon?

Február 23.

11.00 Duna Palota

Gyermekbérlet

Kezdődik a bál

Milyen dallamokra táncoltak a
korabeli farsangi bálokon?

PROGRAMOK

Február 28.

Duna Palota
Tavaszi bérlet
Vivaldi: A négy évszak – A tél
Haydn: fisz-moll (Búcsú) szimfónia
Vivaldi: A négy évszak – A tavasz
Haydn: Esz-dúr (Az iskolamester)
szimfónia
Vezényel: Oberfrank Péter

Március 23.

09.30 Duna Palota
Kicsinyek zenélő órája
Magyar Fantázia
Válogatás a magyar zeneirodalom
kifogyhatatlan kincsestárából

Március 23.

11.00 Duna Palota
Gyermekbérlet
Magyar Fantázia
Válogatás a magyar zeneirodalom
kifogyhatatlan kincsestárából

Március 28.

Duna Palota
Tavaszi bérlet
Liszt: 2. Magyar rapszódia
Liszt: Esz-dúr zongoraverseny
Weiner: Farsang
Kodály: Páva-variációk
Közreműködik: A Liszt-verseny
díjazottja
Vezényel: Kesselyák Gergely

Április 20.

09.30 Duna Palota
Kicsinyek zenélő órája
Gyermekek muzsikálnak
Zenét tanuló gyermekek bemutakozása

Április 20.

11.00 Duna Palota
Gyermekbérlet Gyermekek muzsikálnak
Zenét tanuló gyermekek bemutatkozása

Április 25.

Duna Palota
Tavaszi bérlet
Suppé: Könnyűlovassági nyitány
Bizet: Az arles-i lány – 1-2. szvit
Schumann: III. szimfónia
Vezényel: Medveczky Ádám

Május 16.

Duna Palota
Tavaszi bérlet
Csajkovszkij: Rómeó és Júlia –
nyitányfantázia
Wagner: Trisztán és Izolda –
előjáték és Izolda szerelmi halála
Prokofjev: Rómeó és Júlia – 1-2.
szvit
Közreműködik: Lukin Márta
Vezényel: Deák András

Június 6.

Duna Palota
Tavaszi bérlet
Rossini: Tell Vilmos – nyitány
Hummel: F-dúr fagottverseny
Dvořák: Szláv táncok – 2. sorozat
Közreműködik: Szabó Zsolt
Vezényel: Deák András

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

Január 20.

19.00 Budafoki Városháza
Városházi Hangversenyesték
Újévi koncert
Kálmán Imre-est
Vezényel: Hollerung Gábor

Február 16.

19.30 Zeneakadémia
Universitas bérlet
Haydn: D-dúr szimfónia No. 86.
Ibert: Fuvolaverseny
Elgar: Enigma variációk
Közreműködik: Alain Marion
(Franciaország)
Vezényel: Stephen D'Agostino
(USA)

Február 17.

19.00 Budafoki Városháza
Városházi Hangversenyesték
Mozart: Figaro házassága – nyitány
Mozart: G-dúr fuvolaverseny
Haydn: D-dúr szimfónia No. 86.
Közreműködik: Alain Marion
(Franciaország)
Vezényel: Stephen D'Agostino
(USA)

Február 22.

09.30 Budafoki Városháza
Kicsinyek bérlete
Hangszerek farsangja

Február 22.

11.00 Budafoki Városháza
Ifjúsági bérlet
Vadregényes tájakon
Vezényel: Silló István

Március 8.

19.30 Zeneakadémia
Közzolgálati bérlet
Mendelssohn: Kettősverseny
Mozart: Requiem
Közreműködik: Viniczai Éva,
Szentpéteri Csilla, Budapesti
Akadémiai Kórustársaság (karig.:
Antal Mátyás)
Vezényel: Hollerung Gábor

Március 10.

19.00 Budafoki Városháza
Városházi Hangversenyesték
Mendelssohn: Kettősverseny
Mozart: Requiem
Közreműködik: Viniczai Éva,
Szentpéteri Csilla, Budapesti
Akadémiai Kórustársaság
(karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Hollerung Gábor

Március 22.

19.30 Zeneakadémia
Universitas bérlet
Madarász: Sába királynője
Mozart: Requiem
Közreműködik: Fővárosi
Középiskolák Egyesített Kórusa
Vezényel: Hollerung Gábor

Április 14.

19.00 Budafoki Városháza
Városházi Hangversenyesték
Messager: Koncertszóló
Meisl Ferenc: Három bagatell
Brahms: f-moll szonáta
Brahms: a-moll trió
Bassi-Giampieri: Rigoletto fantázia
Közreműködik: Nyers Alex

PROGRAMOK

Április 26.

09.30 Budafoki Városháza
Kicsinyek bérlete
Most mi muzsikálunk
Közreműködnek a hangversenylátogatók, a Nádasdy Kálmán Művészeti Iskola tanulói, Budafoki Mozart Ifjúsági Zenekar
Vezényel: Nemes László

Április 26.

11.00 Budafoki Városháza
Ifjúsági bérlet
Komponáljunk remekművet
Vezényel: Hollerung Gábor

Április 27.

19.30 Zeneakadémia
Közszolgálati bérlet
Walton: Brácsaverseny
Csajkovszkij: Rokokó variációk
Kodály: Galántai táncok
Közreműködik: Inhoff Anita,
Kószás Ágnes
Vezényel: Hollerung Gábor

Május 10.

19.30 Zeneakadémia
Universitas bérlet
Rossini: Korinthusz ostroma nyitány
Bottesini: fisz-moll bőgőverseny
Brahms: III. szimfónia
Közreműködik: Járdányi Gergely
Vezényel: Héja Domonkos

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

Helyesbítés!

Előző számunkban a Filharmóniai Társaság Zenekara bérleti koncertjeinek helyszíne tévesen volt feltüntetve. A tévedésért elnézést kérünk!

Január 13.

Operaház
Filharmonikus bérlet II. sorozat
Rossini: Bruschino úr – nyitány
Bloch: Shelomo
Berlioz: Harold Itáliában
Közreműködik: Kiss-Domonkos Judit, Lukács Péter
Vezényel: Adrian Sunshine (Anglia)

Január 14.

Operaház
Mahler-bérlet
Rossini: Bruschino úr – nyitány
Bloch: Shelomo
Berlioz: Harold Itáliában
Közreműködik:
Kiss-Domonkos Judit, Lukács Péter
Vezényel: Adrian Sunshine (Anglia)

Február 17.

Operaház
Filharmonikus bérlet II. sorozat
Brahms: d-moll zongoraverseny
Brahms: I. szimfónia
Közreműködik: Jandó Jenő
Vezényel: Lukács Ervin

Február 18.

Operaház
Mahler-bérlet
Brahms: d-moll zongoraverseny
Brahms: I. szimfónia
Közreműködik: Jandó Jenő
Vezényel: Lukács Ervin

Március 17.

Operaház
Filharmonikus bérlet I. sorozat
Schubert: Rosamunda-nyitány
Brahms: Hegedűverseny
Schubert: V. szimfónia
Közreműködik: Lendvai József
Vezényel: Pier Giorgio Morandi (Olaszország)

Március 18.

Operaház
Mahler-bérlet
Schubert: Rosamunda-nyitány
Brahms: Hegedűverseny
Schubert: V. szimfónia
Közreműködik: Lendvai József
Vezényel: Pier Giorgio Morandi (Olaszország)

Április 7.

Operaház
Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány
Bartók: Brácsaverseny
Ravel: Pavane egy infánsnő halálára
Debussy: A tenger
Közreműködik: Hong Mei Xiad (Kína)
Vezényel: Kovács János

Május 19.

Operaház
Filharmonikus bérlet II. sorozat
Hindemith: Mathis, a festő
Mozart: G-dúr fuvolaverseny
Brahms: II. szimfónia
Közreműködik: Vladislav Brunner (Németország)
Vezényel: Roberto Abbado (Olaszország)

Május 20.

Operaház
Mahler-bérlet
Hindemith: Mathis, a festő
Mozart: G-dúr fuvolaverseny
Brahms: II. szimfónia
Közreműködik: Vladislav Brunner (Németország)
Vezényel: Roberto Abbado (Olaszország)

MAGYAR RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

Január 7.

Nemzeti Galéria
Fúvósszólísták délidei hangversenye
Közreműködik: Palotai István,
Szepesi János
Vezényel: Hamar Zsolt

Január 12.

Zeneakadémia
Monteverdi: Vespro di Beata Virgine
Közreműködik: Magyar Rádió és Televízió Énekkara
Vezényel: Strausz Kálmán

Január 16.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
A sorozatban elhangzik az összes szimfónia, versenyművek, nyitányok, karfantázia.
Közreműködik: Vásáry Tamás, Szabadi Vilmos, Onczay Csaba, Ágoston András.
Vezényel: Vásáry Tamás

Január 26.

Zeneakadémia
Brahms: Hegedűverseny
Csajkovszkij: IV. szimfónia
Közreműködik: Lendvai József
Vezényel: Kovács János

PROGRAMOK

Február 2.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Február 7.

Zeneakadémia
Debussy, Ravel, Brahms
Közreműködik: Falvai Attila
Vezényel: Ligeti András

Február 14.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Február 28.

Zeneakadémia
Mozart, Dvořák, Mendelssohn
Közreműködik: Kelemen Barnabás
Vezényel: Kaposy Gergely

Március 6.

Zeneakadémia
Rachmaninov, Mahler, R. Strauss
Közreműködik: Sudlik Mária
Vezényel: Kovács János

Március 27.

Zeneakadémia
Nagyheti műsor
Vezényel: Vásáry Tamás

Április 4.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Április 10.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Április 17.

Zeneakadémia
Haydn, Mahler
Vezényel: Ligeti András

Április 30.

Zeneakadémia
Kósa György emlékműsor
Vezényel: Ács János

Május 8.

Zeneakadémia
Wagner, Martucci, Musszorgszkij, Ravel
Vezényel: Pier Giorgio Morandi

Május 15.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Május 22.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

Május 26.

Zeneakadémia
Beethoven-sorozat
(ld. fentebb)

ÁLLAMI HANGVERSENY ZENEKAR

Január 30.

Budapest Kongresszusi Központ
Mendelssohn-bérlet
Bellini és Donizetti áriák
Közreműködik: Edita Gruberova
Vezényel: Friedrich Haider

Február 6.

Zeneakadémia
Schubert-bérlet
Mahler: IX. szimfónia
Vezényel: Fischer Ádám

Február 13.

Zeneakadémia
Mendelssohn-bérlet
A szép Meluzina -nyitány
e-moll hegedűverseny
V. szimfónia
Közreműködik: Kiss András
Vezényel: Jurij Szimonov

Április 2.

Zeneakadémia
Schubert-bérlet
Beethoven: VI. szimfónia
Stravinsky: Tavaszi áldozat
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

Április 6.

Zeneakadémia
Mendelssohn-bérlet
Berlioz: Faust elkárhozása
Közreműködik: Magyar Állami
Énekkar (karig.: Antal Mátyás)
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

Április 16.

Zeneakadémia
Schubert-bérlet
Wagner: Rienzi – nyitány
Grieg: a-moll zongoraversen
Frack: d-moll szimfónia
Közreműködik: Ikuyo Nakamichi
Vezényel: Lukács Ervin

Április 22.

Zeneakadémia
Mendelssohn-bérlet
Britten: Négy tengeri közjáték
Elgar: Sea Pictures
Debussy: A tenger
Közreműködik: Takács Tamara
Vezényel: Howard Williams

Április 30.

Zeneakadémia
Schubert-bérlet
Bartók: Hegedűverseny
Dvořák: VII. szimfónia
Közreműködik: Pauk György
Vezényel: Fürst János

Május 7.

Zeneakadémia
Schubert-bérlet
Schubert: V. szimfónia
Mahler: V. szimfónia
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro

Május 25.

Zeneakadémia
Mendelssohn-bérlet
Berlioz: Római karnevál
Paganini: h-moll hegedűverseny
Szkrijabin: Poeme de l'extase
Közreműködik: Lendvai József
Vezényel: Varga István

Hirdessen!

Lapunk eljut a zenészekhez, zenekarokhoz, zenei szervezetekhez, zenei műhelyekhez, iskolákhoz, hangszerkészítőkhöz, hangszerészekhez, valamint minden zenével foglalkozó intézményhez, s a zeneszerető közönséghez egyaránt.

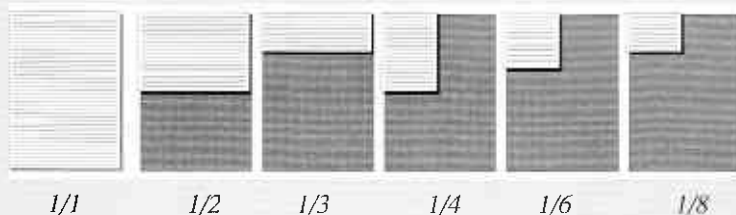
Áraink:	1/1 oldal	50 000 Ft+ÁFA
	1/2 oldal	25 000 Ft+ÁFA
	1/3 oldal	17 000 Ft+ÁFA
	1/4 oldal	12 500 Ft+ÁFA
	1/6 oldal	8 000 Ft+ÁFA
	1/8 oldal	5 000 Ft+ÁFA

Apróhirdetés (kb. 25 szóig) magánszemélyeknek ingyenes, közületeknek 500 Ft

Az árak a hirdetés szerkesztési díját tartalmazzák.
A hirdetés több számra való előzetes lekötése esetén árkedvezményt adunk.

Folyamatosan hirdető árkedvezménye hat számra 25%, három számra 10%

Legyen a partnerünk, hirdessen velünk!

Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 - Fax: 342-8372

Megrendelőszelvény

A mai napon megrendelem a

ZENEKAR

című folyóiratot

..... példányban.

A lap egyedi számainak ára 120 Ft.

Előfizetési díj (hat számra): 650 ft + postaköltség

Név:.....

Cím/város:.....

utca:.....

irányítószám:.....

Dátum:.....

Aláírás:.....

A Magyar Szimfonikus
Zenekarok Szövetségének tagjai:

BM Duna Szimfonikus Zenekar:

Cím: 1051 Budapest, Zrínyi u. 53
Tel.: 1173-142, Fax: 1172-773
Próbaterem: Budapest, 1101
Kerepesi u 53.
Telefon és fax: 117-5858

Debreceni Filharmonikus Zenekar
4025 Debrecen, Simonffy u. 11/c.
Telefon: (52) 412-395

Dohnányi Szimfonikus Zenekar

1221 Budapest, Anna u. 15/b
Telefon és fax: 227-4021
Próba: 1074 Budapest,
Rottenbiller utca 16-22.
Telefon: 322-1488, fax: 267-8667

Győri Filharmonikus Zenekar

9022 Győr, Liszt Ferenc u. 13.
Telefon: (96) 312-452

Magyar Állami Hangversenyzenekar

1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.
Telefon: 118-0162, 117-622/330

Magyar Állami Operaház Budapesti

Filharmoniai Társaság Zenekara
1061 Budapest, Andrássy út 22.
Telefon: 131-2550

Magyar Rádió és Televízió
Szimfonikus Zenekara

1088 Budapest, Bródy S. utca 5-7.
Telefon: 138-8326

Magyar Szimfonikus Zenekar

Távközlési Zenei Alapítvány
1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Telefon: 215-5770, fax: 215-5462

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Telefon: 138-4085

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3025 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Telefon: (46) 323-494

Pécsi Szimfonikus Zenekar

7621 Pécs, Kossuth utca 19.
Telefon: (72) 324-350

Szegedi Szimfonikus Zenekar:

6721 Szeged, Festő u. 6.
Telefon: (62) 316-927

Szombathelyi Szimfonikus
Zenekar

9700 Szombathely, Thököly u. 14.
Telefon: (94) 314-472

Az egzotikus – Molnár Sándor grafikája (Debreceni Filharmonikus Zenekar)